

Panevėžio rajono
savivaldybė

Darnaus
Vystymo
Projektai

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ATASKAITA

2022
PANEVĖŽYS

Tyrimą parengė viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI
Pagal 2022 m. birželio 8 d. Jaunimo problematikos tyrimo Panevėžio rajono savivaldybėje
paslaugų pirkimo sutartį Nr. S1-202

Viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Įstaigos kodas 300855721

Vytenio g. 22, LT-03229 Vilnius

Tel. 8 659 05603

El. p. info@dvp.lt

<http://www.dvp.lt/>

Užsakovas

Panevėžio rajono savivaldybės administracija

Įstaigos kodas 188774594

Vasario 16 g. 27, LT-35185 Panevėžys

Tel. 8 45 58 29 46

El. p. savivaldybe@panrs.lt

<https://www.panrs.lt>

TURINYS

I. ĮVADAS	4
II. TYRIMO METODIKA	5
2.1. Sąvokos	5
2.2. Tyrimo atlikimo metodai	6
2.3. Tyrimo populiacijos apimtis	6
2.4. Tyrimo atranka	6
2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji	7
III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ	8
3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos	8
3.2. Mokykla	9
3.3. Studijos	13
3.4. Darbas	15
3.5. Laisvalaikis	25
3.6. Draugai	27
3.7. Gyvenimo sąlygos	31
3.8. Dalyvavimas	36
3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas	36
3.9. Įpročiai	44
3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta	49
IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	55

I. ĮVADAS

Panevėžio rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas atliktas vadovaujantis Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu 2011 metais parengta bei 2020 m. atnaujinta „Metodika, reikalinga jaunimo problematikos tyrimams savivaldybėse atlikti“ (toliau – Metodika). Tyrimas atliktas 2022 m. birželio – spalio mėnesiais.

Tyrimas prisidės sudarant palankias sąlygas stiprinti valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbančių jaunimo politikos srityje, kadangi bus kaip instrumentas visoms su jaunimo reikalais susijusioms vietos ir nacionalinėms institucijoms ir organizacijoms. Tyrimas būtinas siekiant laiku atpažinti ir įvardinti jaunimą ištinančius sunkumus, taip pat planuoti ir koordinuojant vykdyti intervencijos ir prevencijos programas, sutelkti vietos resursus ir valstybės institucijų bei įvairių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų jėgas.

Parengtas tyrimas leis įvertinti savivaldybės jaunimo situaciją pagal tuos pačius vertinimo kriterijus – tyrimo rezultatus bus galima lyginti tarpusavyje su anksčiau atliktais tyrimais ir daryti pagrįstas konkrečias išvadas, įžvelgti tendencijas bei priimti sprendimus kaip užtikrinti, kad savivaldybėje jaunimo politika būtų vystoma tolygiai.

Tyrimo tikslas – ištirti jaunimo problemas pagal nustatytus rodiklius šiose jaunimo politikos įgyvendinimo srityse:

- mokymasis ir studijos (švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas);
- darbas (darbas ir užimtumas);
- laisvalaikis (laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra);
- gyvenimo sąlygos (ap(si)rūpinimas būstu);
- dalyvavimas (pilietiškumas, neformalus ugdymas);
- fizinė ir psichologinė savijauta (sveikatos apsauga);
- įpročiai ir gyvenimo būdas (sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas);
- šeima, draugai, kaimynystė (socialinė apsauga);
- jaunimo probleminio / rizikingo elgesio apraiškos.

II. TYRIMO METODIKA

2.1. Sąvokos

Rengiant tyrimą buvo naudojamos Metodikoje nustatytos sąvokos:

Anketa – klausimų, kuriuos apjungia tyrėjo siekis iširti kokį nors socialinį reiškinį, visuma.

Anoniminė apklausa – kai asmuo traktuojamas kaip socialinio reiškinio ar proceso agentas, tai yra, respondentas / informantas tyrėjui nerūpi kaip individualybė.

Atranka – tyrimo imties sudarymas.

Atviri klausimai – klausimai, neturintys pateiktų galimų atsakymų variantų.

Dichotominė matavimų skalė – taikant šią skalę, požymių reikšmės yra priskiriamos prie vienos iš dviejų galimų kategorijų. Pavyzdžiui, gyvas arba miręs, rūko – nerūko ir kt.

Generalinė visuma – objektų visuma.

Generalinė aibė – tyrimo vienetų (žmonių, organizacijų, bendruomenių, grupių, įvykių, dokumentų ir pan.), atstovaujančių tyrimo objektui, visuma.

Charakteristika – visapusiškas tiriamojo objekto apibūdinimas.

Informantas – asmuo, teikiantis informaciją kokybinį tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Įvertis – diagnostinis sprendinys apie tikrovės objektą, nusakantis jo socialinę vertę.

Kiekybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant matematinės statistikos metodus.

Kiekybinis tyrimas – empirinis tyrimas, kurio išvados paremtos problemai spręsti reikalingų duomenų analize, taikant matematinės statistikos metodus.

Kintamasis – eksperimente ar tyrime yra požymis, kuris gali įgyti skirtingas reikšmes. Nepriklausomas kintamasis – tai kintamasis, kuriuo galima paaiškinti arba iššaukti tiriamo reiškinio pokyčius. Priklausomas kintamasis – tai kintamasis, kurį galima paaiškinti, remiantis eksperimentu ar kitu būdu.

Klausimynas – kiekybinio tyrimo instrumentas, kurį sudaro visuma klausimų, vienijamų tyrėjo siekimu gauti pirminę informaciją apie tyrimo objektą.

Kokybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant specifinius metodus.

Kokybinis tyrimas – empirinis tyrimas, teikiantis aprašomojo pobūdžio išvadas apie tyrimo objektą ir paremtas kokybinių (išreikštų žodžių ar simbolių forma) duomenų analize.

Kokybinių tyrimų išorinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė tyrimo rezultatus pritaikyti generalinėje aibėje.

Kokybinių tyrimų vidinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė, kad tyrimo rezultatai rodytų realią situaciją, būtų tikslūs ir jais būtų galima pasitikėti.

Kriterijus – požymis, kuriuo remiantis sprendžiama apie teiginio teisingumą ar klaidingumą, įvertio matas.

Metodas – pagrindinis duomenų rinkimo, apdorojimo arba analizės būdas.

Metodika – tyrimo būdų ir taisyklių visuma.

Nepriklausomi požymiai (kintamieji) – veiksniai, nuo kurių, remiantis teoriniu modeliu, gali priklausyti problemų sprendinys.

Pasikliautinumumas – kokybinio tyrimo kokybės požymis (kiekybinio tyrimo patikimumo analogas), tyrėjo siekiamybė, kad tyrimu būtų galima pasikliauti.

Priklausomi požymiai (kintamieji) – nusako tyrimo objekto ypatumus (savybes, žinias, nuostatas ir pan.).

Ranginė matavimų skalė – tai požymio reikšmių matavimo būdas, kuriuo skirtingai nei nominaliosios matavimų skalės, tiriamieji objektai ar individai gali būti sudėlioti matuojamo požymio didėjimo arba mažėjimo tvarka.

Reikšminis žodis – tyrėjo nuožiūra parinktas daiktavardis ir jo pažyminy (-iai) – daiktavardis, būdvardis, įvardis, dalyvis (1–4 žodžiai, interpretuojami kaip vienas reikšminis žodis).

Respondentas – asmuo, teikiantis informaciją tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Tyrimo imtis – specialiai tyrimui atrinkta generalinės aibės dalis, t. y. tie generalinės aibės vienetai, iš kurių renkami tyrimo duomenys.

Tyrimo populiacija – tyrimo generalinės aibės analogas, kai generalinės aibės vienetai yra žmonės.

Tyrimo programa – tai pagrindinis strateginis dokumentas, kuriuo vadovaujantis tyrėjas organizuoja ir vykdo konkretų tyrimą.

Tyrimo rezultatai – veiklos produktai, kurie perduodami viešam naudojimui.

Uždaro tipo klausimai – klausimai, kuriems pateikiami visi galimi atsakymo variantai, o respondentas tik pažymi pasirinktus vieną ar kelis atsakymus.

2.2. Tyrimo atlikimo metodai

Rengiant tyrimą buvo atlikta jaunimo apklausa respondentams pateikiant anketą, sudarytą iš 85 klausimų. Apklausa apėmė šias jaunuoliams svarbiausias sritis:

- mokykla (1-8 klausimai);
- studijos (9-11 klausimai);
- darbas (12-26 klausimai);
- laisvalaikis (27-28 klausimai);
- draugai (29-34 klausimai);
- gyvenimo sąlygos (35-44);
- dalyvavimas (45-58 klausimai);
- įpročiai (59-67 klausimai);
- psichologinė ir fizinė savijauta (68-75 klausimai);
- demografiniai rodikliai (76-85 klausimai).

Atsižvelgiant į amžiaus grupes, jaunuoliams buvo parengti skirtingi klausimų blokai: mokyklinio amžiaus jaunimui (14-19 m.) – mokykla, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai; vyresniems, nebe mokyklinio amžiaus jaunuoliams (19-29 m.) – studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai, šeimos planavimas, požiūris į save.

Ataskaitoje pateikiami bendrieji paprastų ir agreguotų arba suminių rodiklių, apskaičiuotų iš turimų anketinių duomenų, atsakymų procentiniai arba faktiniai pasiskirstymai.

2.3. Tyrimo populiacijos apimtis

Tyrimo populiaciją sudaro jaunuoliai nuo 14 iki 29 metų, tyrimo metu gyvenantys, besimokantys ar dirbantys Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 metų pradžioje Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje gyveno 6343 žmonės nuo 14 iki 29 metų, tai yra apie 18 procentų visų savivaldybės gyventojų.

2.4. Tyrimo atranka

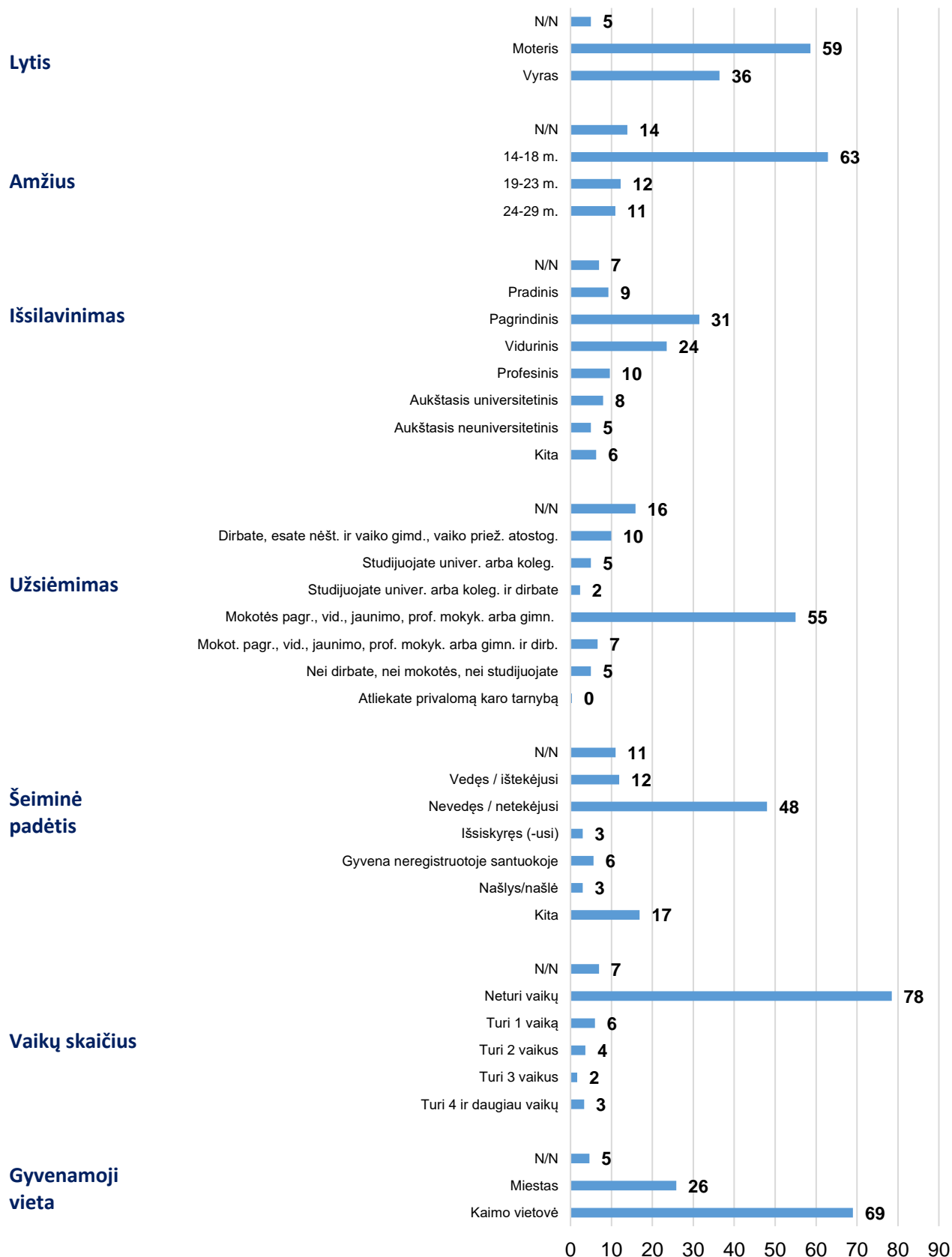
Kiekybiniam tyrimui (anketinei apklausai) tiriamojoje savivaldybėje atlikti buvo taikoma kvotinė atranka. Kvotinės atrankos požymių krepšeliui pasirinktos bazinės demografinės charakteristikos – lytis bei amžius. Pagal Statistikos departamento duomenis apskaičiuotos (bei tikslintos pagal kitus savivaldybių bei Švietimo ir mokslo ministerijos statistinės informacijos šaltinius) lyties ir amžiaus kvotos. Apklaustųjų charakteristikos pagal tikslinius požymius atitinka jų pasiskirstymą visumoje. Sudarant tyrimo imtį dalyviams buvo taikomi kriterijai, užtikrinantys tiriamųjų požymių įvairovę: 14-18 metų jaunuoliai buvo ne tik gimnazijų, pagrindinių ar vidurinių mokyklų moksleiviai, bet ir besimokantys profesinio rengimo centruose; gyvenantys tiek mieste, tiek rajone; 19-29 metų jaunuoliai tiek dirbantys, tiek nedirbantys; sukūrę šeimas ir neturintys jų; dalyvaujantys ar nedalyvaujantys jaunimo organizacijų veiklose bei priklausantys ar nepriklausantys neorganizuotajai jaunimo grupei, gyvenantys tiek miesto, tiek kaimo tipo gyvenvietėse.

2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji

Šio kiekybinio tyrimo imties dydis – 302 tiriamieji jaunuoliai. Tokia imtis užtikrina 5 procentų paklaidą (su 95 procentų tikimybe).

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie jaunimo, gyvenančio Panevėžio rajono savivaldybėje 2022 metų pradžioje, pasiskirstymą, ši kvota padalinta proporcingai trijų amžiaus grupių jaunimui, kaimo ir miesto gyventojams, per pusę vyrams bei moterims.

3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos

1 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal socialines-demografines charakteristikas (proc., N=302)

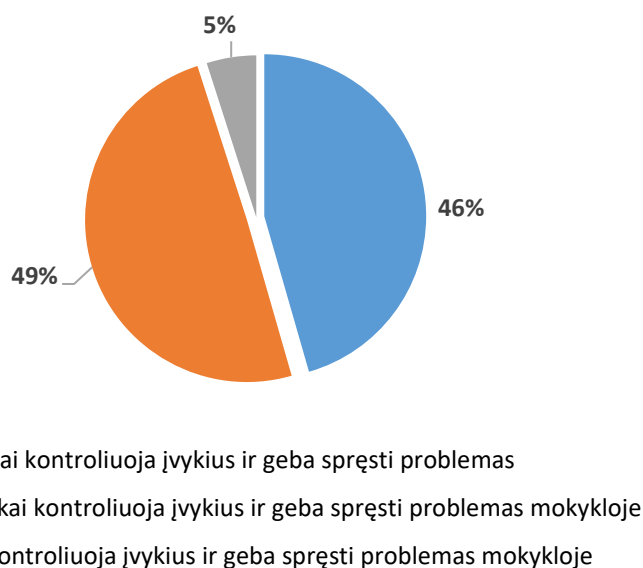

3.2. Mokykla

Atliekant tyrimą buvo apklausti 302 jaunuoliai, besimokantys bendrojo lavinimo, taip pat profesinėse mokyklose. Šie respondentai pateikė atsakymus pagal rodiklių grupę „Mokykla“, kuri skirta pagrindinių, vidurinių, jaunimo, profesinių mokyklų ir gimnazijų mokiniams bei sudaryta iš rodiklių, apibūdinančių mokinių savijautą, jų santykius su mokytojais, patyčias mokykloje, pamokų lankomumą, pažangumą, profesijos pasirinkimą ir studijų planus, aktyvų dalyvavimą mokyklos gyvenime.

Jvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie pasitenkinimą mokykla, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius.

Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas mokykloje. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas mokykloje.

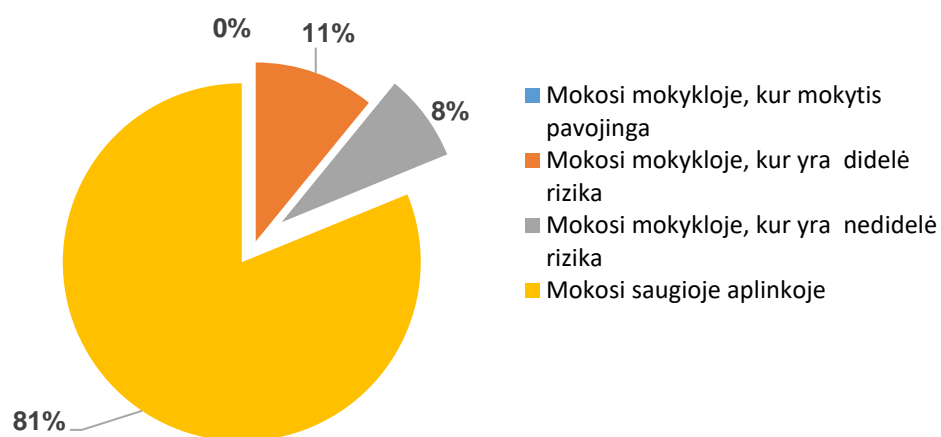

2 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=202)

Tyrimo rezultatai rodo, kad – 46 procentai respondentų gerai ir labai gerai kontroliuoja įvykius ir sprendžia mokykloje kylančias problemas. 49 procentai moksleivių su kylančiomis situacijomis ir problemomis susitvarko vidutiniškai sėkmingai, o 5 procentai respondentų išreiškė silpną gebėjimą kontroliuoti įvykius bei spręsti problemas (žr. 2 pav.).

Bendra vidutinė visų respondentų įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 14,08 ir rodo vidutinišką, moksleivių gebėjimą kontroliuoti mokykloje kylančias situacijas bei spręsti problemas.

Mokyklos saugumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikrus įvykius mokykloje, kurie rodo, kad tiriamasis mokosi nesaugioje aplinkoje, kad joje patiria patyčias, pvz., kiti mokiniai užgauliojo, mušė, reketavo, seksualiai priekabiavo, mokytojai užgauliojo ar mušė (per paskutines 30 dienų). Mokyklos saugumo rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia saugumo mokykloje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą mokyklos saugumą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo saugesnė mokykla. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: mokosi saugioje aplinkoje (nuo 19 iki 21), mokykloje, kur yra nedidelė rizika (nuo 15 iki 18), didelė rizika (nuo 11 iki 14) ir mokytiis pavojinga (nuo 7 iki 10).

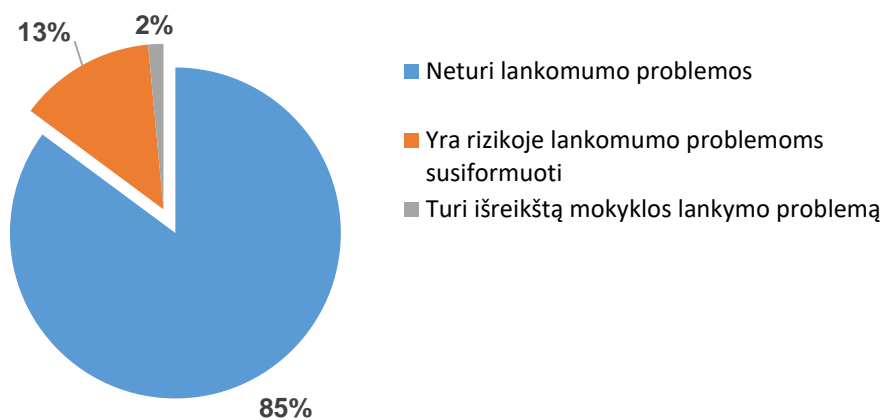

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokyklos saugumo rodiklį (proc., N=202)

Bendra respondentų mokyklos saugumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 19,57. Tai rodo, kad apskritai mokiniams mokyklose sukuriama aplinka yra saugi.

Dauguma moksleivių (81 procentas) mano, kad mokosi saugioje aplinkoje. 8 procentai respondentų nurodė, kad mokosi mokykloje, kurioje yra nedidelė rizika, 11 procentų apklaustųjų mokosi nesaugioje mokykloje, kurioje yra didelė rizika, tuo tarpu su itin nesaugia aplinka, kurioje mokytis yra pavojinga, susiduriančių respondentų – 0 procentų (žr. 3 pav.). Nesaugiai mokykloje besijaučiantys moksleiviai pagrindinėmis priežastimis nurodo tai, jog kiti mokiniai, liepė už juos kažką daryti, juos aprėkė, užgauliojo, mušė ar naudojo prieš juos jėgą. Taip pat kaip priežastį nurodo patyrę mokytojų užgauliojimą.

Lankomumo problemų rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, kurie susiję su įvairiomis priežastimis dėl kurių respondentai per paskutines 30 dienų praleido pamokas. Šis rodiklis leidžia įvertinti, ar tiriamasis turi lankomumo problemų. Mokyklos lankomumo problemų rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia, kad lankomumo problemų nėra, o 24 reiškia stipriai išreikštą mokyklos lankymo problemą. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnė mokyklos lankymo problema. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: neturi lankomumo problemos (nuo 6 iki 12), yra rizika lankomumo problemai susiformuoti (nuo 13 iki 18) ir turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (nuo 19 iki 24).

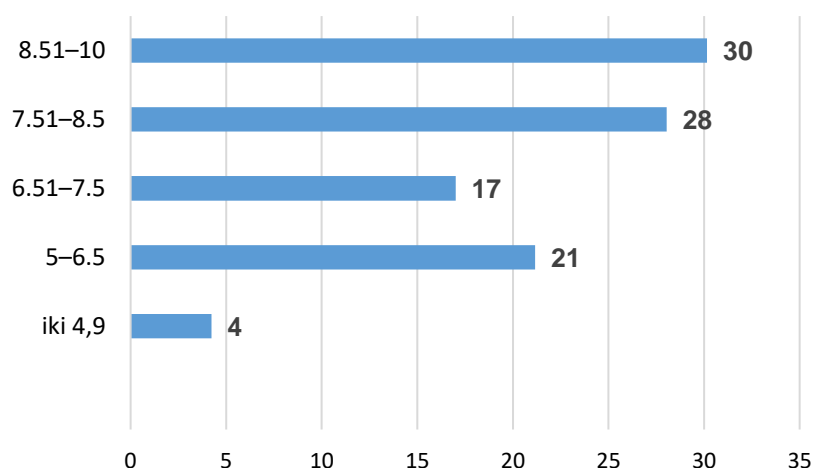

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lankomumo problemų rodiklį (proc., N=202)

Bendra respondentų lankomumo problemų rodiklio vidutinė reikšmė – 9,23. Tai rodo, kad iš esmės Panevėžio rajono savivaldybės moksleiviai mokyklos lankomumo problemų neturi.

Didžioji dauguma (85 procentai) apklaustųjų mokyklos lankomumo problemų neturi. 13 procentų moksleivių patenka į rizikos grupę. 2 procentai apklaustųjų turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (žr. 4 pav.). Remiantis tyrimo duomenimis, galima daryti išvadą, jog mokinių lankomumui įtaką daro ir mokymosi aplinkos saugumas. Saugioje, mažos rizikos aplinkoje besimokantys moksleiviai rečiau turi lankomumo problemų.

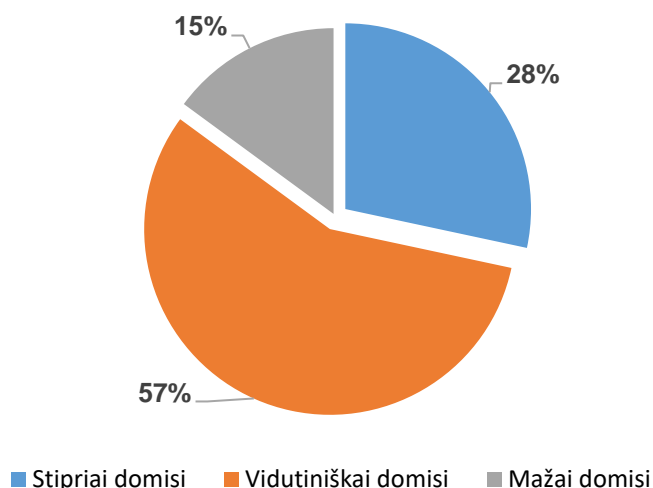
Pažangumo rodiklis – tai rodiklis, matuojamas paskutinio semestro pažymių vidurkiu. Jis kinta nuo 1 iki 10. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: iki 4,9, nuo 5 iki 6,5, nuo 6,51 iki 7,5, nuo 7,51 iki 8,5, nuo 8,51 iki 10.

5 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal pažangumą (proc., N=189)

Bendras tyrime dalyvavusių moksleivių vidurkis – 7,52. Aukščiausią pažymių vidurkį (nuo 8,51 iki 10) turi 30 procentai respondentų, šiek tiek žemesnį (nuo 7,51 iki 8,5) – 28 procentai mokinių, vidutinį (nuo 6,51 iki 7,5) – 17 procentų besimokančiųjų. 21 procentas moksleivių nurodė besimokantys silpnai (nuo 5 iki 6,5). 4 procentų respondentų pažangumo rodiklis tesiekia iki 4,9 balų (žr. 5 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad geriau besimokantys moksleiviai geba geriau susidoroti su mokykloje kylančiomis problemomis ir pasižymi geresniu lankomumu.

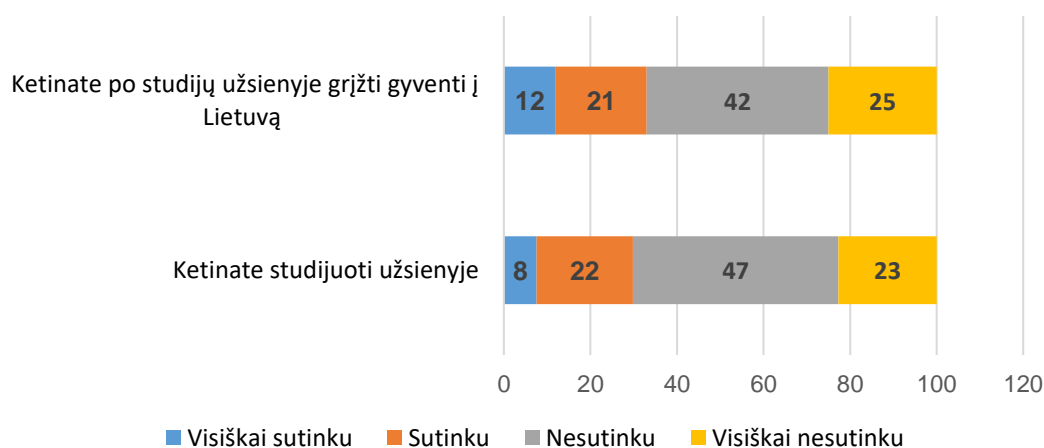
Domėjimosi būsima profesija rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidžiančius ją pasirinkti bei geriau jai pasiręgti. Rodiklis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimą profesiją. Domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 28: 28 reiškia nesidomėjimą būsima profesija, o 7 – aktyvų domėjimąsi ir sąmoningą rengimąsi būsimai profesijai. Kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domisi profesija ir sąmoningai ją renkasi (nuo 7 iki 14), vidutiniškai (nuo 15 iki 21) ir mažai (nuo 22 iki 28) domisi ir nesąmoningai renkasi profesiją.

6 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal domėjimosi būsimai profesijai rodiklį (proc., N=201)

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendras Panevėžio rajono savivaldybės moksleivių domėjimosi būsimai profesijai lygis yra vidutinis. Nustatyta bendra vidutinė domėjimosi būsimai profesijai rodiklio reikšmė yra 17,49. Mažai besidominčių savo ateities profesija apklaustųjų tarpe buvo 15 procentų, vidutiniškai – 57 procentai, o ypač besidominčių savo ateitimi – 28 procentai respondentų (žr. 6 pav.).

Ketinimai ateityje – du teiginiai vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami du aspektai: ketinimai po studijų užsienyje grįžti gyventi į Lietuvą ir ketinimai studijuoti užsienyje.

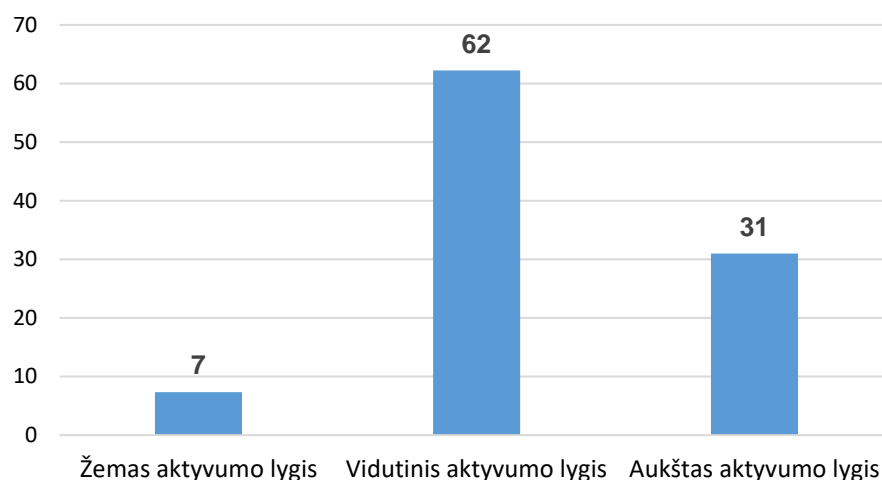

7 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal ketinimus ateityje (proc., N=200)

Tyrimo rezultatai rodo, kad tik 30 procentų respondentų baigę mokyklą ketina studijuoti užsienyje. Tuo tarpu 33 procentai respondentų ketina po studijų grįžti gyventi į Lietuvą.

Aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, atspindinčiais mokinių aktyvumo mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 32 iki 8: 32 reiškia žemą,

o 8 reiškia aukštą aktyvumo mokinių savivaldoje lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo mokinių savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 25 iki 32), vidutinis (nuo 16 iki 24) ir aukštas (nuo 8 iki 15) aktyvumo mokinių savivaldoje lygis.

8 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklį (proc., N=204)

Tyrimo rezultatai rodo vidutinį bendrą moksleivių įsitraukimą į mokinių savivaldą – vidutinė mokinių aktyvumo savivaldoje rodiklio reikšmė yra 17,64. Į šią grupę patenka 62 procentai respondentų. Aukštas dalyvavimo rodiklis būdingas 31 procentui respondentų, tuo tarpu 7 procentai moksleivių į savivaldos veiklas įsitraukia mažai arba visai neįsitraukia (žr. 8 pav.). Nustatyta, kad dažniau mokinių savivaldoje dalyvauja aukštesnį pažymių vidurkį bei geresnius lankomumo rodiklius turintys moksleiviai.

3.3. Studijos

Atliekant tyrimą buvo apklausti 50 jaunuolių, studijuojantys aukštosiose mokyklose. Studentų buvo prašoma nurodyti veiksnius, turėjusius įtakos jų studijų pasirinkimui.

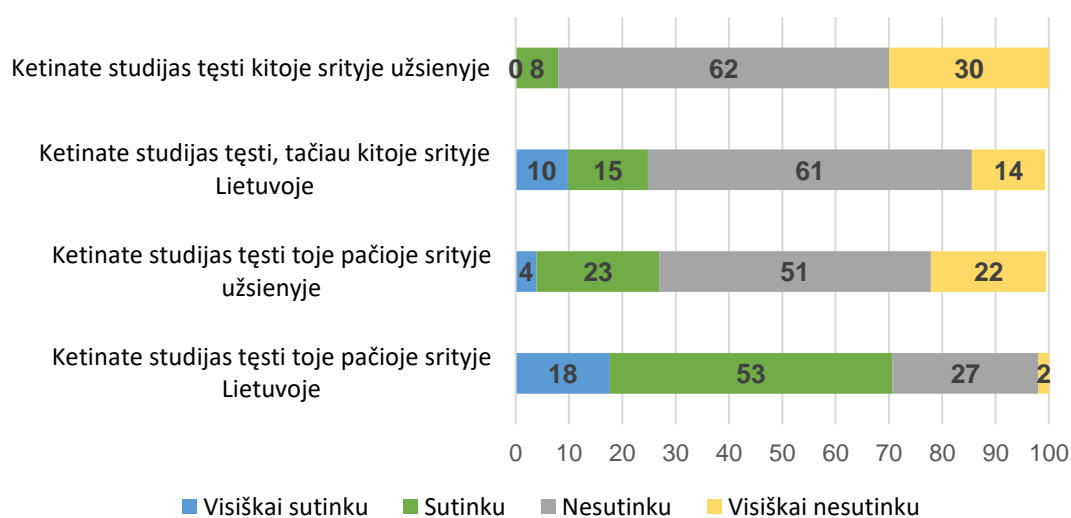
Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie domėjimąsi būsimomis studijomis / studijų programomis ir veiksmus, leidžiančius jas sąmoningai pasirinkti. Jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimas studijas ir universitetą. Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 32: 8 reiškia nesidomėjimą būsimomis studijomis, o 32 – aktyvų domėjimąsi studijų programomis ir universitetų galimybėmis, sąmoningą, argumentuotą rinkimąsi. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimų studijų pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi būsimąja profesija ir sąmoningai ją rinkosi (nuo 25 iki 32), vidutiniškai (nuo 16 iki 24) ir mažai (nuo 8 iki 15) domėjosi būsimąja profesija ir nesąmoningai ją rinkosi.

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklį (proc., N=50)

Bendra studijuojančiųjų respondentų studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 20,16 ir rodo vidutinišką domėjimąsi savo būsima profesija ir studijomis. Didžioji dalis, 72 procentai studentų, būsima profesija ir studijomis domėjosi vidutiniškai, tuo tarpu tik 16 procentų respondentų nurodė stipriai domėjusi būsima profesija bei studijų programomis, sąmoningą, argumentuotą rinkimąsi. 12 procentų respondentų nurodė mažą domėjimąsi studijų programomis ir universitetų galimybėmis (žr. 9 pav.).

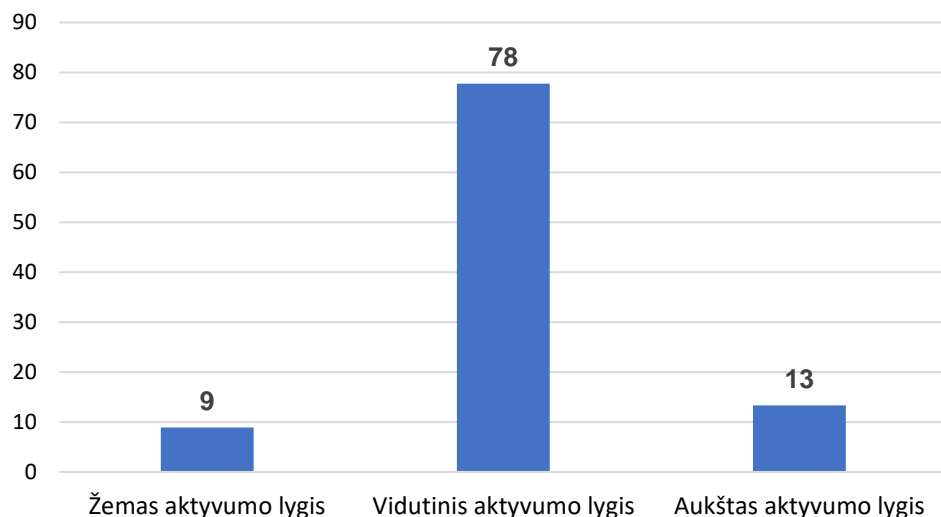
Ketinimų tęsti studijas rodiklis – tai keturi teiginiai, vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami šie aspektai: ketinimai tęsti studijas toje pačioje ar kitoje srityje ir ketinimai tęsti studijas Lietuvoje ar užsienyje. Respondentų atsakymai pateikiami procentine išraiška kiekvienam teiginiui.

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ketinimą tęsti studijas (proc., N=51)

71 procentas studijuojančiųjų apklaustųjų, planuoja tęsti studijas toje pačioje srityje Lietuvoje, tuo tarpu tęsti studijas toje pačioje srityje užsienyje linkę tik 27 procentai respondentų. Kitoje srityje Lietuvoje studijas tęsti linkę 25 procentai tyrimo dalyvių, užsienyje – 8 procentai (žr. 10 pav.).

Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 10 indikatorių, atspindinčiais studentų aktyvumo aukštosios mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio reikšmės kinta nuo 40 iki 10: 40 reiškia žemą, o 10 – aukštą aktyvumo studentų savivaldoje lygį. Vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo studentų savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 31 iki 40), vidutinis (nuo 20 iki 30) ir aukštas (nuo 10 iki 19) aktyvumo studentų savivaldoje lygis.

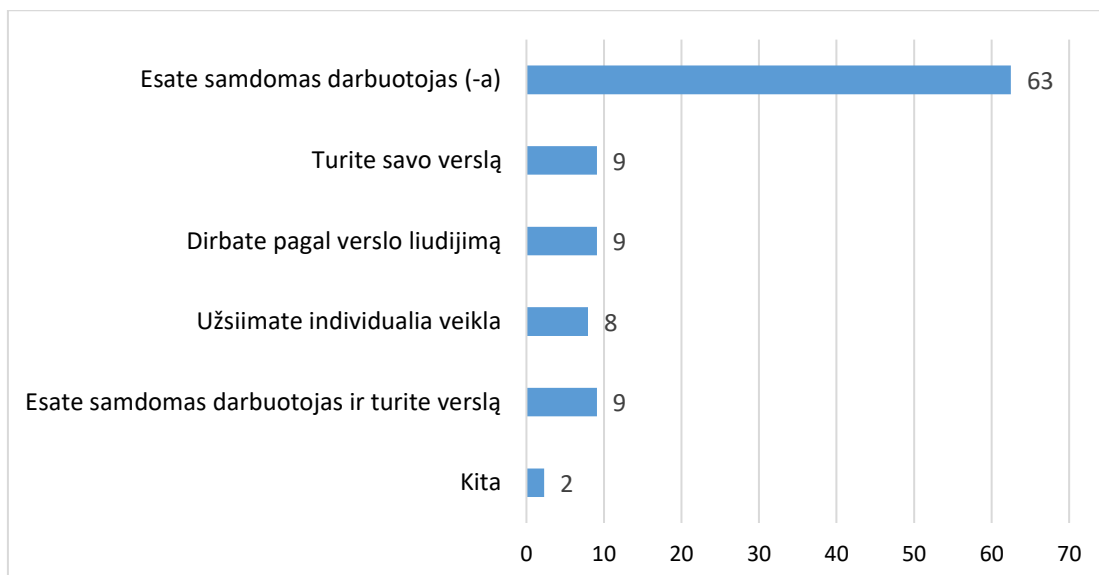
11 pav. Studentų pasiskirstymas pagal aktyvumo studentų savivaldoje rodiklį (proc., N=45)

Daugiau nei pusė - 78 procentai respondentų, pasižymi vidutiniu dalyvavimu studentų savivaldoje, tuo tarpu ypač aukštu dalyvavimu savivaldoje pasižymi 13 procentų studijuojančių tyrimo dalyvių. Žemu dalyvavimu pasižymi 9 procentai respondentų (žr. 11 pav.). Bendra respondentų aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio vidutinė reikšmė yra 24,82 ir rodo vidutinį bendrą dalyvavimo aktyvumą.

3.4. Darbas

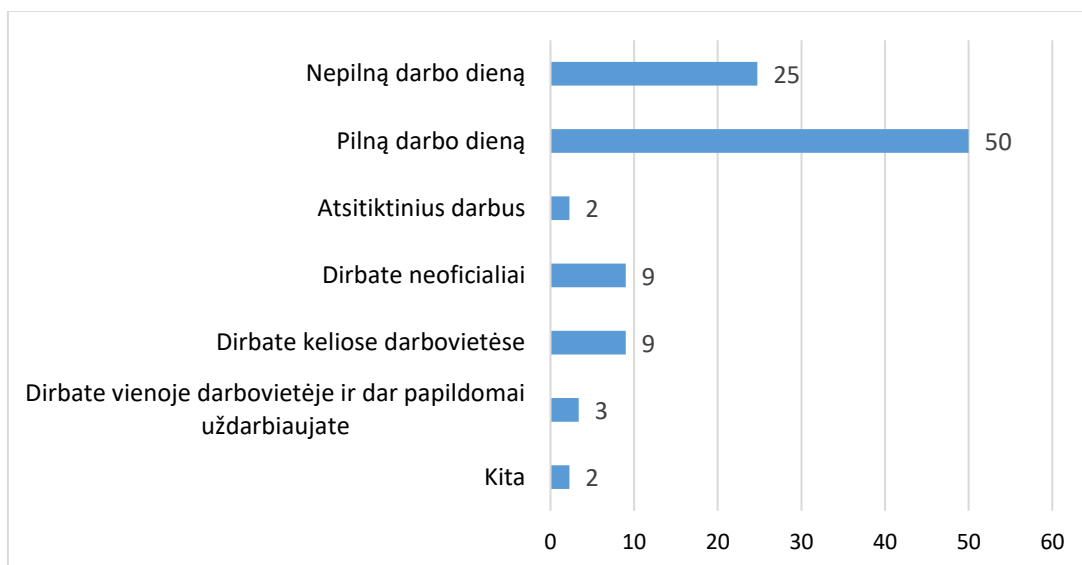
Tyrimo srities „Darbas“ rodiklius galima skirti į keletą grupių. Pirmoji grupė skirta visiems dirbantiems. Siekiama išsiaiškinti darbo stažą, darbo pobūdį, ar tiriamieji dirba pagal specialybę, jei nedirba, kodėl. Taip pat tiriama, kaip tiriamieji pasirinko profesiją bei jų pasirinkimui įtaką dariusius veiksniai, ketinimą keisti darbą. Antroji grupė skirta dirbantiems, tačiau ketinantiems keisti darbą. Siekiama išsiaiškinti, kodėl ketina keisti darbą, migracijos į kitus miestus ir šalis ketinimą, galimos emigracijos priežastis.

Dirbantieji sudaro apie 24 procentus tyrime dalyvavusių respondentų: iš jų apie 42 procentai tik dirba, apie 10 procentų studijuoja ir dirba, apie 28 procentai nurodė, kad mokosi mokykloje ir dirba. Dar apie 20 procentų nurodė niekur nedirbantys, nestudijuojantys ir nesimokantys.

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=88)

63 procentai tyrime dalyvaujančių dirbančių jaunuolių nurodė, kad yra samdomi darbuotojai, 26 procentai respondentų verčiasi savarankiškai (turi savo verslą, dirba pagal verslo liudijimą ar užsiima individualia veikla). 9 procentai respondentų nurodė, kad yra samdomi darbuotojai, bet kartu turi ir savo verslą (žr. 12 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (2 procentai) nurodė, jog yra valstybės tarnautojai, dirba laikinai (sezoninis darbas), padeda šeimai ar giminėms versle, arba visai nedirba.

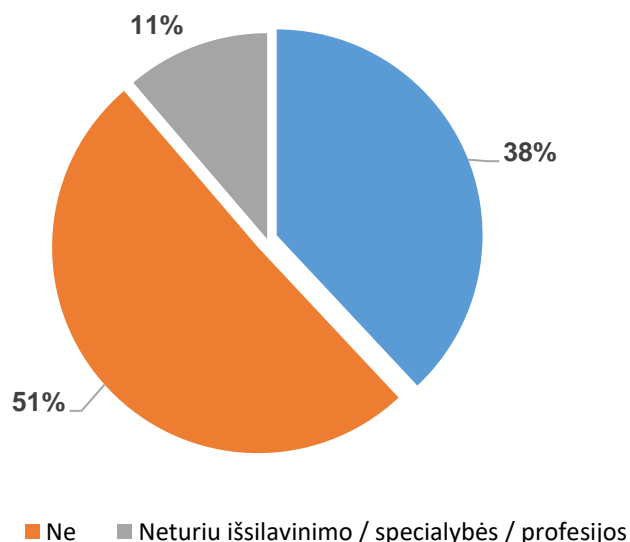

13 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=89)

50 procentų dirbančių tiriamųjų nurodė dirbantys pilną darbo dieną, o ne pilną darbo dieną – 25 procentai respondentų. 9 procentai respondentų dirba keliose darbovietėse, dar 9 procentai apklaustųjų nurodė dirbantys neoficialiai, 3 procentai dirba vienoje darbovietėje ir dar papildomai uždarbiauja. 2 procentai dirba atsitiktinius darbus (žr. 13 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė dirbantys nepastoviu grafiku, arba atsakymo nepagrindė.

Darbas pagal specialybę – tai rodiklis, parodantis, kokia dalis dirbančiųjų dirba pagal studijuojamą arba baigtą studijų kryptį ar įgytą profesiją / specialybę. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

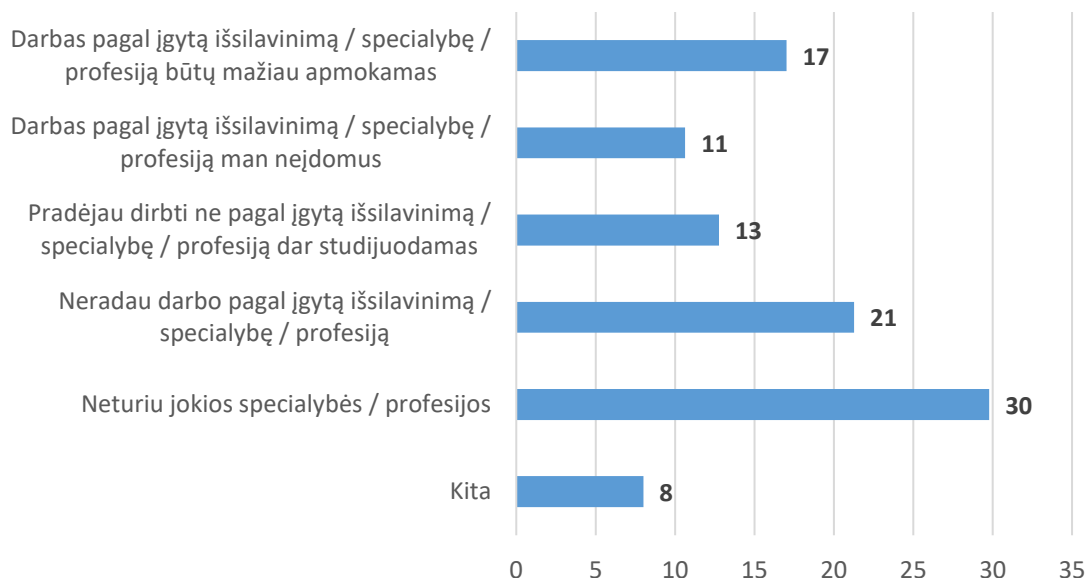

14 pav. Dirba pagal specialybę (proc., N=72)

38 procentai apklaustų dirbančiųjų nurodė dirbantys pagal specialybę. 51 procentas, nurodė kad dirba ne pagal specialybę. 11 procentų apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės (žr. 14 pav.).

Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys – prašoma nurodyti, kodėl nedirbama pagal įgytą profesiją, pasirinkti leidžiama iš penkių įvardytų priežasčių. Pateikiamas atsakymų procentinis pasiskirstymas.

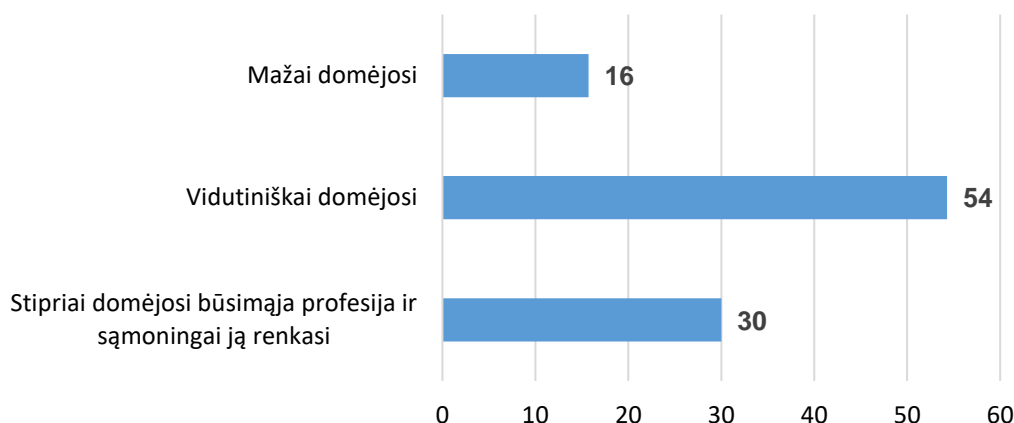

15 pav. Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys (proc., N=47)

21 procentas apklaustųjų nurodė, kad nerado darbo pagal specialybę. 11 procentų apklaustųjų nurodė, jog darbas pagal specialybę yra neįdomus. 30 procentų apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės. 13 procentų respondentų nurodė, kad ne pagal įgytą specialybę pradėjo dirbti dar studijuodami. 17 procentų respondentų nurodė, kad darbas pagal specialybę būtų mažiau apmokamas (žr. 15 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (8 procentai) nurodė, jog yra motinystės atostogose, arba tai, jog jų gyvenamojoje vietovėje nėra tokio darbo pasiūlos.

Sąmoningumo renkantis profesiją rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidusius ją pasirinkti bei geriau jai pasiręgti – jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis profesiją. Sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklio

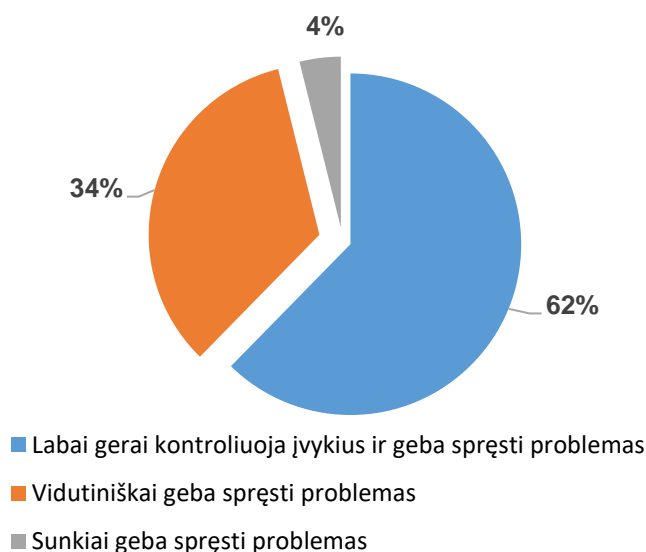
reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia nesidomėjimą būsima profesija ir sąmoningumo trūkumą, o 24 reiškia aktyvų domėjimąsi būsima profesija ir sąmoningą rengimąsi jai, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi ir sąmoningai rinkosi (nuo 18 iki 24), vidutiniškai (nuo 12 iki 17) ir mažai (nuo 6 iki 11) domėjosi ir nesąmoningai rinkosi profesiją.

16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklį (proc., N=70)

Bendra vidutinė sąmoningumo renkantis profesiją rodiklio reikšmė yra 14,94, tai rodo bendrą vidutinį domėjimąsi ir vidutinį sąmoningumą renkantis profesiją. 54 procentai dirbančių apklaustųjų vidutiniškai domėjosi būsima profesija. 30 procentų būsima profesija domėjosi stipriai, o 16 procentų apklaustųjų mažai domėjosi būsima profesija ir ją rinkosi nesąmoningai (žr. 16 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad dirbantieji pagal specialybę, būsimą profesiją rinkosi sąmoningiau.

Jvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie pasitenkinimą darbo vietoje, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas darbe.

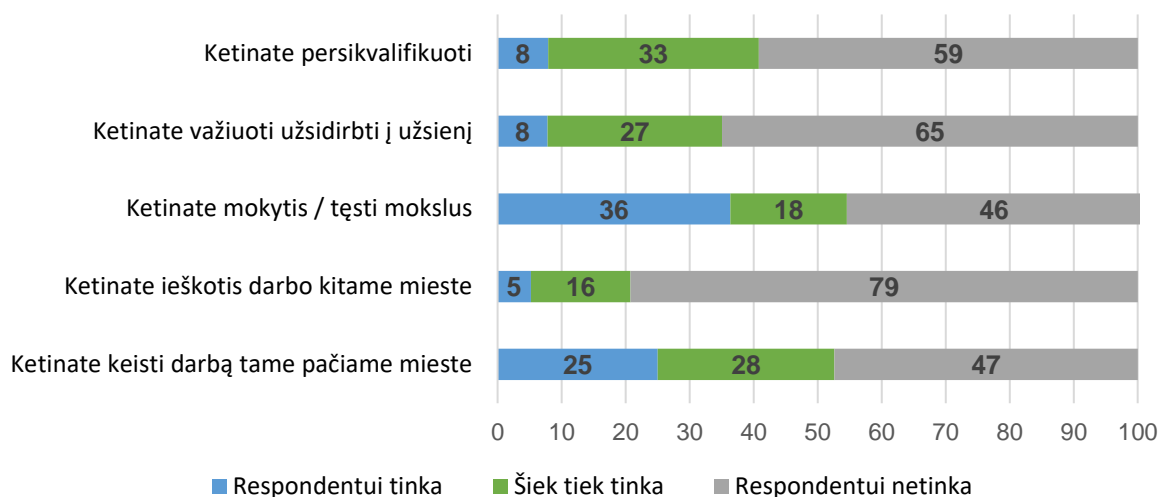

17 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=77)

Bendra vidutinė įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 12,49 ir rodo aukštą gebėjimą valdyti kylančius sunkumus ir spręsti problemas.

62 procentai respondentų geba gerai ir labai gerai įveikti kylančius sunkumus, 34 procentai pasižymi vidutiniu gebėjimu spręsti problemas. 4 procentai apklaustųjų nurodė, jog jiems būdingas mažai išreikštas gebėjimas kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe (žr. 17 pav.).

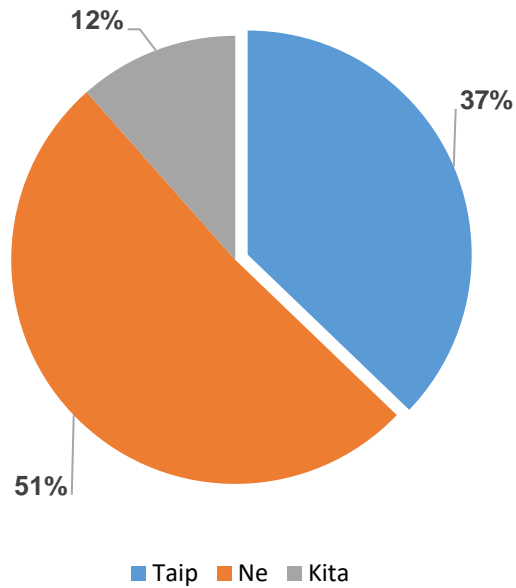
Ketinimai keisti darbą ir mokytis – keturi teiginiai apie ketinimus keisti darbą, migruoti į kitą miestą arba šalį, dirbti arba mokytis, kiekvienas vertinamas trijų rangų skale pagal teiginio tinkamumą tiriamajam. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

18 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbą ir mokytis (proc., N=77)

54 procentai respondentų nurodė, kad ketina mokytis / tęsti mokslus. 53 procentai respondentų ketina keisti darbą tame pačiame mieste, o 41 procentas nurodė ketinantys persikvalifikuot. 21 procentas apklaustųjų nurodė ketinantys ieškoti darbo kitame mieste, o 35 procentai ketina važiuoti užsidirbti į užsienį (žr. 18 pav.).

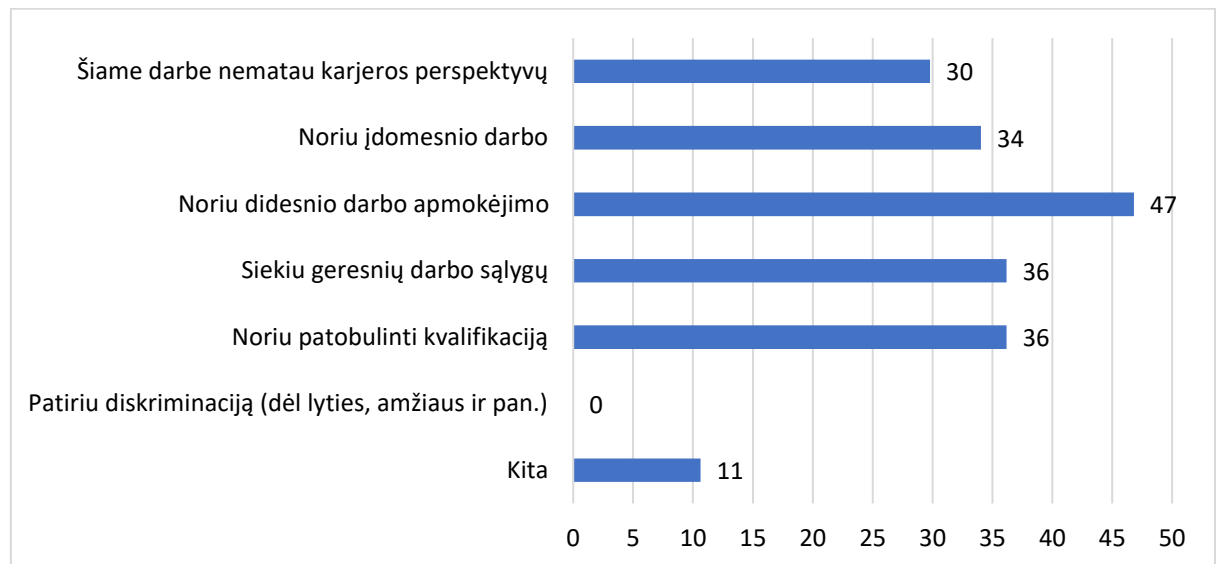
Ketinimo keisti darbo vietą rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu – planuoja ar neplanuoja keisti darbą. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

19 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbo vietą (proc., N=78)

Darbo vietą ketina keisti 37 procentai respondentų, tuo tarpu 51 procentas dirbančiųjų darbo vietas keisti neketina (žr. 19 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (12 procentų) nurodė svarstantys keisti darbą ateityje arba dar neapsisprendę dėl darbo keitimo. Tyrimo rezultatai rodo, kad darbą keisti mažiau linkę tie respondentai, kurie dirba pagal specialybę.

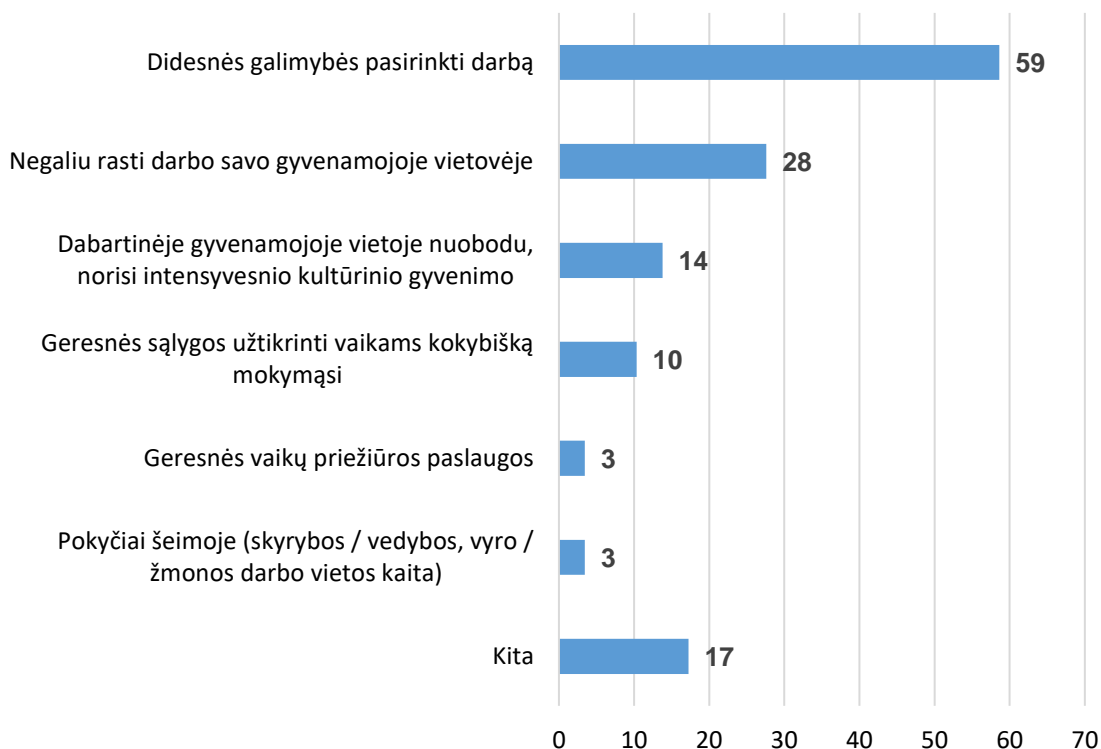
Ketinimo keisti darbo vietą priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

20 pav. Ketinimo keisti darbo vietą priežastys (proc., N=47)

Pagrindine priežastimi keisti darbą dauguma respondentų (47 procentai) įvardijo didesnio darbo apmokėjimo poreikį. 30 procentų apklaustųjų nurodė tai, jog dabartiniame darbe nemato karjeros perspektyvų, 34 procentai nurodė norintys įdomesnio darbo. Po 36 procentus apklaustųjų siekia geresnių darbo sąlygų ar nori patobulinti kvalifikaciją (žr. 20 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (11 procentų) priežastimis nurodė ketinimus studijuoti ar pokyčių gyvenime norą.

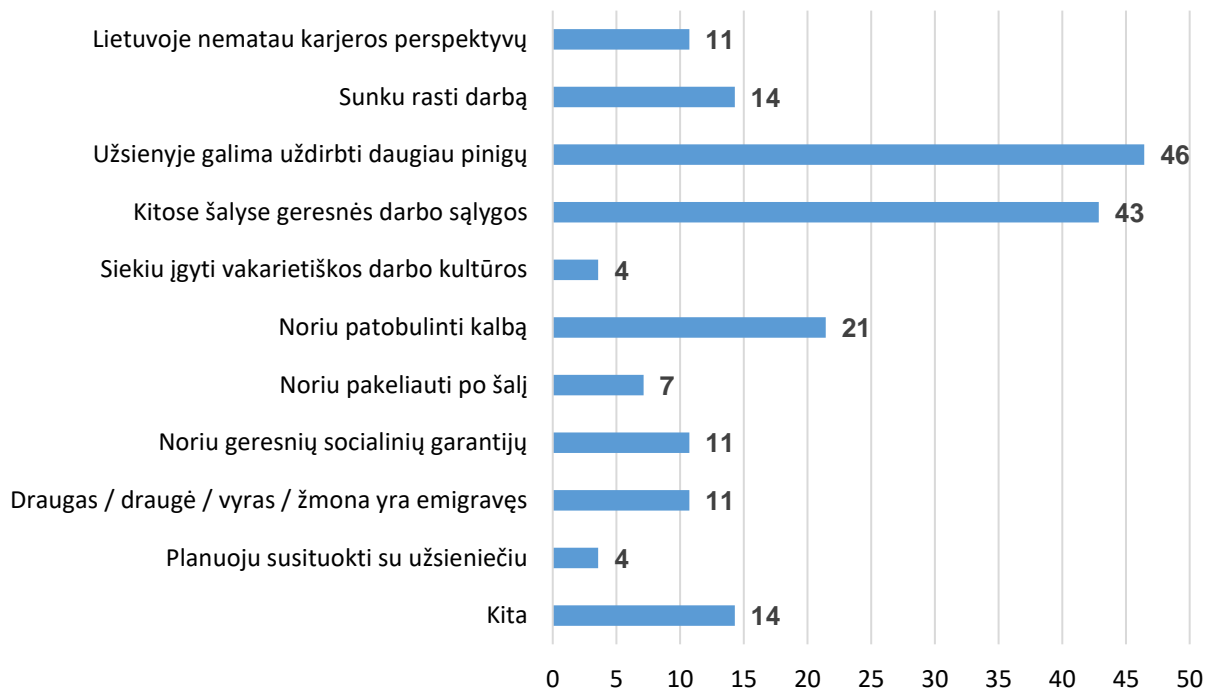
Darbo paieškos kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys – pateiktos šešios priežastys. Galima pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

21 pav. Darbo paieškų kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys (proc., N=29)

Dauguma (59 procentai) respondentų, norinčių darbo ieškoti kitame mieste, pagrindine to priežastimi nurodo didesnes galimybes pasirinkti darbą. 28 procentai apklaustųjų teigia negalintys rasti darbo savo gyvenamojoje vietovėje. 14 procentų dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo. 3 procentai rinkęsi darbą kitame mieste dėl pokyčių šeimoje. 10 procentų apklaustųjų aktualios geresnės sąlygos užtikrinti vaikams kokybišką mokymąsi, dar 3 procentams – geresnės vaikų priežiūros paslaugos (žr. 21 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (17 procentų) nurodė darbo kitame mieste ieškoti neketinantys.

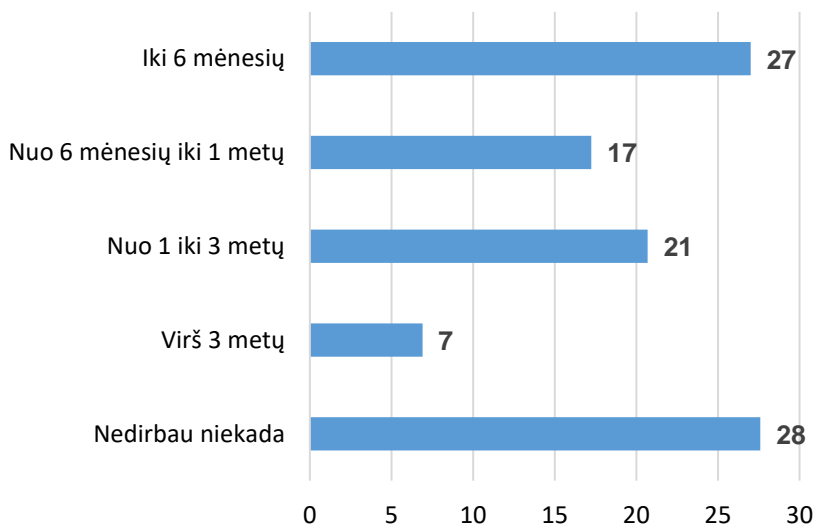
Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys – pateikta dešimt priežasčių. Prašoma pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

22 pav. Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys (proc., N=28)

46 procentai apklaustųjų pagrindine priežastimi, dėl kurios darbo ieškotų užsienyje, nurodė tai, jog užsienyje galima užsidirbti daugiau pinigų. 43 procentai apklaustųjų dėl geresnių darbo sąlygų. 21 procentas respondentų nori patobulinti kalbą. Po 4 procentus siekia įgyti vakarietiškos darbo kultūros arba planuoja susituokti su užsieniečiu. Po 11 procentų nemato karjeros perspektyvų Lietuvoje, nori geresnių socialinių garantijų arba draugas/draugė/vyras/žmona yra emigravęs. 14 procentų respondentų priežastimi nurodė tai, kad sunku rasti darbą (žr. 22 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (14 procentų) nurodė, jog neketina darbo ieškoti užsienyje.

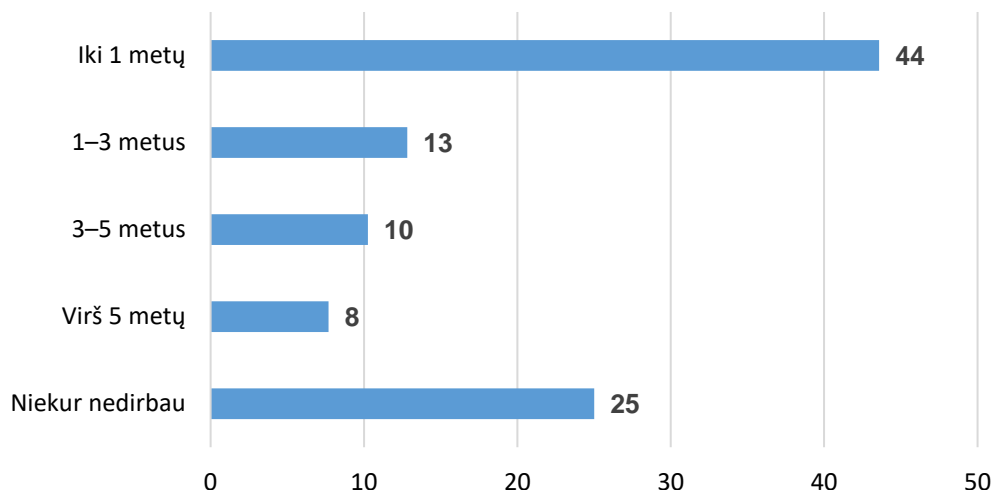
Paskutinio nedarbo trukmės rodiklis – matuojamas 5 rangų nedarbo trukmės skale, nuo „iki 6 mėnesių“ iki „niekada nedirbau“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

23 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal paskutinio nedarbo trukmės rodiklį (proc., N=29)

27 procentai respondentų atsakė, kad yra trumpalaikiai bedarbiai – apklaustųjų nedarbo trukmė yra iki 6 mėnesių. 17 procentų apklaustųjų nedirba nuo 6 mėn. iki 1 metų, 21 procentas – nuo 1 iki 3 metų, 7 procentai - virš 3 metų. Dar 28 procentai apklaustųjų nurodė niekada nedirbę (žr. 23 pav.).

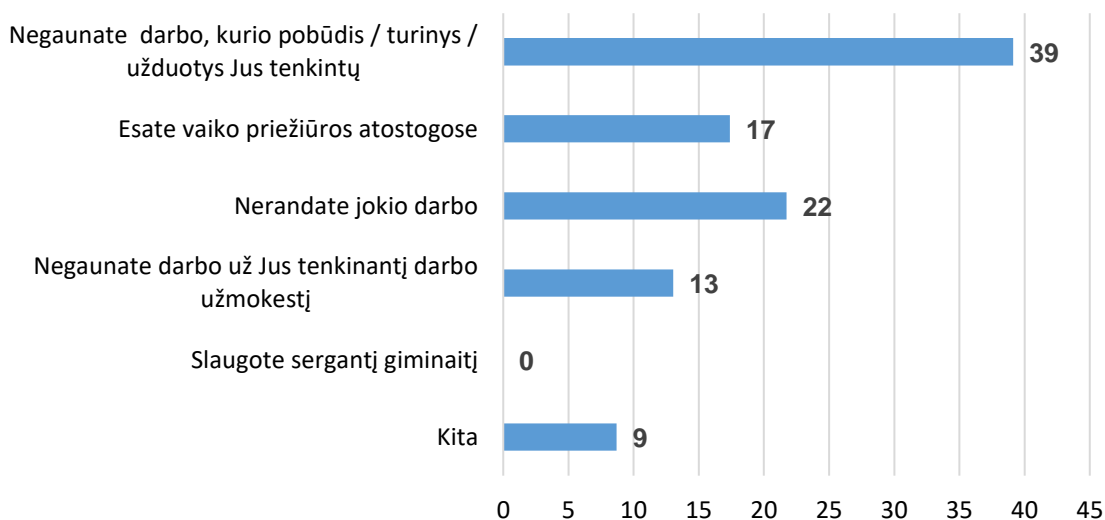
Darbo paskutinėje darbovietėje trukmės rodiklis – matuojamas 5 rangų darbo trukmės skale nuo „niekada nedirbau“ iki „virš 5 metų“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

24 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbo paskutinėje darbovietėje trukmės rodiklį (proc., N=39)

44 procentų apklaustųjų darbo trukmė ankstesnėje darbovietėje yra iki 1 metų. 13 procentų respondentų ankstesnėje darbovietėje nurodo išdirbę 1-3 metus. 10 procentų ankstesnėje darbovietėje išdirbo 3-5 metus, dar 8 procentai išdirbo virš – 5 metų. 25 procentai apklaustųjų nurodė niekur nedirbę (žr. 24 pav.).

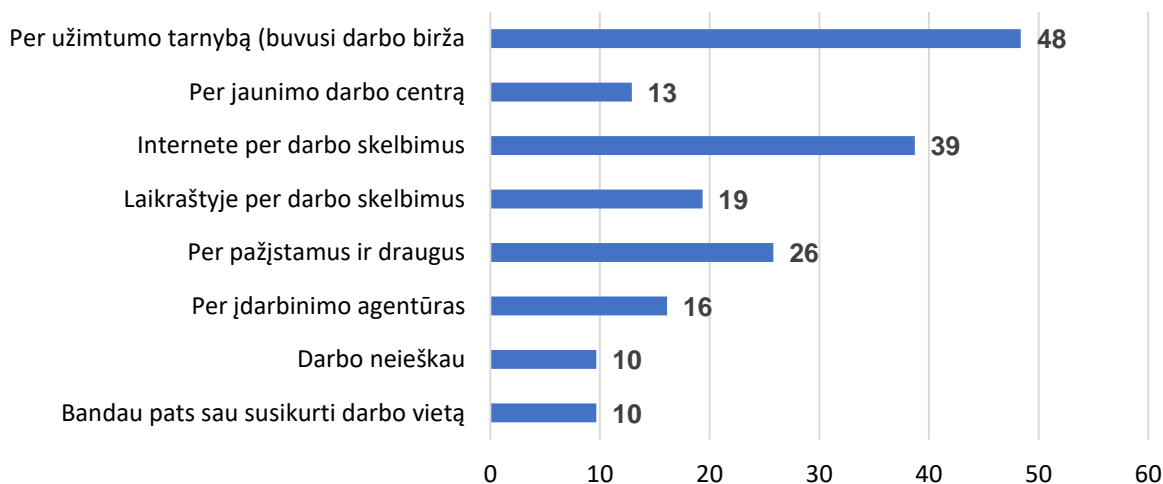
Nedarbo priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti vieną pagrindinę priežastį. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

25 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal nedarbo priežastis (proc., N=23)

39 procentai apklaustųjų nurodė negaunantys darbo kurio pobūdis juos tenkintų. 13 procentų negauna darbo už juos tenkinantį darbo užmokestį. 17 procentai apklaustųjų yra vaiko priežiūros atostogose. 22 procentai – neranda jokie darbo. 9 procentai apklaustųjų pasirinko atsakymą „Kita“ (žr. 25 pav). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai pagrindinėmis nedarbo priežastimis nurodė sveikatos problemas (traumas), ar darbo neieško.

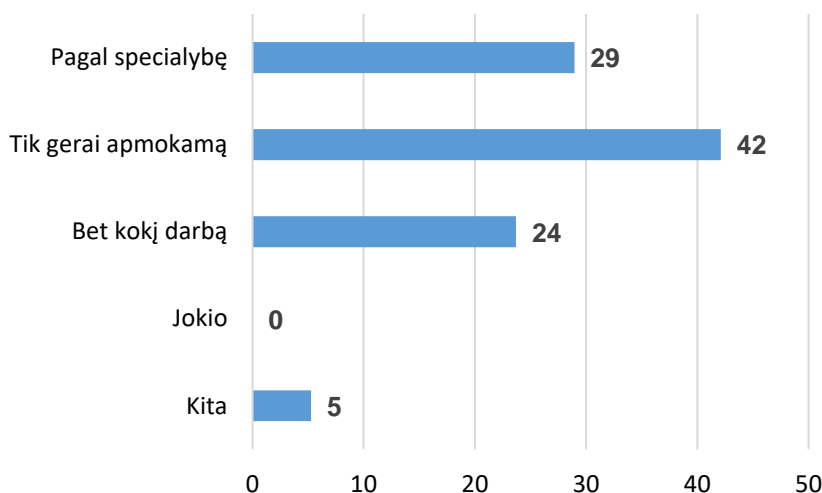
Darbo paieškos būdai – pateikti septyni darbo paieškos būdai, leidžiama pasirinkti visus tinkančius atsakymus. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

26 pav. Darbo paieškos būdai (proc., N=31)

39 procentai apklaustųjų darbo ieško per internete skelbiamus darbo skelbimus. 48 procentai respondentų nurodė darbo ieškantys per užimtumo tarnybą, 26 procentai per pažįstamus ir draugus. 19 procentų darbo ieško laikraštyje per darbo skelbimus. 16 procentų respondentų nurodė darbo ieškantys per įdarbinimo agentūras. Po 10 procentų nurodė bandantys patys susikurti sau darbo vietą arba darbo neieškantys. 13 procentų darbo ieško per jaunimo darbo centrą (žr. 26 pav.).

Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

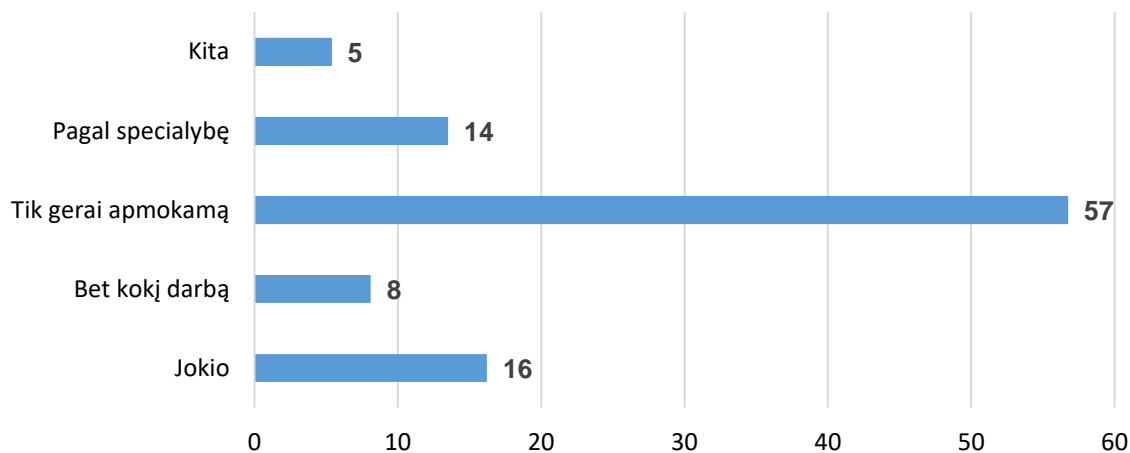

27 pav. Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai (proc., N=38)

42 procentai į klausimą atsakiusių tyrimo dalyvių sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą, 29 procentai tik darbą pagal specialybę. 24 procentai sutiktų dirbti bet kokį darbą. (žr. 27 pav.).

Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti šiuo metu nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

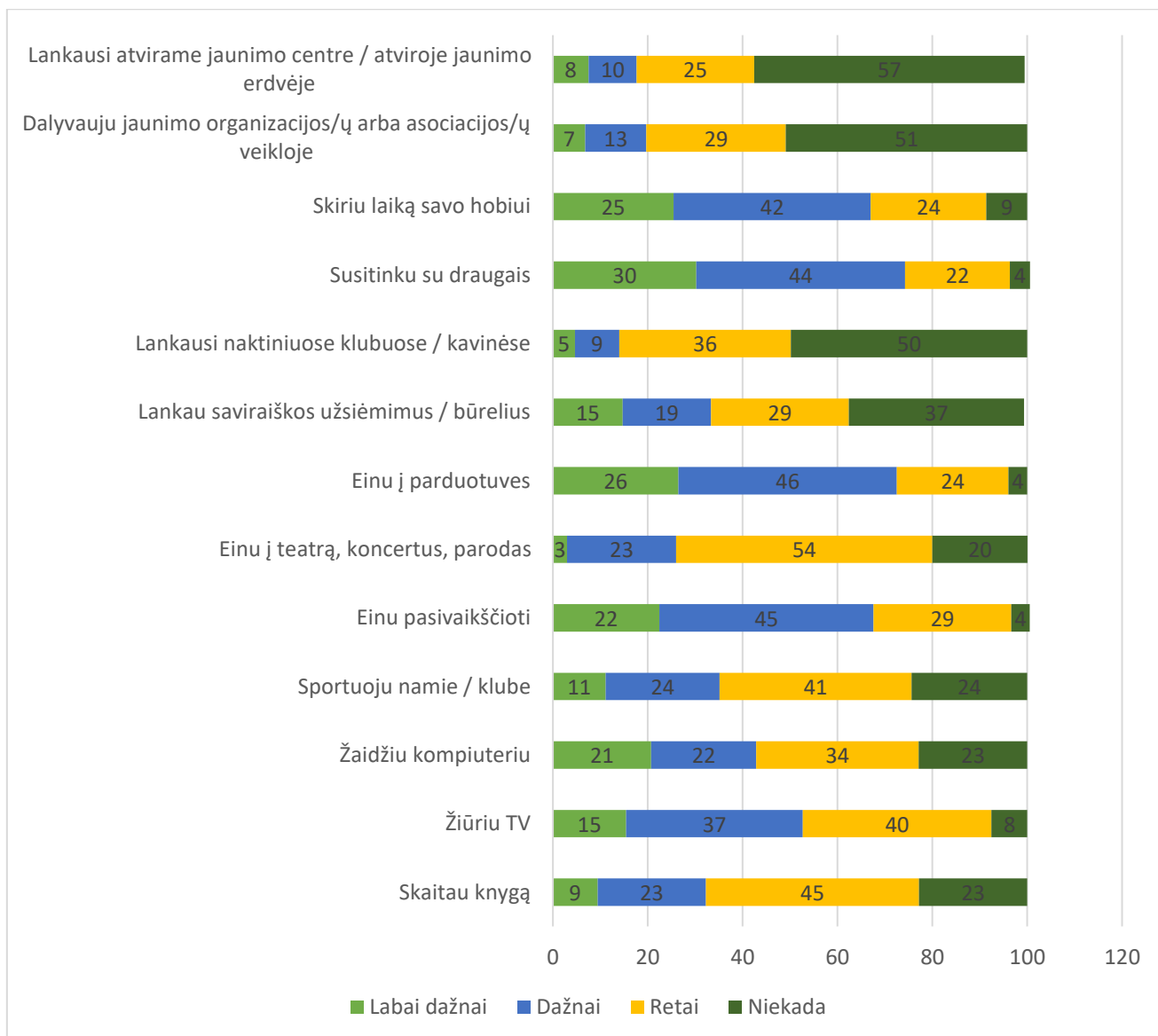
28 pav. Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti šiuo metu nedirbantys ir nesimokantys, požymiai (proc., N=37)

Užsienyje 57 procentai respondentų taip pat sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą. 16 procentų respondentų nesirinktų jokio darbo užsienyje. Tuo tarpu 14 procentų sutiktų dirbti darbą pagal specialybę, o 8 procentai - bet kokį darbą (žr. 28 pav.).

3.5. Laisvalaikis

Laisvalaikis – tai laisvas laikas, liekantis nuo darbo, mokslo (mokymosi mokykloje) ir studijų. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip Panevėžio rajono savivaldybėje gyvenantys ir besimokantys jauni žmonės leidžia laisvalaikį ir nustatyti jaunuolių pasitenkinimą laisvalaikio praleidimo būdų ir formų pasirinkimo galimybėmis.

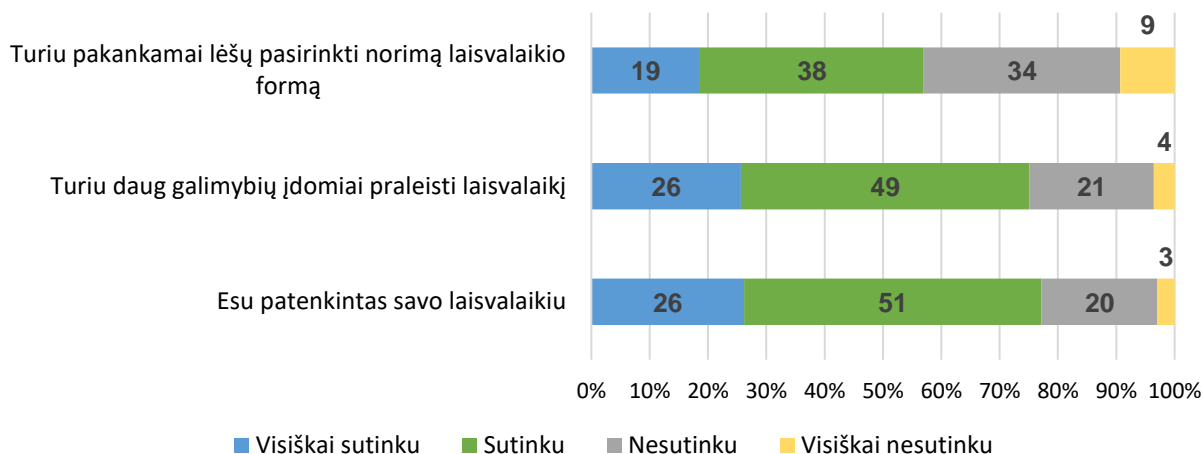
Laisvalaikio leidimo būdai – pateikiama 13 laisvalaikio leidimo būdų, vertinamų 4 rangų skalėje nuo „labai dažnai“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

29 pav. Laisvalaikio leidimo būdai (proc., N=281)

67 procentai tyrime dalyvavusių jaunų žmonių laisvalaikiu dažniausiai eina pasivaikščioti ar skiria laiką savo hobiui. Susitinka su draugais (74 procentai), eina į parduotuves (72 procentai). 35 procentai apklaustųjų laisvalaikiu sportuoja, 52 procentai - žiūri televizorių, 32 procentai - skaito knygas. 43 procentai respondentų laisvalaikiu žaidžia kompiuteriu, 34 procentai laisvalaikiu mėgsta lankyti įvairius užsiėmimus, būrelius. Mažiausiai populiarios laisvalaikio praleidimo formos jaunuolių tarpe yra dalyvavimas organizacijų veikloje (20 procentų), teatrų, koncertų, parodų lankymas (26 procentai), lankymasis naktiniuose klubuose bei kavinėse (26 procentai), lankymasis atviraime jaunimo centre / atvirose jaunimo erdvėse (18 procentų) (žr. 29 pav.).

Pasitenkinimo laisvalaikiu, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo ir turimų lėšų pasirinkti norimų laisvalaikio formų vertinimo rodikliai – tai subjektyvūs rodikliai, matuojami 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiami procentiniai atsakymų pasiskirstymai.

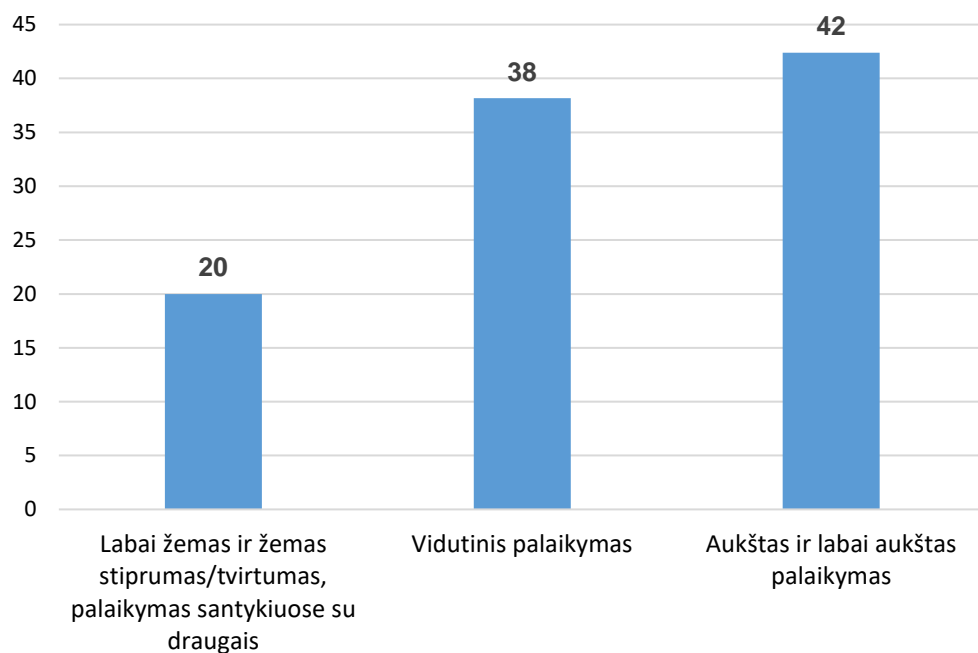
30 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasitenkinimo laisvalaikiu, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo, turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodiklius (proc., N=281)

Savo laisvalaikiu patenkinti 77 procentai apklaustųjų. Daug galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį turi 75 procentai respondentų, o pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą – 57 procentai tyrimo dalyvių (žr. 30 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie respondentai, kurių manymu jie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą.

3.6. Draugai

Šia klausimų grupe siekiama išsiaiškinti, kokia yra jaunimo santykių su draugais kokybė, koks artimų draugų skaičius, ar lengva susirasti naujų draugų ir ar apklaustieji jaučia socialinį palaikymą.

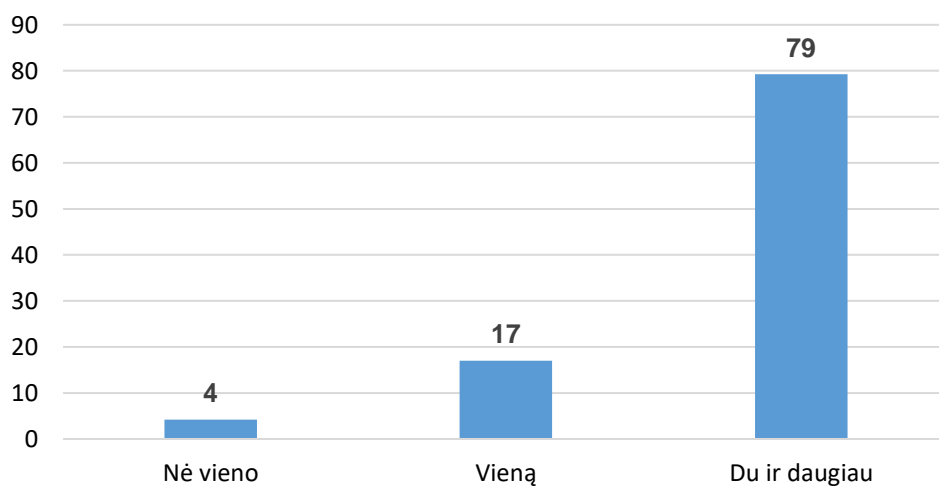
Santykių su draugais kokybės rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 indikatoriais, apie santykių su draugais patirtis arba santykių su draugais kokybės suvokimą. Santykių su draugais kokybė išreiškiama tokiais draugystės požymiais, kaip pasitenkinimas, pasitikėjimas, pagalbos suteikimas, atvirumas. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis santykių su draugais kokybės rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 5 iki 20: 5 reiškia stiprius, palaikančius, o 20 reiškia silpnus, nepalaikančius santykius su draugais. Vadinas, kuo žemesnė rodiklio reikšmė, tuo kokybiškesni santykiai su draugais, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš draugų. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki 10), vidutinio (nuo 11 iki 15) ir labai žemo ir žemo (nuo 16 iki 20) stiprumo / tvirtumo, palaikymo santykiuose su draugais.

31 pav. Santykių su draugais kokybės rodiklis (proc., N=283)

Santykių su draugais kokybės rodiklio vidutinė reikšmė – 11,18. Tai rodo vidutinį santykių su draugais kokybės lygį. 42 procentai tyrimo dalyvių turi aukšto ar labai aukšto palaikymo santykius su draugais. 38 procentai respondentų turi vidutinio ir 20 procentų apklaustųjų turi žemo ir labai žemo lygio palaikymo santykius su draugais. (žr. 31 pav.).

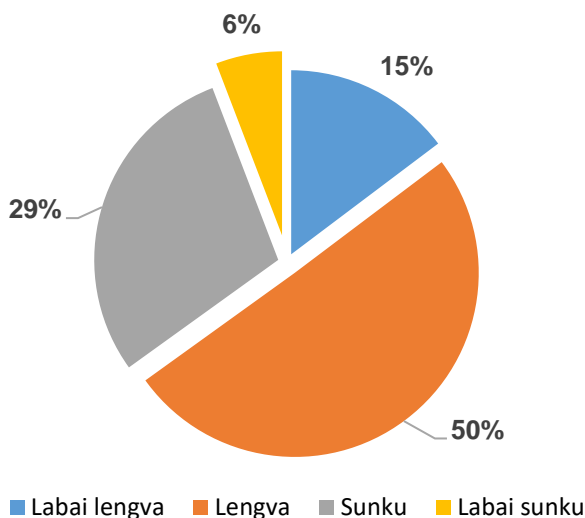
Artimų draugų skaičius – tai rodiklis, atspindintis socialinių santykių platumą. Jo nepakanka nusakyti visai santykių visumai, tačiau draugus mes renkames, jie nėra duoti gimstant, kaip, pavyzdžiui, šeimos nariai, giminaičiai, todėl santykiai su draugais gali būti artimesni, glaudesni, intensyvesni ir netgi svarbesni. Taip pat šis rodiklis tam tikra prasme atspindi gebėjimą užmegzti ir palaikyti draugiškus artimus santykius bent su vienu ar keliais žmonėmis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

32 pav. Artimų draugų skaičius (proc., N=285)

Dauguma (79 procentai) apklaustųjų turi du ir daugiau artimų draugų. Vieną artimą draugą turi 17 procentų, o nė vieno – 4 procentai respondentų (žr. 32 pav.).

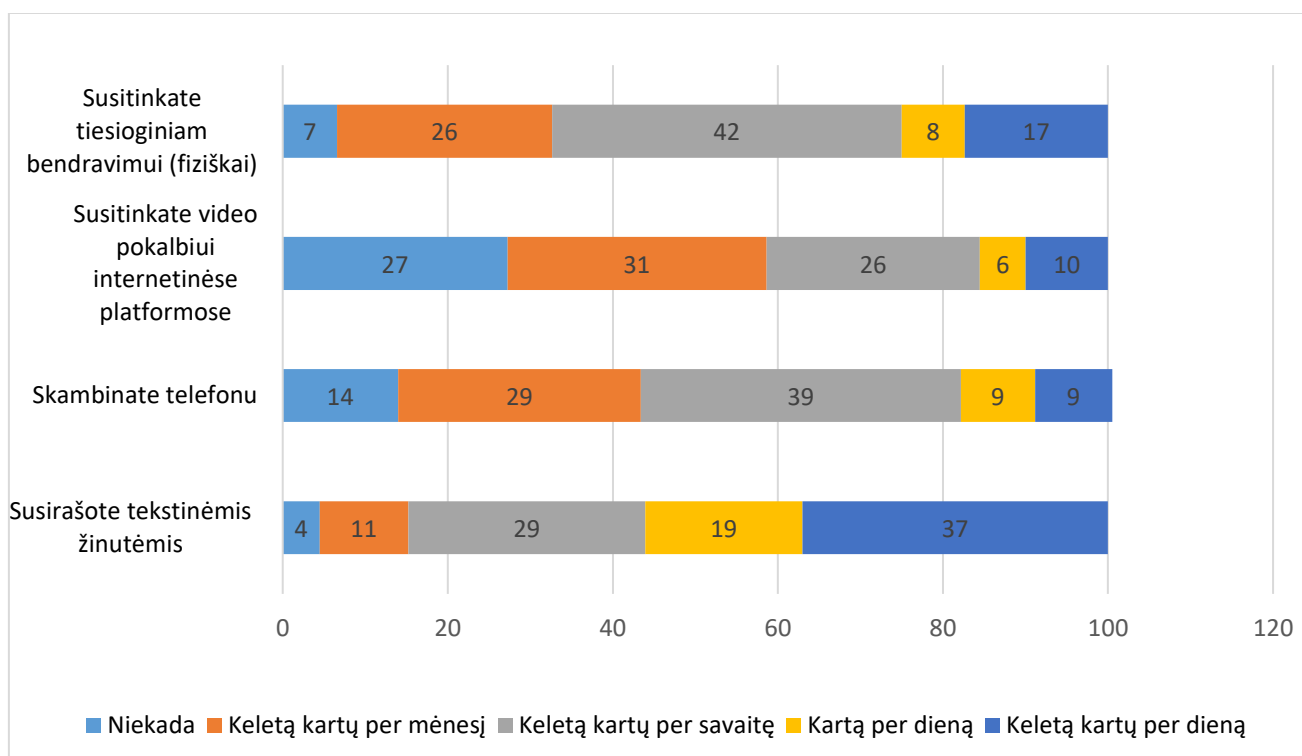
Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas – rodiklis, parodantis tiriamojo suvokimą, kaip jam sekasi užmezgti naujas draugystes, naujus draugiškus santykius. Matuojamas keturių rangų skale, nuo „labai lengva“ iki „labai sunku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

33 pav. Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas (proc., N=292)

15 procentų apklaustųjų naujas draugystes užmezgti yra labai lengva, 50 procentų – lengva. 29 procentai respondentų pripažino, jog pažintis užmezgti jiems sunku, 6 procentams – labai sunku (žr. 33 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad daugiau artimų draugų turintiems yra lengviau užmezgti naujas draugystes.

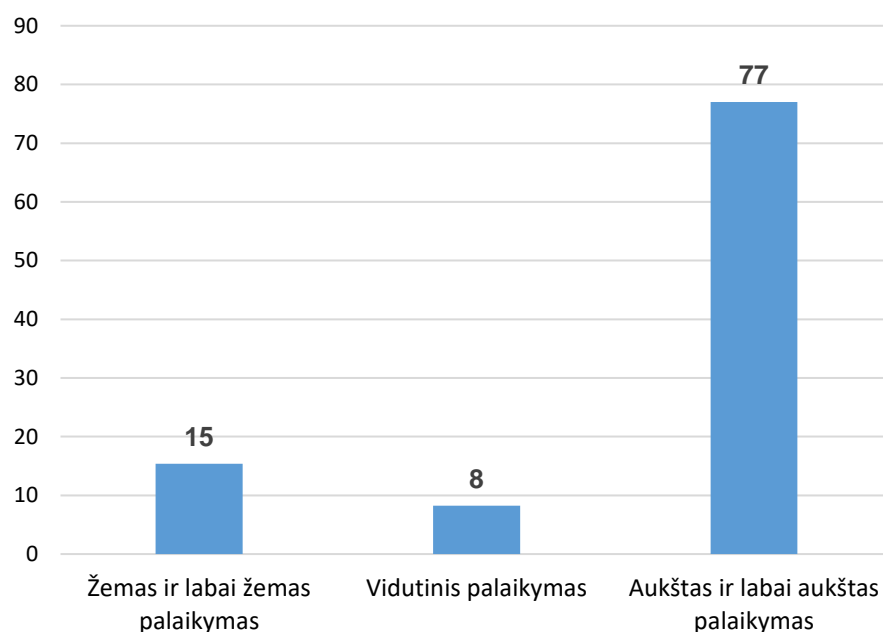
Jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklis – 4 jaunimo bendravimo būdai, vertinami 5 rangų dažnumo per pastaruosius 6 mėnesius skalėmis nuo „keletą kartų per dieną“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

34 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklį (proc., N=290)

Populiariausias jaunimo bendravimo su draugais būdas – susirašymas tekstinėmis žinutėmis. Taip kelis kartus per dieną bendrauja 37 procentai respondentų. Mažiausiai populiarius bendravimo būdas - susitikimas video pokalbiui internetinėse platformose. 27 procentų apklaustųjų to nedaro niekada, o 31 procentas keletą kartų per mėnesį (žr. pav. 34).

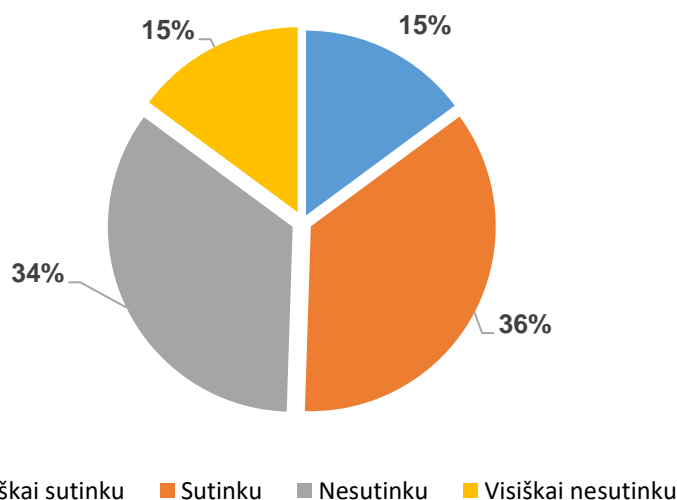
Socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojantis, ar tiriamieji apskritai sulaukia socialinės paramos ir palaikymo – nesvarbu, iš kokių žmonių, svarbu, kad sulaukia. Rodiklis matuojamas 6 dichotominiais indikatoriais, įvardijančiais įvairius socialinio palaikymo būdus. Kiekvienam tiriamajam skaičiuojami indikatoriai, kuriems pasirinktas atsakymo variantas „taip“. Gaunamas rodiklis, kuris kinta nuo 0 iki 6: 0 reiškia socialinio palaikymo ir paramos nebuvimą, o 6 – stiprų socialinį palaikymą ir paramą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia labai žemo ir žemo (nuo 0 iki 2), vidutinio (nuo 3 iki 4) ir aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki 6) socialinio palaikymo.

35 pav. Socialinio palaikymo rodiklis (proc., N=280)

Nustatyta, kad vidutinė socialinio palaikymo reikšmė yra 4,67. Tai rodo, kad susilaukiama vidutinio, tačiau arti aukšto socialinio palaikymo. Dauguma apklaustųjų (77 procentai), sulaukia aukšto ir labai aukšto socialinio palaikymo, 8 procentai – vidutinio, 15 procentų – žemo ir labai žemo socialinio palaikymo (žr. 35 pav.). Žemo ir labai žemo palaikymo santykiais dažniau pasižymi jauniausios amžiaus grupės, 14-18 m. apklaustieji. Kaip to priežastis respondentai dažniausiai nurodė tai, kad neturi žmonių, kurie padeda duodami ar paskolindami pinigų, išklauso neteisdamis ir neduodami patarimų, ar verčia susimąstyti apie respondentų jausmus bei vertybes.

Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklis – matuojamas keturių rangų skale, nuo „visiškai nesutinku“ iki „visiškai sutinku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

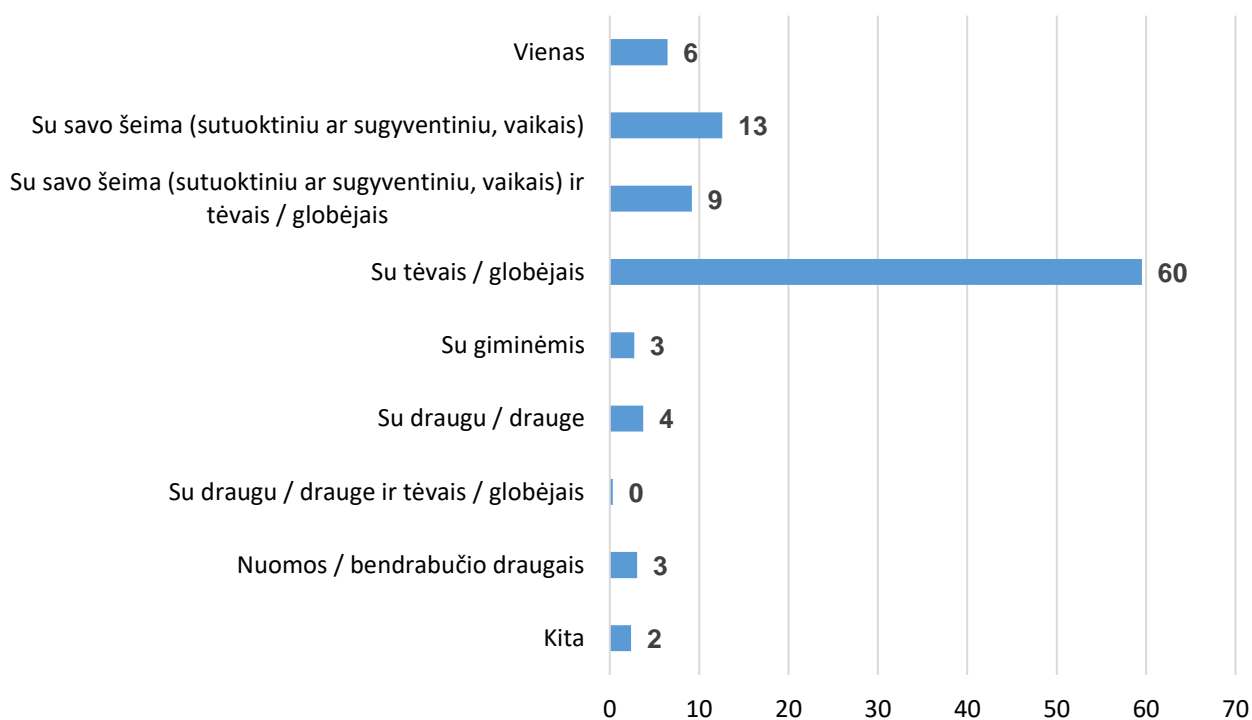
36 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklį (proc., N=289)

51 procentas respondentų sutinka ar visiškai sutinka, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, yra daugybė dalykų, kuriais gali užsiimti jaunimas. 49 procentai respondentų mano, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, trūksta jaunimui skirtų veiklų (žr. 36 pav.).

3.7. Gyvenimo sąlygos

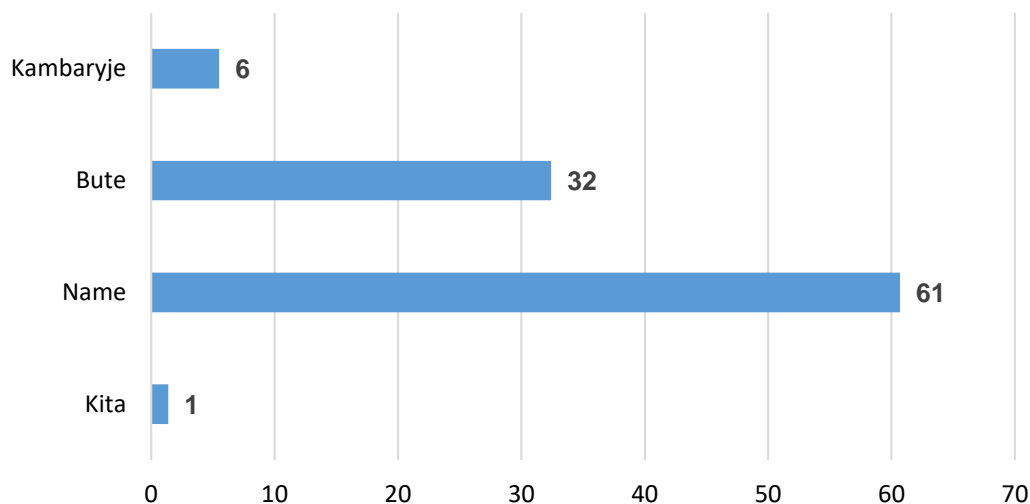
Jaunimo gyvenimo sąlygoms apibūdinti buvo pasirinktos kelios rodiklių grupės. Jas sudaro rodikliai apie būsto sąlygas, materialinę padėtį bei sąlygas jauniems žmonėms užsiimti verslu.

Būsto sąlygos apibūdinamos trimis rodikliais. Pirmas – su kuo vienuose namuose gyvena, pvz., vieni, su tėvais, su savo šeima, ar su savo šeima ir tėvais. Antras – kokiomis sąlygomis gyvena, t. y., kambaryje, bute ar name. Trečias – kam priklauso būstas, kuriame gyvena, pvz., jiems, tėvams, nuomojamas ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

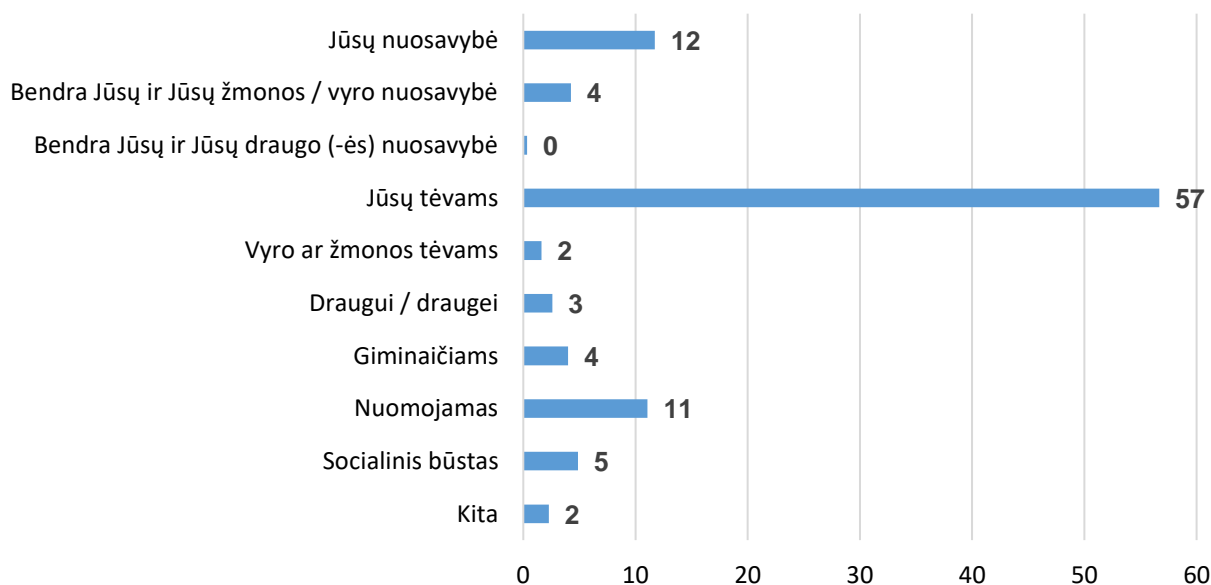
37 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, su kuo kartu gyvena (proc., N=294)

60 procentų Panevėžio rajono savivaldybės jaunuolių gyvena su tėvais / globėjais. 13 procentų respondentų – su savo šeima. 4 procentai apklausos dalyvių gyvena su draugu / drauge. 9 procentai apklaustųjų gyvena su savo šeima ir tėvais / globėjais. Po 3 procentus respondentų gyvena su nuomos / bendrabučio draugais ar gyvena su giminėmis. 6 procentai nurodė, kad gyvena vieni (žr. 37 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog gyvena su tėvais ir giminėmis.

38 pav. Būstas, kuriame gyvena (proc., N=290)

61 procentas apklaustųjų nurodė, kad gyvena name, 32 procentų – bute, dar 6 procentai – kambaryje (žr. 38 pav.).

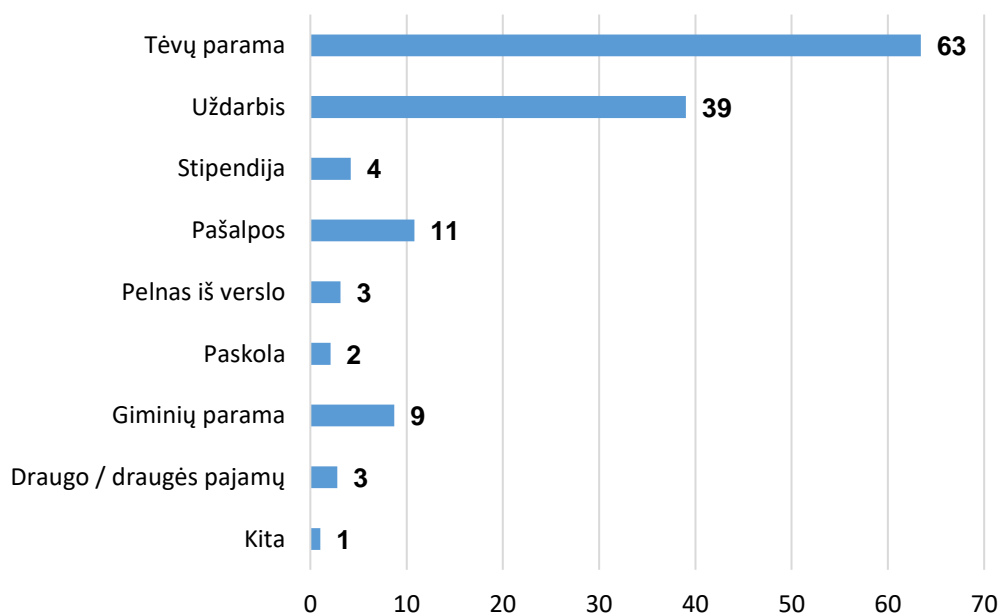

39 pav. Būsto nuosavybė (proc., N=307)

57 procentai jaunuolių gyvena jų tėvams priklausančiame būste, 11 procentų gyvena nuomojamame būste. 12 procentų – nuosavame būste, 4 procentai gyvena būste priklausančiame bendrai su sutuoktiniu. 4 procentai respondentų gyvena būste priklausančiame giminaičiams, 3 procentai - draugui / draugei priklausančiame būste. 2 procentai apklaustųjų nurodė gyvenantys sutuoktinio tėvams priklausančiame būste. 5 procentai respondentų nurodė gyvenanys socialiniame būste. 2 procentai apklaustųjų pasirinko atsakymo variantą „Kita“ (žr. 39 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę apklausos dalyviai nurodė, jog būstas priklauso vienam iš tėvų, giminėms arba bendrai su giminaičiais.

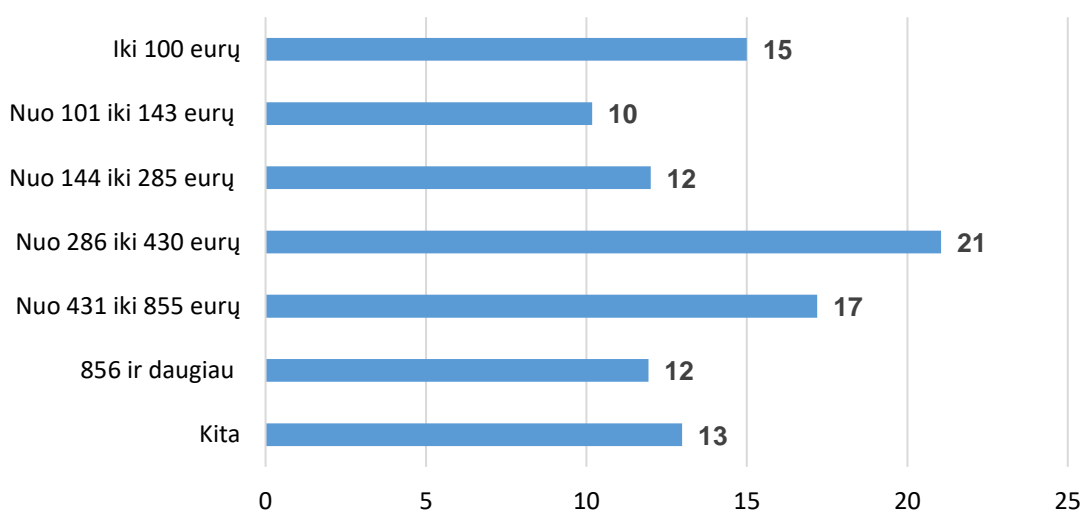

Materialinė padėtis apibūdinama trimis rodikliais. Pirmas – pajamų šaltiniai (respondentai galėjo pasirinkti visus jiems tinkančius atsakymų variantus), antras – kiek vidutiniškai pajamų tenka vienam šeimos nariui, atskaičiavus mokesčius, trečias – paskolos turėjimas ar neturėjimas (respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymų variantus). Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

40 pav. Pajamų šaltiniai (proc., N=287)

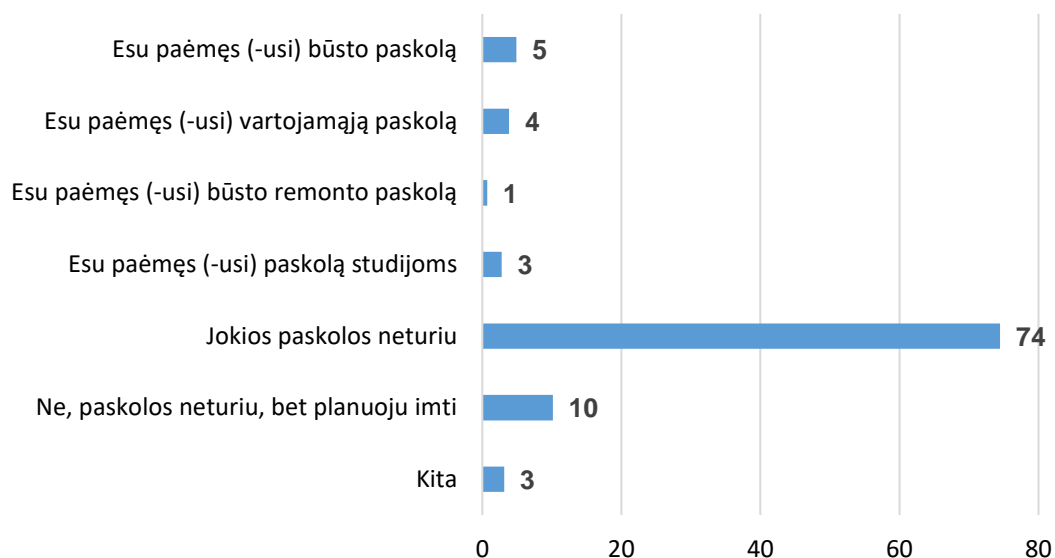
Tėvų paramą, kaip pajamų šaltinį, nurodė 63 procentai jaunuolių, uždarbį – 39 procentai. 11 procentų respondentų nurodė gaunantys pašalpas. 9 procentai nurodė giminių paramą, 4 procentai stipendiją. Dar 3 procentai nurodė draugo / draugės pajamas ar pelną iš verslo, 2 procentai gyvena iš paskolos (žr. 40 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė santaupas, sutuoktinio darbo užmokestį ir pašalpas, ar nurodė, jog šiuo metu pajamų neturi.

41 pav. Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui (proc., N=285)

17 procentų respondentų nurodė, kad pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui svyruoja nuo 431 iki 855 eurų, 21 procentas - 286-430 eurų, 12 procentų - 144-285 eurų. 15 procentų respondentų nurodė, kad vienam šeimos nariui tenkančios pajamos nesiekia 100 eurų, o 10 procentų svyruoja nuo 101 iki 143 eurų.

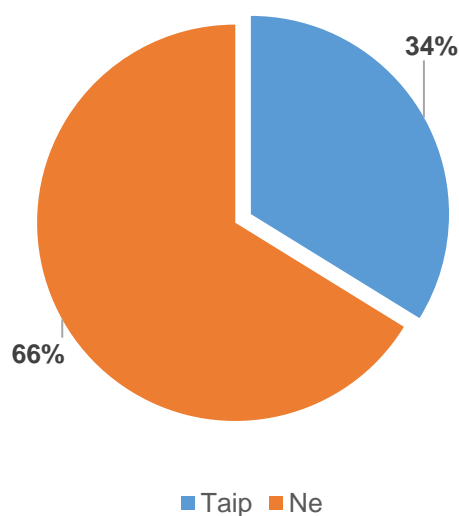
12 procentų respondentų nurodė jog pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui viršija 856 eurus. (žr. 41 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (13 procentų) nurodė nežinantys arba nenorintys atskleisti pajamų, tenkančių vienam šeimos nariui.

42 pav. Turimos paskolos (proc., N=286)

74 procentai jaunuolių neturi jokios paskolos ir neketina imti. 10 procentų apklaustųjų nurodė paskolos neturintys, bet planuojantys ją imti. 5 procentai respondentų nurodė turintys būsto paskolą, dar 1 procentas būsto remonto paskolą. 4 procentai - vartojamąją paskolą. 3 procentai apklaustųjų yra pasiėmę paskolą studijoms (žr. 42 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė paskolos neturintys arba turintys kredito kortelę.

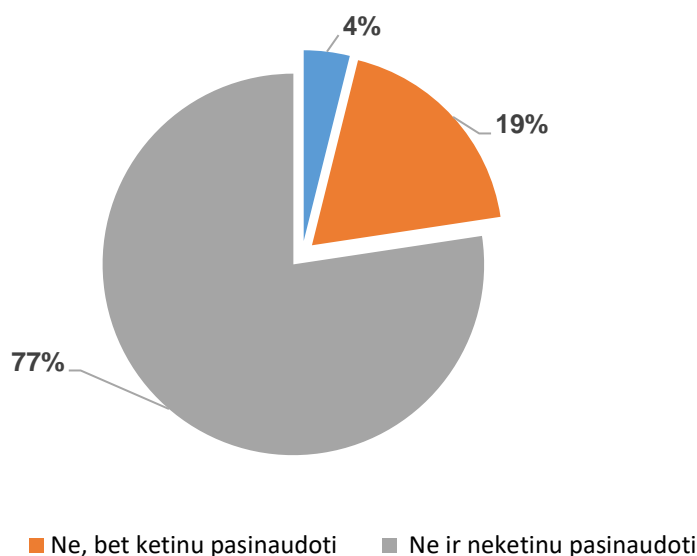
Susipažinimo su LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklis - matuojamas dichotominiu klausimu – susipažinęs arba nesusipažinęs. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

43 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal susipažinimo LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=287)

Kiek daugiau nei pusė (66 procentai) tyrimo dalyvių nurodė, kad nėra susipažinę su LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms, tuo tarpu apie ją žinantys teigė 34 procentai (žr. 43 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad žinių apie pirmo būsto programą jaunoms šeimoms daugiau turi vyresnės jaunimo amžiaus grupės (24-29 m.) atstovai.

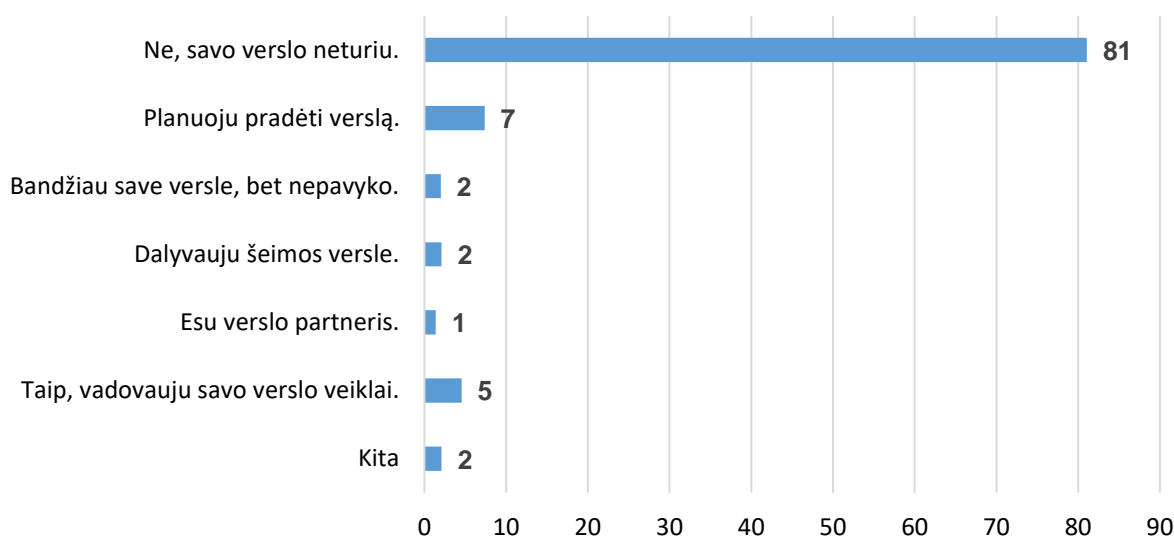
Pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklis - matuojamas trijų rangų skale – taip, ne, bet ketinu pasinaudoti, ne ir neketinu pasinaudoti. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

44 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=283)

Dauguma apklaustųjų – 77 procentai, nėra pasinaudoję LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms ir neketina ja pasinaudoti. 19 procentų respondentų ketina programa pasinaudoti ateityje, o 4 procentai jau pasinaudojo (žr. pav. 44).

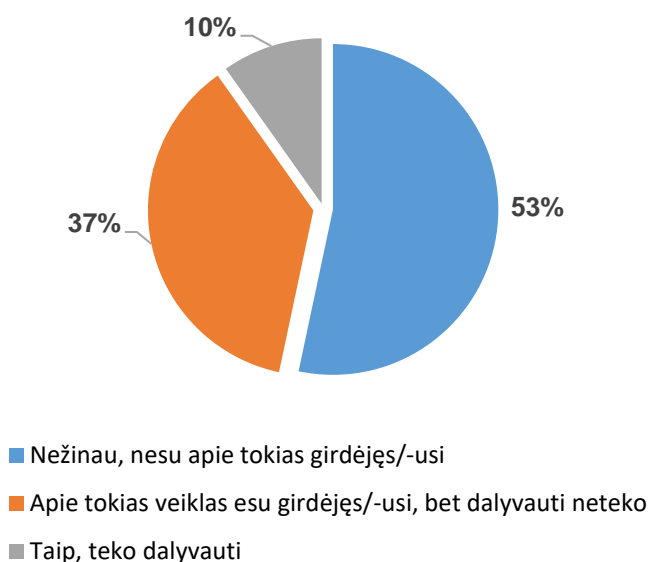
Verslumo rodiklis – matuojamas klausimu apie nuosavo verslo turėjimą, dalyvavimą šeimos versle ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

45 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal verslumo rodiklį (proc., N=285)

Dauguma apklaustųjų (81 procentas) nurodė savo verslo neturintys. Savo verslui vadovauja tik 5 procentai respondentų, 7 procentai - planuoja pradėti verslą. Dar 2 procentai tyrimo dalyvių dalyvauja šeimos versle. Taip pat 2 procentai respondentų bandė save versle, tačiau nepavyko (žr. 45 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog yra per jauni kurti verslą, arba kad dirba savarankiškai.

Dalyvavimo jaunimo verslumą skatinančiose veiklose rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

46 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimą jaunimo verslumą skatinančiose veiklose (proc., N=285)

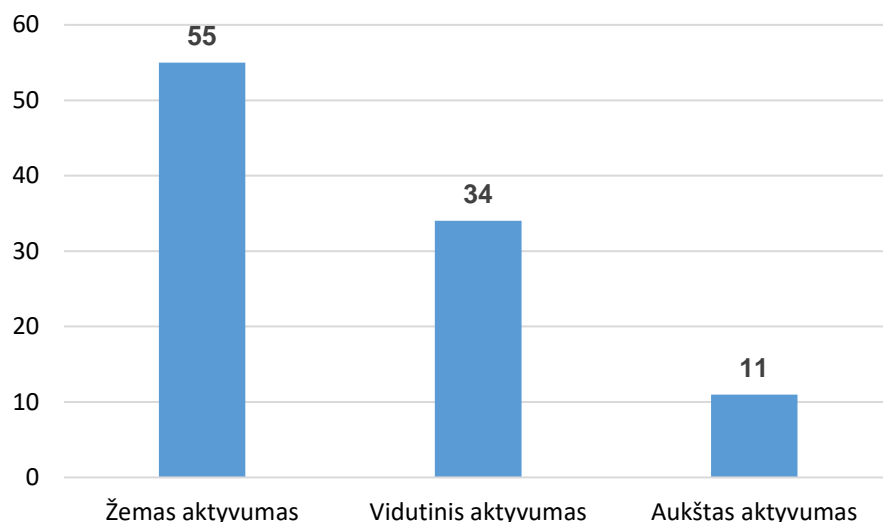
53 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. 37 procentai, atsakė, kad apie tokias veiklas yra girdėję, tačiau dalyvauti dar neteko. Tik 10 procentų respondentų yra dalyvavę šiose veiklose (žr. 46 pav.).

3.8. Dalyvavimas

Jaunimo dalyvavimas tyrimo rėmuose suprantamas ir vertinamas plačiąja prasme. Tai – politinis-pilietinis aktyvumas, kuris nusakomas ne tik dalyvavimu rinkimuose, bet ir domėjimusi politika, partijų ir politikų politine veikla, dalyvavimu pilietinėse, labdaros akcijose, dalyvavimu savanoriškoje ir nevyriausybių organizacijų veiklose. Tyrime naudojami rodikliai, skirti pačių tiriamųjų politiniam-pilietiniam, pilietiniam-labdariniam ir visuomeniniam (savivaldoje) aktyvumui nustatyti, taip pat rodikliai, skirti išsiaiškinti jaunuolių aplinkos politinį, pilietinį, visuomeninį aktyvumą.

3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas

Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie dalyvavimą rinkimuose, domėjimąsi politinių partijų programomis, politikų veikla, dalyvavimą politinių partijų veiklose ir pan. Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 0 iki 8: 0 reiškia visišką pasyvumą, o 8 reiškia didelį aktyvumą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 0 iki 2), vidutinio (nuo 3 iki 5) ir aukšto (nuo 6 iki 8) politinio-pilietinio aktyvumo.

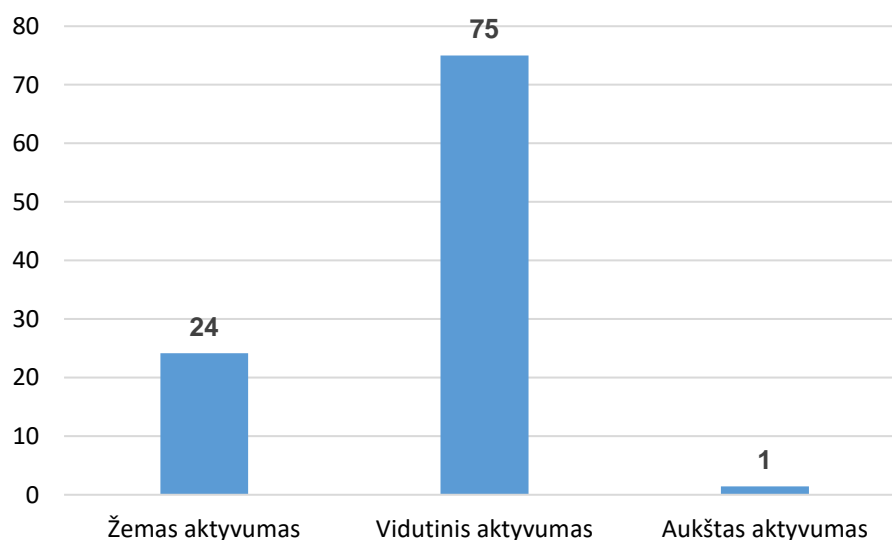

47 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=191)

Vidutinė politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmė – 2,44, žemo, tačiau arti vidutinio politinio pilietinio aktyvumo.

55 procentai Panevėžio rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. 34 procentai apklaustųjų politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – vidutinis, 11 procentų pasižymi aukštu politiniu-pilietiniu aktyvumu (žr. 47 pav.).

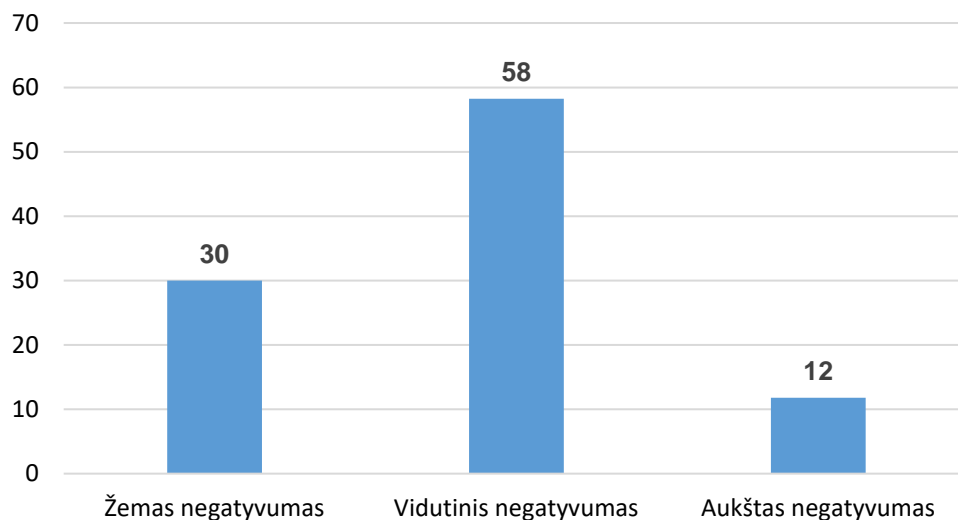
Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais apie politinio-pilietinio aktyvumo apraiškas jaunuolį supančių žmonių (tėvų, mokytojų, draugų) elgesyje, pokalbių temose. Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą aplinkos politinį-pilietinį aktyvumą, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aplinkos politinis-pilietinis aktyvumas, aukštesnis domėjimasis politika ir politiniais įvykiais. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 19 iki 24), vidutinio (nuo 12 iki 18) ir aukšto (nuo 6 iki 11) lygio.

48 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=277)

Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 15,39. Ji nurodo vidutinį aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo lygį Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje. Daugumos (75 procentų) respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra vidutiniškos, o 24 procentų – žemo lygio. Aukštu politinio-pilietinio aktyvumo lygiu pasižymi tik 1 procentas apklaustųjų (žr. 48 pav.).

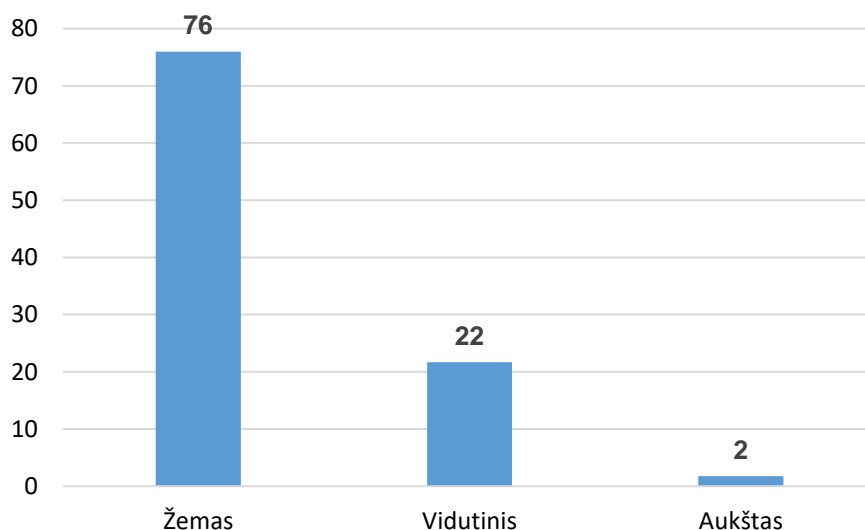
Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, tiriančiais nuostatas į politiką, politikus, partijas ir jų veiksmus, atspindi požiūrio į politiką negatyvumą. Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą požiūrio į politiką negatyvumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis požiūrio į politiką negatyvumo lygis ir atvirkščiai. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) negatyvumo lygis.

49 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal požiūrio į politiką negatyvumo rodiklį (proc., N=280)

Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 17,91. Šis rodiklis rodo vidutinį, tačiau arti žemo Panevėžio rajono savivaldybės jaunimo negatyvių nuostatų į politiką, politikus lygį. Daugumos jaunuolių požiūris į politiką negatyvus yra vidutiniškas (58 procentų), 12 procentų apklaustųjų – į politiką žiūri itin negatyviai. 30 procentų apklaustųjų galima priskirti prie turinčių teigiamas nuostatas į politiką (žr. 49 pav.)

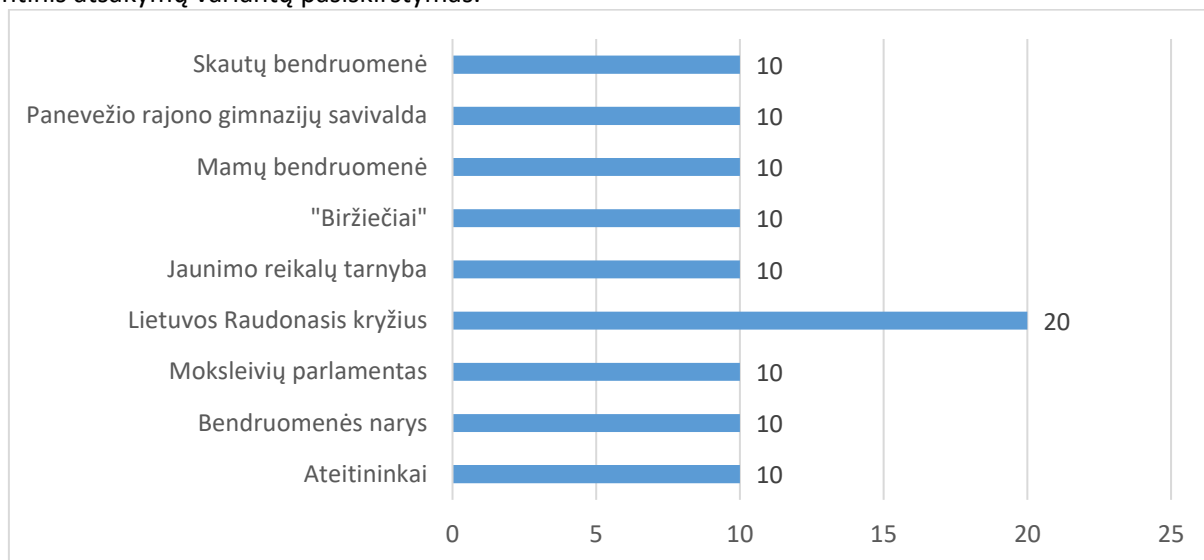
Pilietiškumo-labdaringumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, atspindinčiais pilietinio aktyvumo ir labdaringumo apraiškas, pvz., dalyvavimą ir aukojimą labdaros paramos renginiuose, dalyvavimą kaimynystės gyventojų susirinkimuose ir pan. Pilietiškumo-labdaringumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą pilietiškumo-labdaringumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis pilietiškumo-labdaringumo lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) pilietiškumo-labdaringumo lygis.

50 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pilietiškumo-labdaringumo rodiklį (proc., N=281)

Pilietiškumo-labdaringumo rodiklio vidutinė reikšmė – 18,33. Ši reikšmė žymi žemą pilietiškumo-labdaringumo lygį. 76 procentams apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringumo lygis, 22 procentams – vidutinis. 2 procentai respondentų priskiriami aukšto pilietiškumo-labdaringumo kategorijai (žr. 50 pav.).

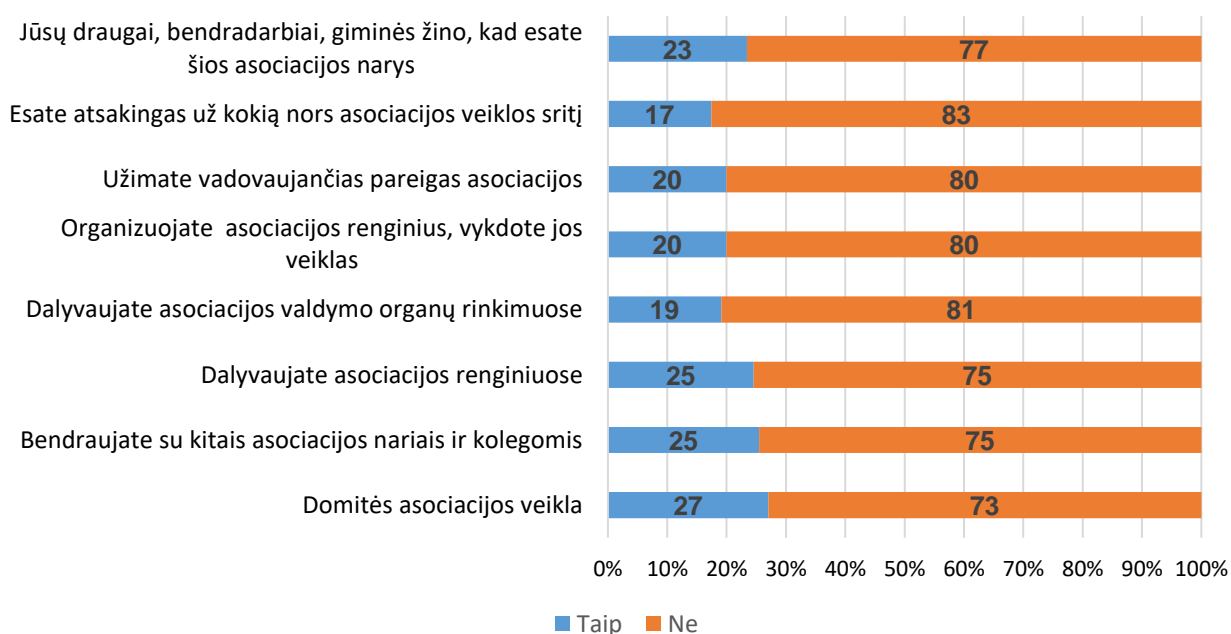
Narystės nevyriausybines organizacijose rodiklis - matuojamas klausimu apie narystę nevyriausybines organizacijose, prašoma nurodyti organizacijos, kurioje dalyvauja, pavadinimą. Pateikiamas procentinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

51 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal narystės nevyriausybines organizacijose rodiklį (proc., N=10)

Tik 10 respondentų nurodė esantys nevyriausybines organizacijos nariais. (žr. 51 pav.).

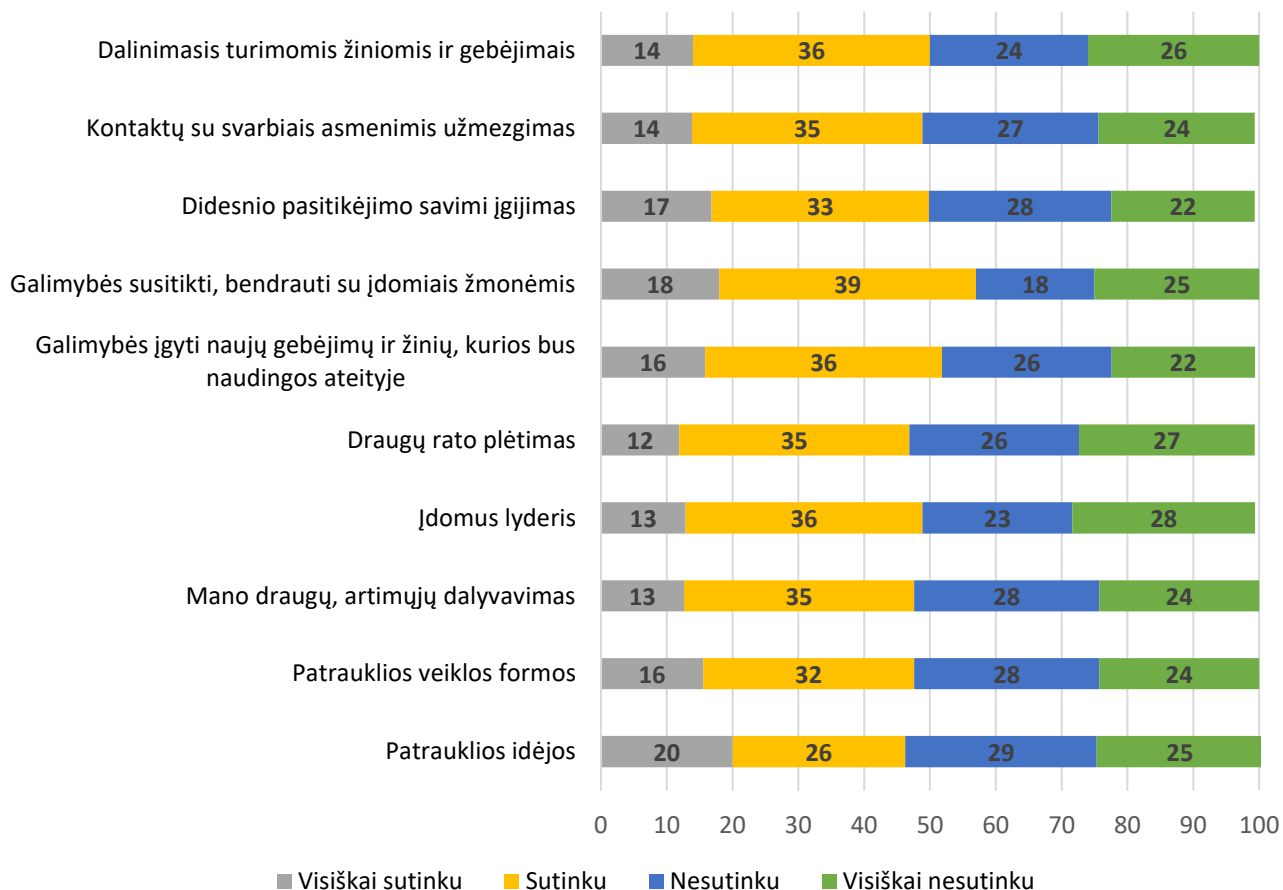
Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys – 8 teiginiai apie įvairius įsitraukimo į NVO veiklą būdus, atspindintys dalyvavimo / įsitraukimo / įsipareigojimo organizacijai lygmenis. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

52 pav. Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys (proc., N=111)

27 procentai atsakiusių į šį klausimą nurodė, kad domisi organizacijos veikla, po 20 procentų - organizuoja asociacijos renginius ir vykdo jos veiklas bei užima vadovaujančias pareigas asociacijoje, 25 procentai nurodė, kad bendrauja su kitais organizacijos nariais bei kolegomis, dalyvauja asociacijos renginiuose, 19 procentų dalyvauja asociacijos valdymo organų rinkimuose, 23 procentai teigia, kad jų draugai, bendradarbiai, giminės žino apie jų narystę organizacijoje. 17 procentų apklaustųjų yra atsakingi už kokią nors organizacijos sritį (žr. 52 pav.).

Dalyvavimo NVO motyvai – 10 motyvus apibūdinančių teiginių. Kiekvienas teiginys matuojamas 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

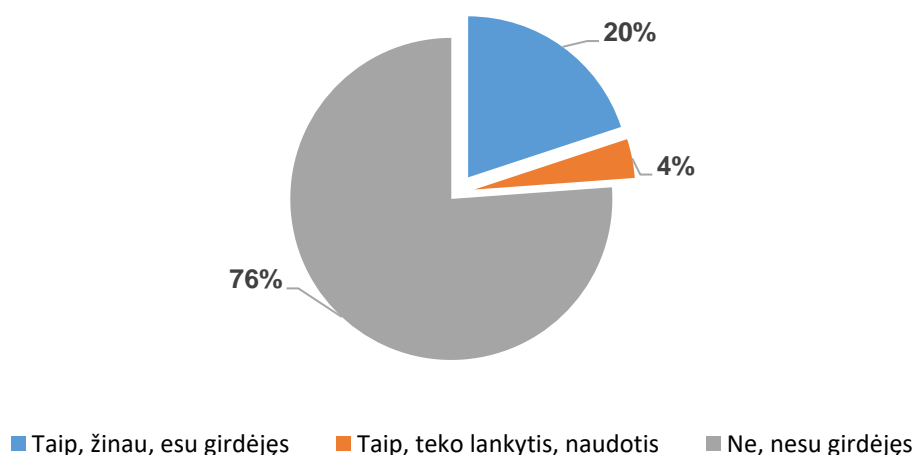

53 pav. Dalyvavimo NVO motyvai (proc., N=103)

Maždaug pusė apklaustųjų visiškai sutinka / sutinka su dauguma pateiktų teiginių. Tai rodo vidutinį motyvacijos lygį dalyvauti NVO veikloje (žr. 53 pav.).

Portalo zinauviska.lt žinomumo rodiklis - matuojamas trijų rangų skale, taip, žinau, esu girdėjęs; taip, teko lankytis, naudotis; ne, nesu girdėjęs. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

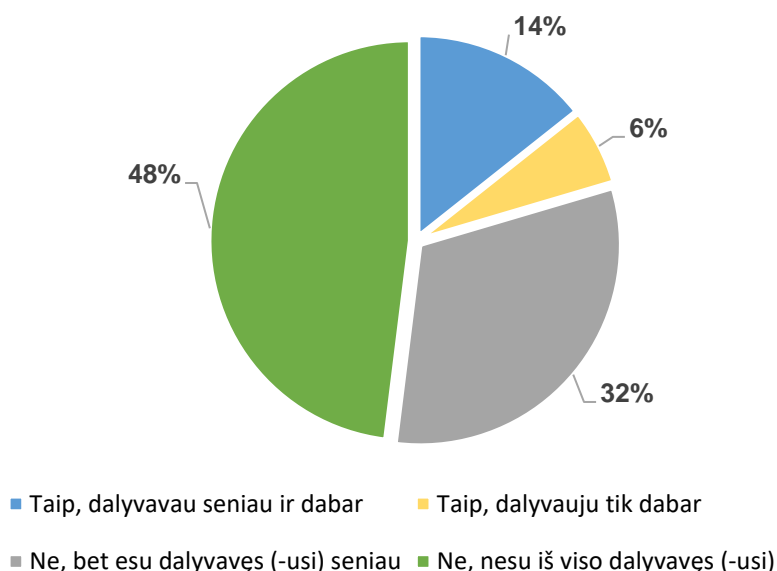

54 pav. Naudojimasis jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt (proc., N=281)

Daugiau nei pusė (76 procentai) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 20 procentų yra girdėję, o 4 procentai lankęsi šiame portale (žr. pav. 54).

Dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklis – dalyvavimas savanoriškoje veikloje (be jokio piniginių atlygio, savo valia / noru pasirinktas ir vykdomas darbas, kuris nėra dirbamas šeimos nariams ar giminėms) per pastaruosius 6 mėnesius, matuojamas keturių rangų skale: dalyvavo seniau ir dabar; dalyvauja dabar; nedalyvauja, bet dalyvavo anksčiau; nedalyvauja ir nedalyvavo. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

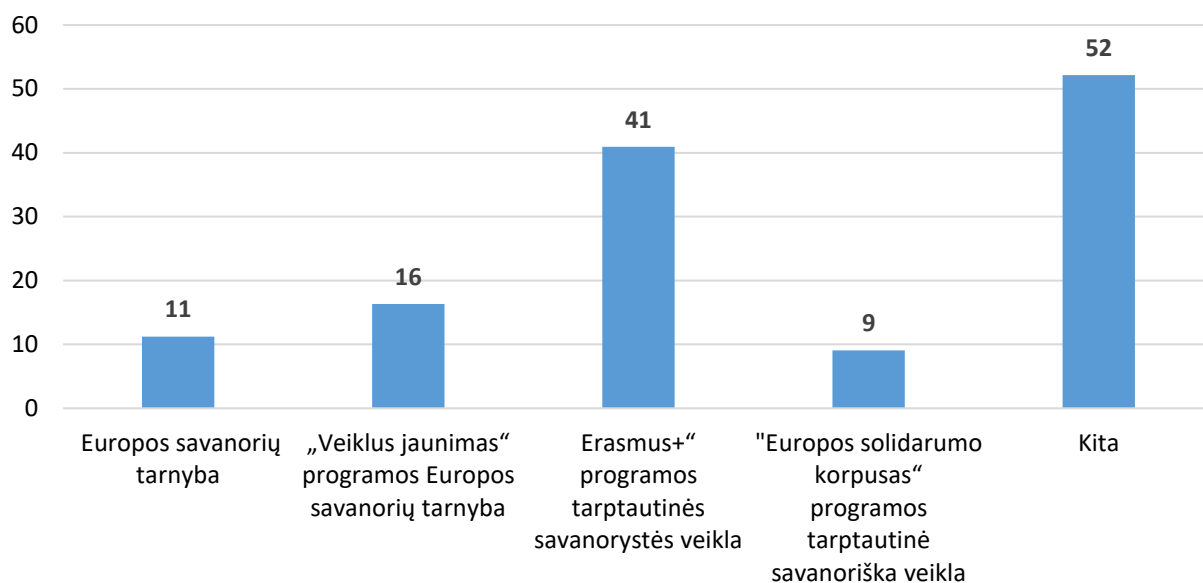

55 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklį (proc., N=279)

48 procentai apklaustųjų savanoriškoje veikloje nedalyvauja. 32 procentai nedalyvauja šiuo metu, tačiau yra dalyvavę seniau, tuo tarpu 14 procentų respondentų savanoriškoje veikloje dalyvavo ir seniau ir dabar. 6 procentai savanoriškoje veikloje dalyvauja tik dabar (žr. 55 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savanoriškoje veikloje dažniau dalyvauja politiškai-pilietiškai aktyvūs apklaustieji, gyvenantys politiškai-

pilietiškai aktyvioje aplinkoje, aukšto politiškumo-labdaringumo lygio, gyvenantys aukšto pilietiškumo ir labdaringumo aplinkoje, teigiamai į politiką žiūrintys, ir nevyriausybinių organizacijų nariai.

Tarptautinės savanorystės galimybių žinomumo rodiklis - pateiktos keturios tarptautinės savanorystės galimybės, leidžiama pasirinkti visas žinomas. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

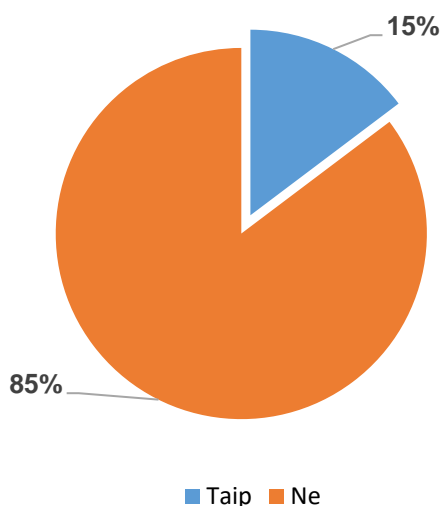
56 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tarptautinės savanorystės žinomumo rodiklį (proc., N=276)

Daugiausia respondentų (41 procentas) teigė girdėję apie Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės veiklas. 16 procentų tyrimo dalyvių yra susipažinę su „Veiklus jaunimas“ programos Europos savanorių tarnyba, taip pat 11 procentų apklaustųjų yra susipažinę su Europos savanorių tarnyba, o 9 procentai – su „Europos solidarumo korpusas“ programos tarptautine savanoriška veikla (žr. 56 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai savo atsakymo nekommentavo.

Savanorystės trukmė - matuojama atsakant į klausimą kiek dienų ar mėnesių truko ilgiausia respondentų savanorystė.

Tyrimo rezultatai rodo, kad vidutiniškai apklaustųjų savanorystė truko apie 5 dienas arba 14 mėnesių. Trumpiausia savanorystė truko 3 valandas arba 1 mėnesį, ilgiausia – 14 dienų arba 72 mėnesius. Tyrimo rezultatai rodo, kad dauguma apklaustųjų, pasirinkusių ilgesnę savanorystės trukmę, dalyvauja anksčiau minimose savanorystės programose ir atlieka savanorystę iki šiol.

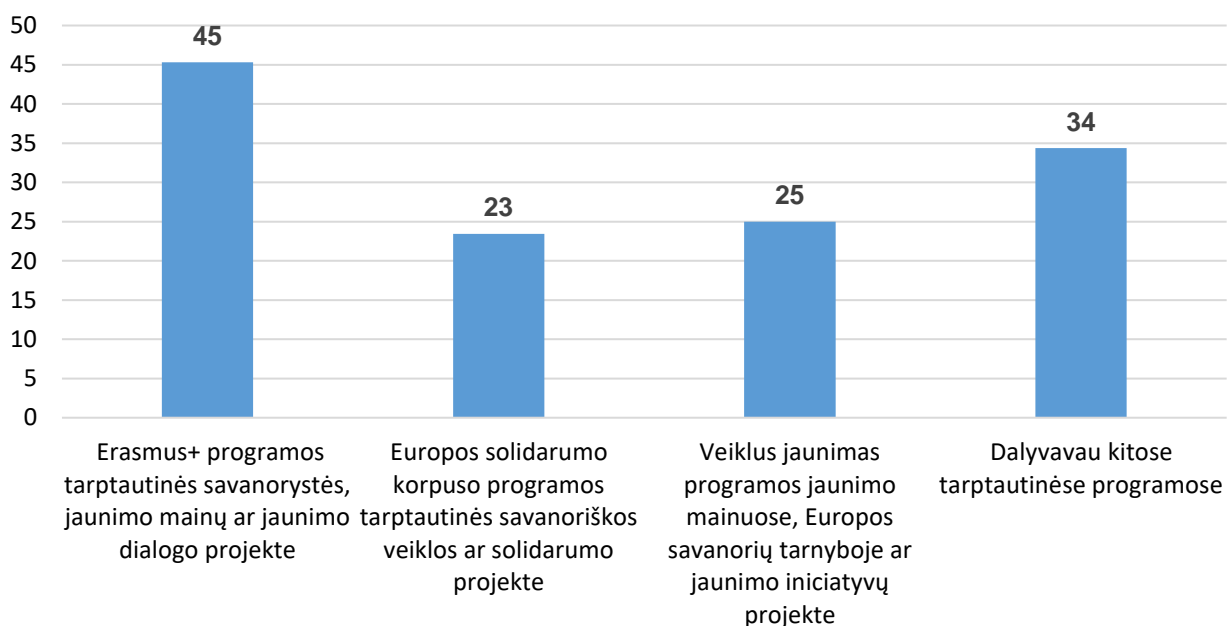
Priklausymo neformaliai grupei ar stiliui (pvz., reperiai, gotai, baikeriai, pankai, hipiai, skinhedai, etc.) rodiklis – matuojamas dichotomine skale – dalyvauja arba nedalyvauja. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

57 pav. Priklausymas neformaliai grupei ar stiliui (proc., N=197)

15 procentų apklaustųjų priskyrė save prie neformalių grupių, stiliaus atstovų. 85 procentai savęs nepriskyrė prie neformalios grupės ar stiliaus (žr. 57 pav.). Neformaliai grupei ar stiliui dažniau priklauso jauniausi (14–18 m.) apklaustieji.

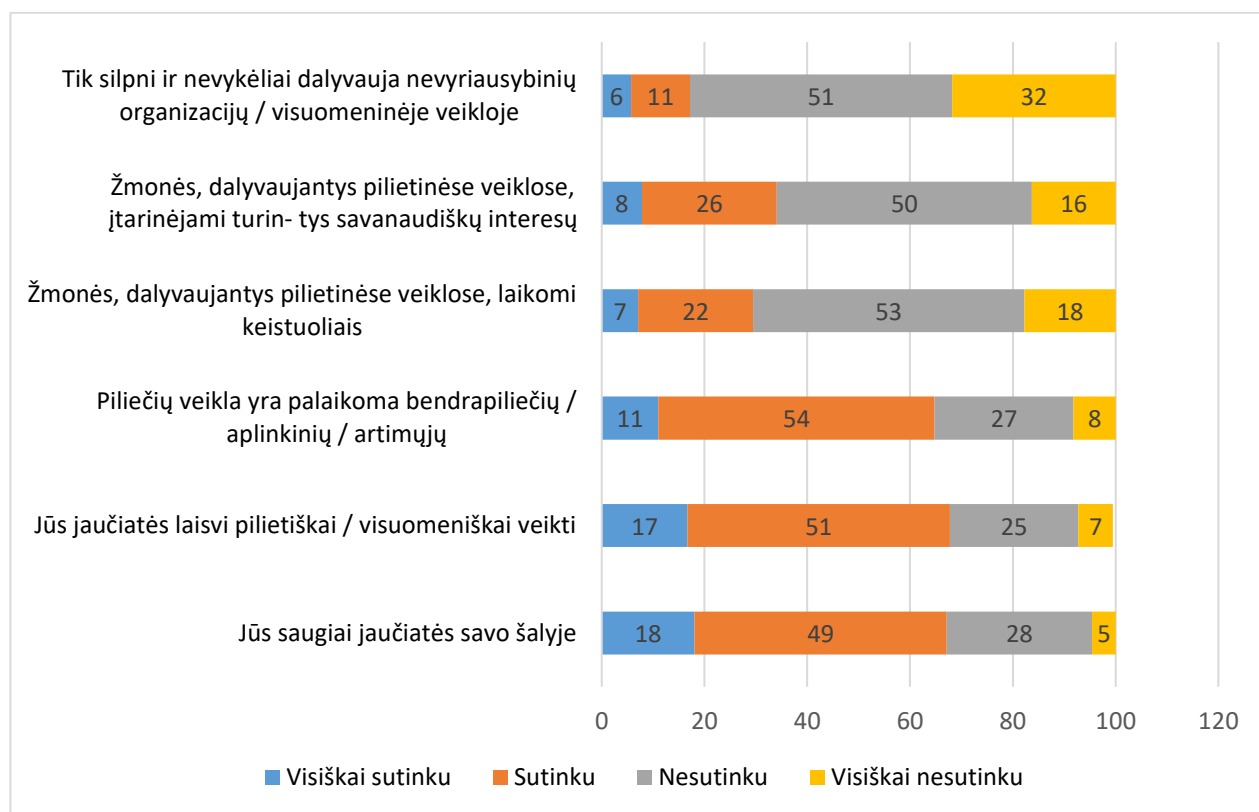
Dalyvavimo tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose rodiklis - pateiktos keturios neformaliojo ugdymo veiklos, leidžiama pasirinkti visas kuriose kada nors teko dalyvauti. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

58 pav. Dalyvavimas tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose, skirtose jaunimui (proc., N=64)

45 procentai, yra dalyvavę Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės, jaunimo mainų ar jaunimo dialogo projekte. 34 procentai teigė, jog yra dalyvavę kitose tarptautinėse programose. 23 procentai atsakė, kad yra dalyvavę Europos solidarumo korpuso programos tarptautinės savanoriškos veiklos ar solidarumo projekte, o 25 procentai - Veiklus jaunimas programos jaunimo mainuose, Europos savanorių tarnyboje ar jaunimo iniciatyvų projekte. Tyrimas atskleidė, kad respondentai aktyviai renka tarptautinės savanorystės programas, o ypač Erasmus+ programos veiklas (žr. 58 pav.).

Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu – 6 teiginiai apie nuostatas, matuojami 4 rangų skale. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

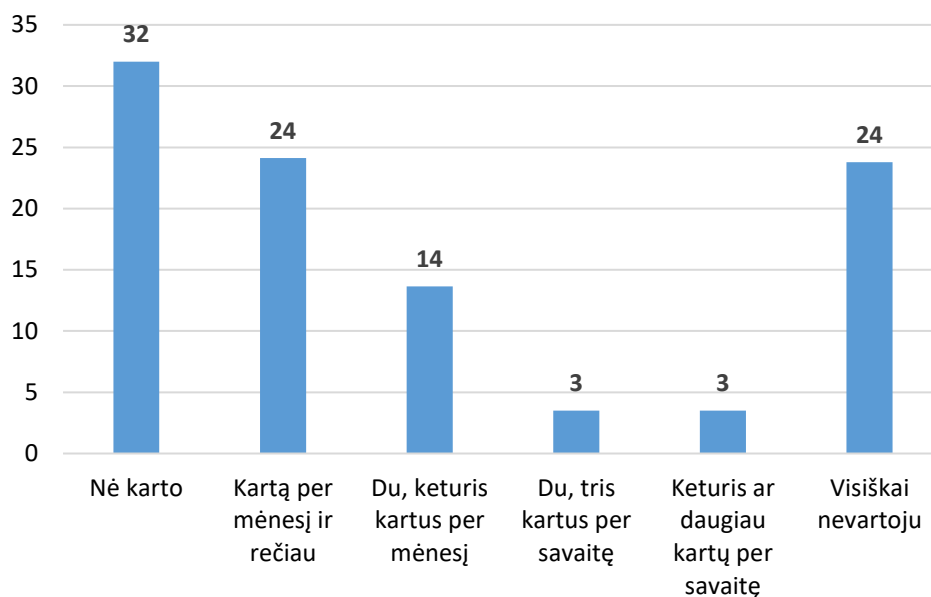
59 pav. Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu (proc., N=283)

Dauguma apklaustųjų jaučiasi saugiai savo šalyje (67 procentai), jaučiasi laisvi pilietišškai/ visuomeniškai veikti (68 procentai). 65 procentai apklaustųjų mano, kad piliečių veikla yra palaikoma bendrapiliečių, aplinkinių, artimųjų. 34 procentai respondentų mano, jog žmonės, dalyvaujantys pilietinėse veiklose, įtarinėjami turintys savanaudiškų interesų, 29 procentų manymu, tokie žmonės laikomi keistuoliais. 17 procentų tiriamųjų mano, kad tik silpni ir nevykėliai dalyvauja nevyriausybinių organizacijų / visuomeninėje veikloje (žr. 59 pav.).

5.9. Įpročiai

Šioje tyrimo dalyje vertinamas jaunimo alkoholio vartojimo dažnumas, priklausomybė nuo alkoholio, santykis su narkotikų vartojimu, rūkymo, interneto vartojimo įpročiai, migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo dažnumas, fizinio aktyvumo įpročiai.

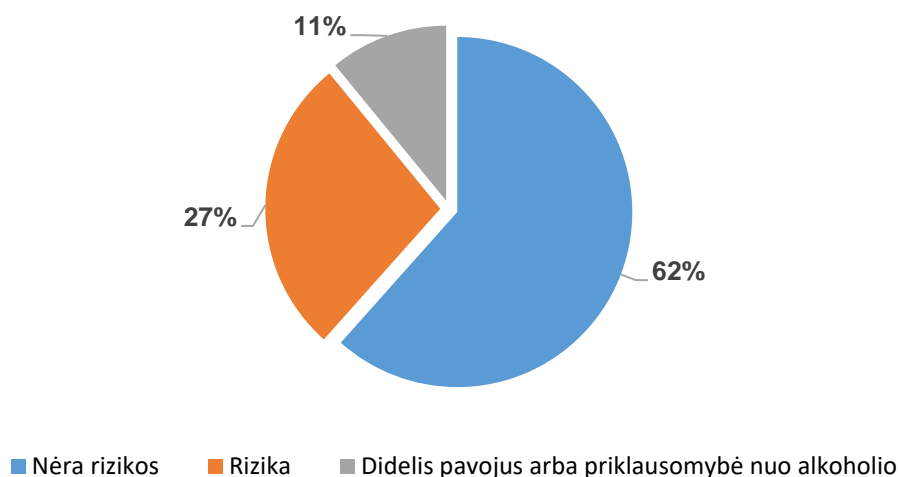
Alkoholio vartojimo rodiklis – matuojamas alkoholio vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

60 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal alkoholio vartojimo rodiklį (proc., N=286)

Per paskutinius šešis mėnesius 24 procentai jaunuolių alkoholį vartojo kartą per mėnesį ar rečiau, 14 procentų – du, keturis kartus per mėnesį. 6 procentai tai darė dažniau. 24 procentai apklaustųjų per paskutinius šešis mėnesius alkoholio nevartojo, o 32 procentai apklaustųjų teigė alkoholio nevartojantys visiškai (žr. 60 pav.).

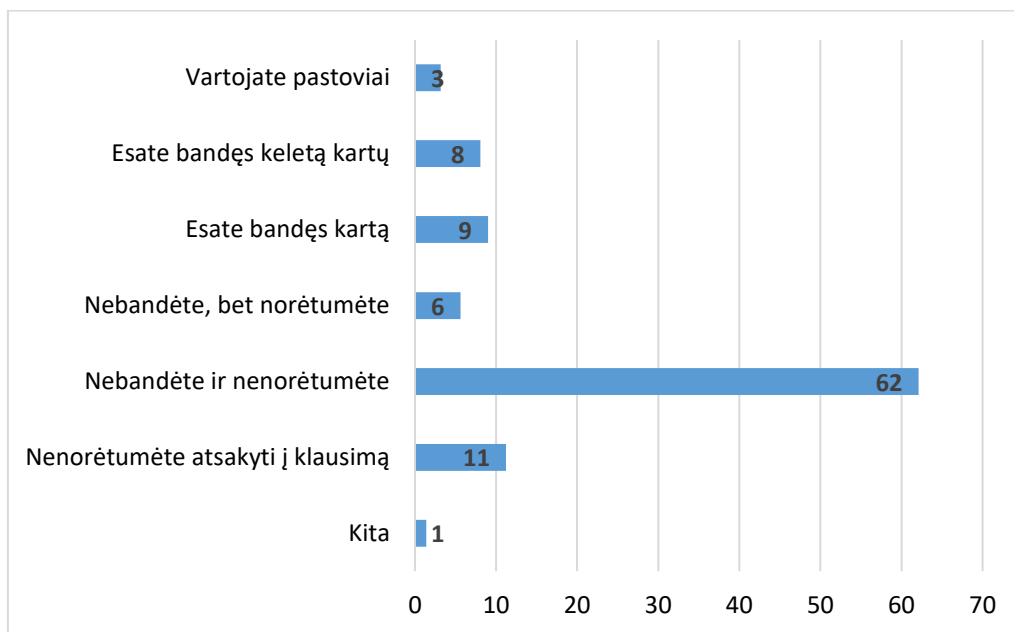
Priklausomybės nuo alkoholio rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 dichotominiais teiginiais, apie alkoholio vartojimo įpročius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 0 iki 5. 5 rodo priklausomybę nuo alkoholio. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: nėra rizikos (0 balų), rizika (nuo 1 iki 2) ir didelis pavojus arba priklausomybė nuo alkoholio (nuo 3 iki 5).

61 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal priklausomybės nuo alkoholio rodiklį (proc., N=302)

Priklausomybės nuo alkoholio rodiklio vidutinė reikšmė – 0,79. Tai rodo jog nėra priklausomybės nuo alkoholio rizikos. 62 procentai apklaustųjų šiuo metu neturi jokios priklausomybės nuo alkoholio. 27 procentai patenka į rizikos grupę, 11 procentų jau turi priklausomybę nuo alkoholio arba didelį pavojų jai atsirasti (žr. 61 pav.).

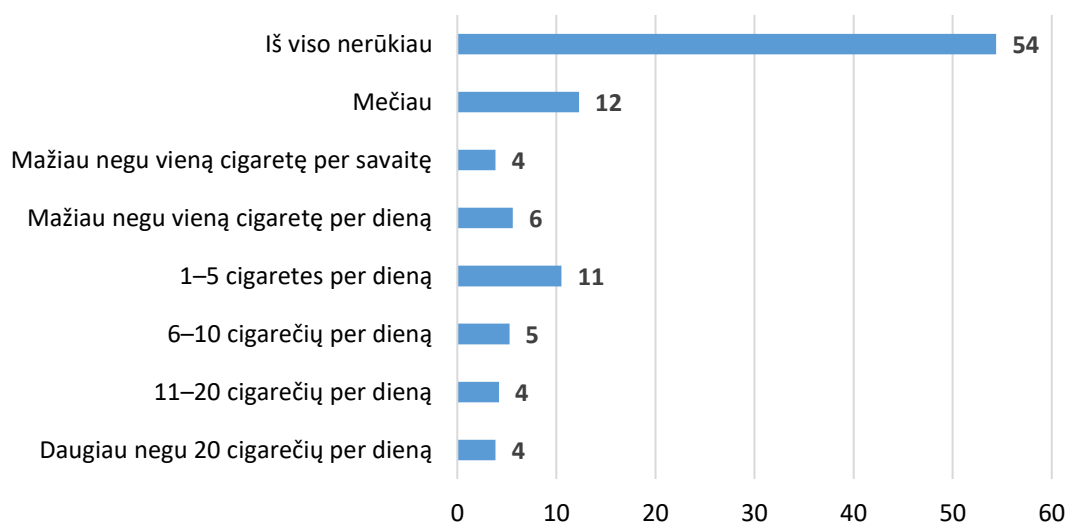
Santykis su narkotikų vartojimu – siekiama išsiaiškinti, ar vartoja narkotikus, kaip dažnai vartoja, ar vartoja nuolat. Matuojama šešių rangų skale, kintančia nuo „vartoju nuolat“ iki „nenoriu atsakyti“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

62 pav. Santykis su narkotikų vartojimu (proc., N=285)

62 procentai tiriamųjų nėra vartoję ir nenorėtų pabandyti narkotikų. 17 procentų respondentų yra bandę kartą arba keletą kartų. 6 procentai apklaustųjų nėra bandę, bet norėtų pabandyti, 3 procentai - vartoja pastoviai. 11 procentų nurodė nenorintys atsakyti į klausimą, o 1 procentas pasirinko atsakymą „Kita“ (žr. 62 pav.).

Rūkymo įpročių rodiklis – matuojamas rūkymo per paskutines 30 dienų dažnumo 8 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada nerūkiu“ iki surūkau „daugiau negu 20 cigarečių per dieną“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

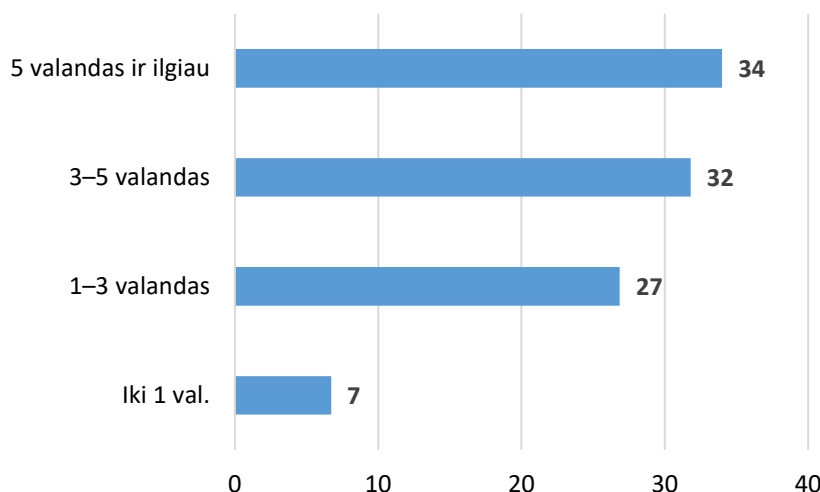

63 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal rūkymo įpročių rodiklį (proc., N=285)

66 procentai Panevėžio rajono savivaldybės jaunuolių neturi rūkymo įpročių (niekada neturėjo arba jų atsikratė). 5 procentai respondentų pripažino, kad surūko 6-10 cigarečių per dieną, 11 procentų - 1-5 cigaretes per dieną. 4 procentai apklaustųjų surūko mažiau negu vieną cigaretę per savaitę, 6 procentai

respondentų surūko mažiau nei vieną cigaretę per dieną, 4 procentai - 11-20 cigarečių per dieną ar daugiau nei 20 cigarečių per dieną (žr. 63 pav.). Tyrimo duomenys rodo, kad apie 34 procentus apklaustų jaunuolių turi rūkymo įpročių.

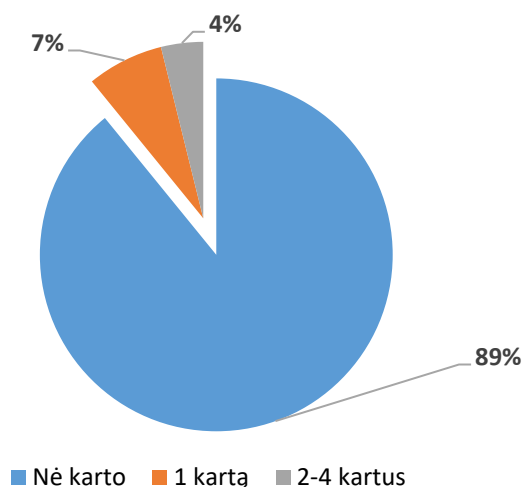
Interneto naudojimo įpročiai – kiek vidutiniškai laiko per dieną praleidžiama internete rodiklis matuojamas 4 rangų skale nuo „iki 1 val.“ iki „5 valandas ir ilgiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

64 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal interneto naudojimo trukmę val. per dieną (proc., N=283)

Dažniausiai internetu naudojama 5 valandas ir ilgiau (34 procentai respondentų). 3-5 valandas internetu naudojasi 32 procentai apklaustųjų, 1-3 valandas – 27 procentai respondentų. Iki 1 valandos internetu naudojasi tik 7 procentai jaunuolių (žr. 64 pav.).

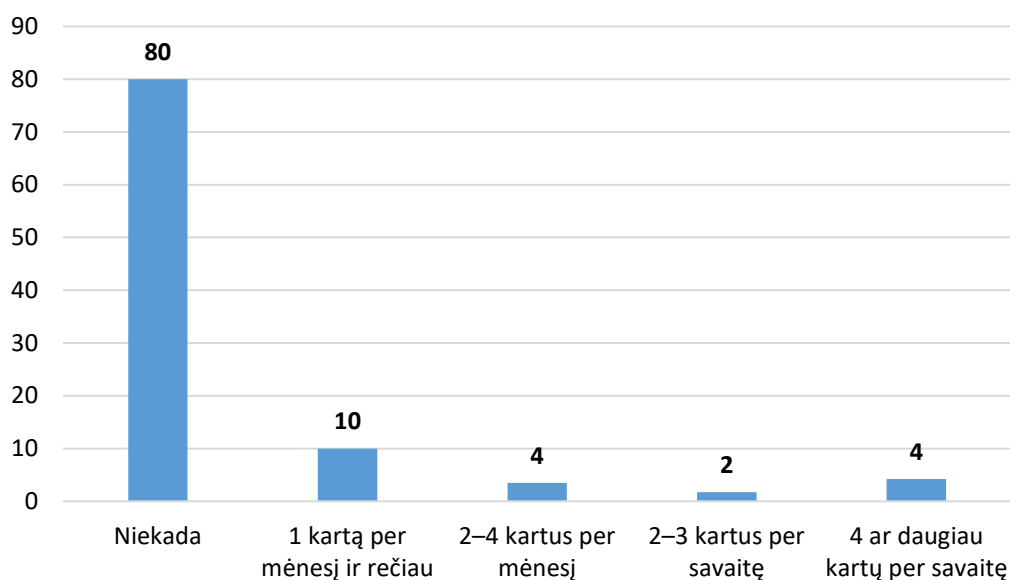
Pasinaudojimo greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis rodiklis – kaip dažnai per paskutinius 6 šešis mėnesius naudojotės greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis, matuojamas 3 rangų skale, kuri kinta nuo „nė karto“ iki „2-4 kartus“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

65 pav. Greitųjų kreditų bendrovių paslaugų vartojimo rodiklis (proc., N=285)

89 procentai respondentų teigė, jog nė karto nėra naudojęsi greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis. 7 procentai apklaustųjų atsakė, jog šiomis paslaugomis naudojosi 1 kartą, dar 4 procentai - 2-4 kartus per pastaruosius 6 mėnesius (žr. 65 pav.). Tyrimo rezultatai atskleidė, jog jauni žmonės nėra linkę naudotis greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis.

Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis – matuojamas migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

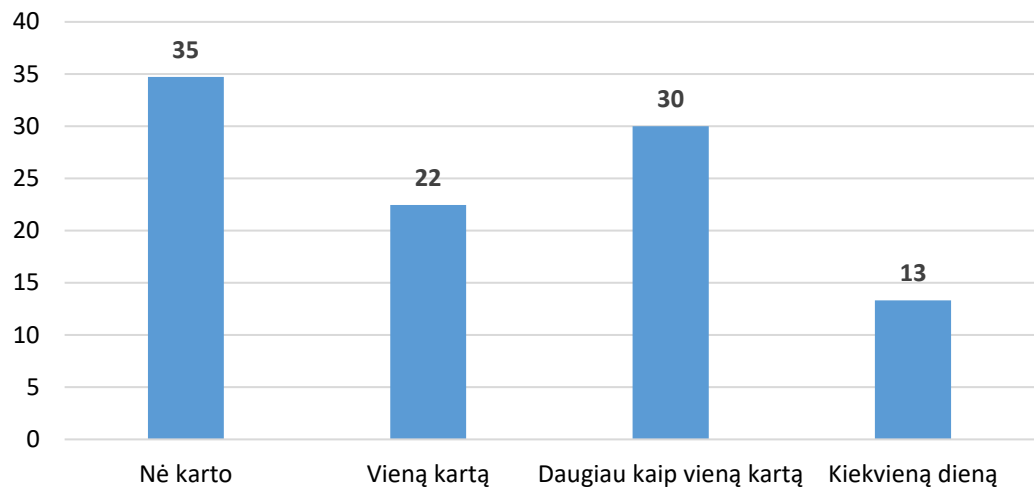

66 pav. Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis (proc., N=285)

Didžioji dauguma respondentų per paskutinius šešis mėnesius nevartojo jokių migdomųjų, raminamųjų vaistų (80 procentų). 10 procentų respondentų vartojo 1 kartą per mėnesį ar rečiau. 4 procentai per pastaruosius šešis mėnesius migdomuosius arba raminamuosius vaistus vartojo 2–4 kartus per mėnesį. 6 procentai respondentų migdomuosius, raminamuosius vaistus vartojo 2 ir daugiau kartų per savaitę (žr. 66 pav.).

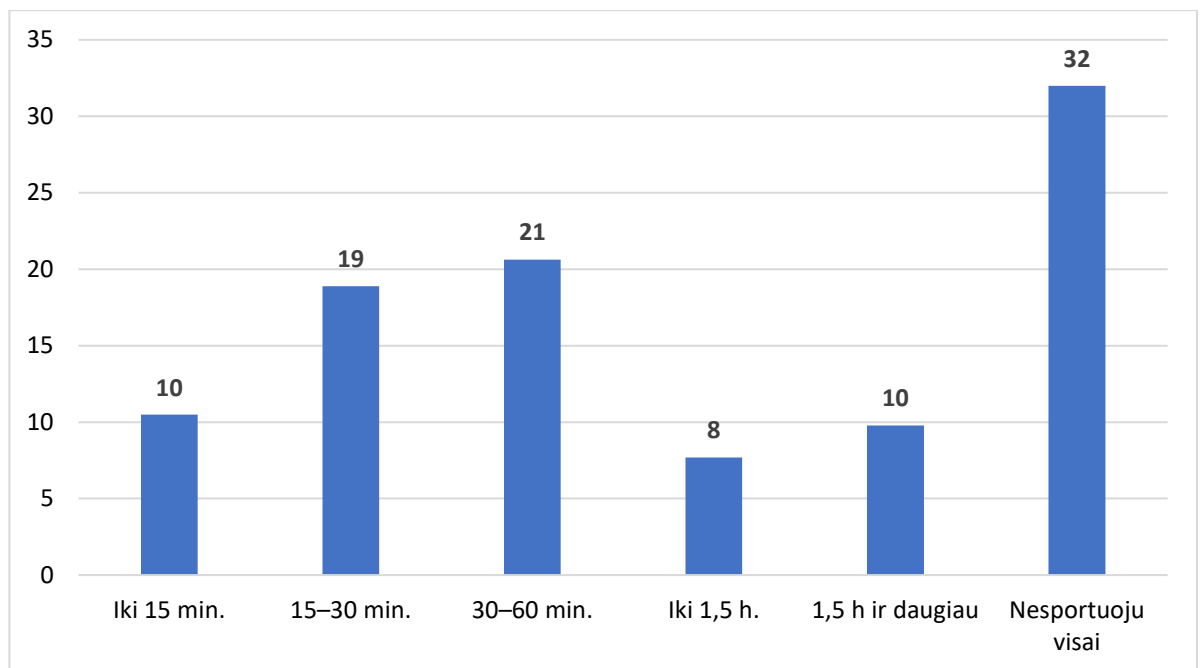
Fizinis aktyvumas matuojamas dviem rodikliais. Pirmas – kiek kartų per savaitę sportuoja, matuojamas keturių rangų skale nuo „niekada“ iki „kiekvieną dieną“. Antras – kiek vidutiniškai laiko vienu kartu sportuoja, šešių rangų skale nuo „nesportuoju“ iki „1,5 val. ir daugiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

67 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą kartais per savaitę (proc., N=285)

30 procentų respondentų sportuoja kelis kartus per savaitę. 22 procentai apklaustųjų sportuoja kartą per savaitę, 35 procentai – visi nesportuoja. 13 procentų tyrimo dalyvių sportuoja kiekvieną dieną (žr. 67 pav.). Kasdien dažniausiai sportuoja 19 – 23 m. amžiaus jaunimo grupės nariai. Visi nesportuoja dažniau vyriausios amžiaus grupės (24-29 m.) jaunuoliai.

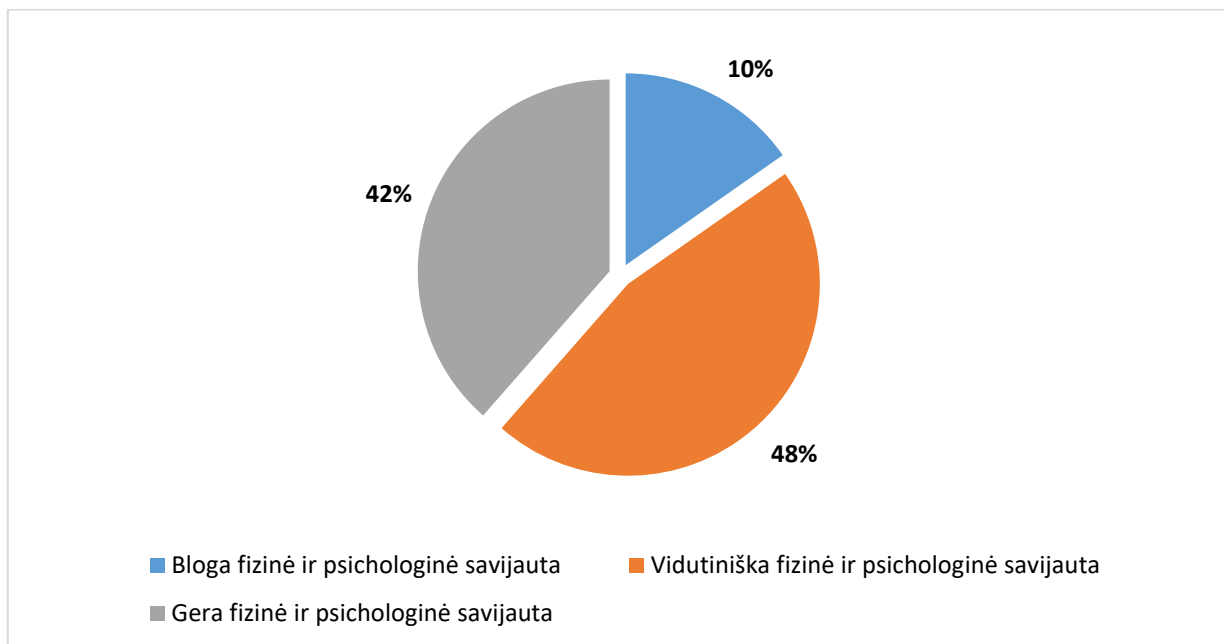
68 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą laiko trukme per dieną (proc., N=286)

Sportavimui per dieną skiriama trukmė yra įvairi: daugiausia – 21 procentas apklaustųjų tam skiria 30-60 min. 19 procentų - 15-30 min. per dieną, 10 procentų respondentų sportui skiria iki 15 min., 8 procentai sportui skiria iki 1,5 val., 10 procentų - 1,5 val. ir daugiau per dieną. 32 procentų jaunuolių nesportuoja visai (žr. 68 pav.).

3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta

Šios grupės rodiklius sudaro psichologinės ir fizinės savijautos rodikliai: psichologinė ir fizinė savijauta, sveikatos būklė, socialinis palaikymas, nemokamos pagalbos teikėjų žinojimas.

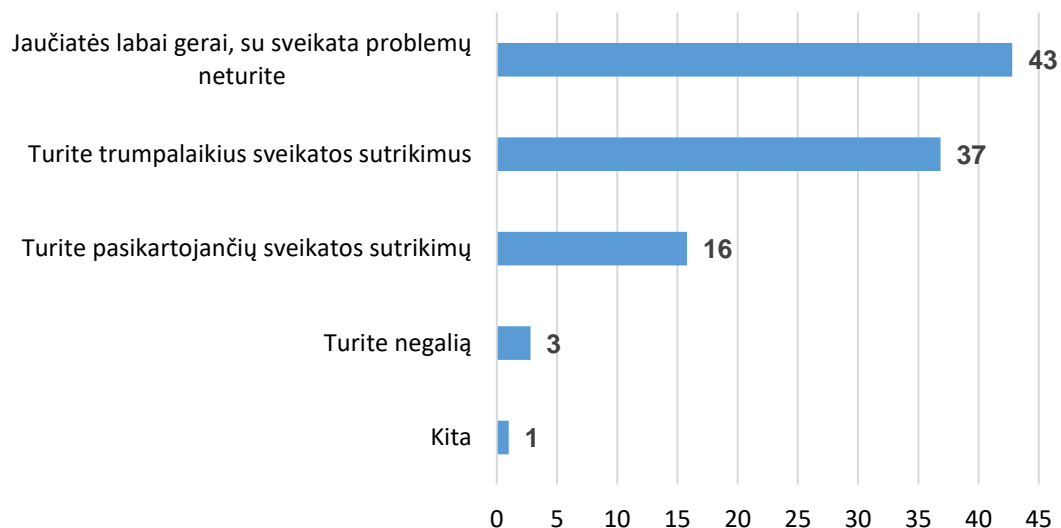
Psichologinės ir fizinės savijautos rodiklis – tai suminis rodiklis, kurį sudaro 12 indikatorių apie emocinius, psichologinius nusiskundimus, patiriamus skausmus ar fizinius nusiskundimus. Kiekvienas indikatorius matuojamas 4 rangų skale, tiriamųjų prašoma nurodyti, kaip dažnai per pastarąjį mėnesį juos kankino nerimas, nemiga, liūdesys ir pan., jiems skaudėjo arba teko vartoti vaistus. Suminio psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmės kinta nuo 12 iki 48: 12 reiškia blogą / silpną, o 48 – gerą fizinę savijautą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo geresnė fizinė savijauta. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: bloga (nuo 12 iki 23), vidutiniška (nuo 24 iki 36) ir gera (nuo 37 iki 48) psichologinė ir fizinė savijauta.

69 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal psichologinės ir fizinės savijautos rodiklį (proc., N=288)

Vidutinė psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmė – 31,27. Šis rodiklis rodo vidutinišką psichologinės ir fizinės savijautos lygį. 42 procentai tiriamųjų pasižymi gera fizine savijauta. 48 procentams nustatytas vidutiniškos savijautos rodiklis. 10 procentų apklaustųjų būdinga bloga savijauta (žr. 69 pav.). Prastesne psichologine ir fizine savijauta pasižymintys jaunuoliai nurodo, kad dažnai jautėsi sudirgę ar nervingi, jautėsi blogos nuotaikos ar jautėsi nedarbingi.

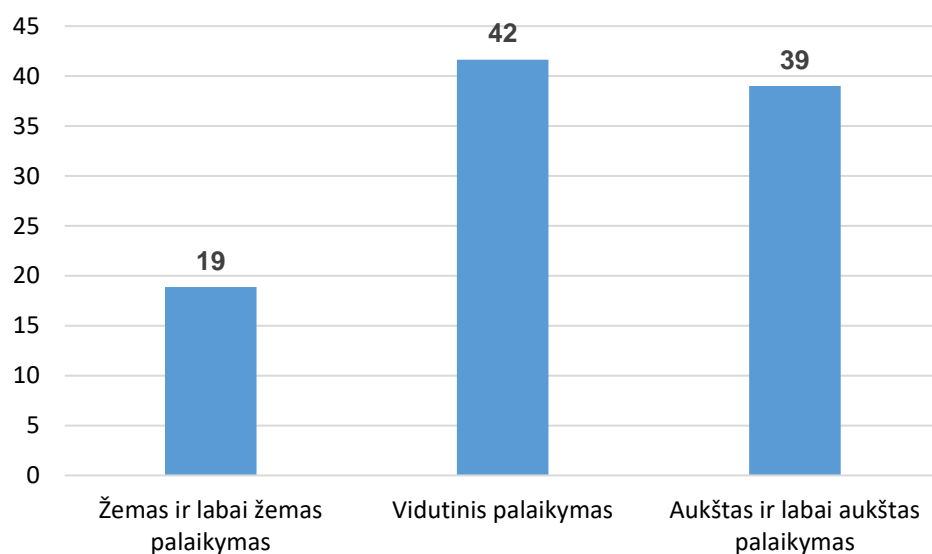
Sveikatos būklės subjektyvus rodiklis matuojamas 4 rangų skale, kuri kinta nuo „jaučiatės labai gerai, su sveikata problemų neturite“ iki „turite negalią“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

70 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal sveikatos būklės subjektyvų rodiklį (proc., N=285)

43 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi labai gerai ir su sveikata problemų neturi. 37 procentams būdingi trumpalaikiai sveikatos sutrikimai, 16 procentų – pasikartojantys sveikatos sutrikimai, 3 procentai apklaustųjų turi negalią (žr. 70 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai, turintys ilgalaikę ligą, besijaučiantys blogai.

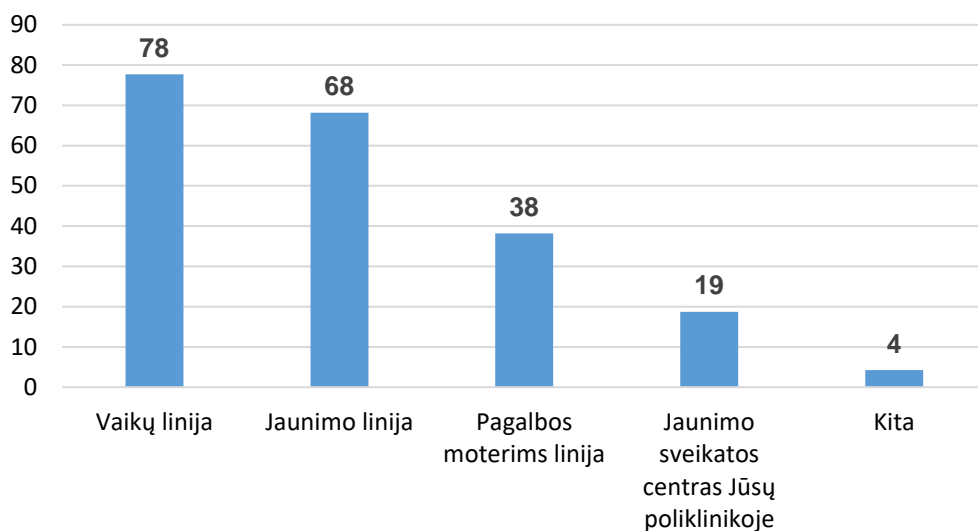
Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikrą palaikymą išreiškiančias patirtis iš šeimos narių, kurie rodo, kad tiriamasis gyvena jį palaikančioje, pripažįstančioje, mylinčioje ir vertinančioje namų aplinkoje. Kiekvienas indikatorius vertinamas trijų rangų skale, tiriamieji prašomi nurodyti, kaip dažnai per paskutines 30 dienų jų šeimos nariai (globos namų darbuotojai) išvardytais būdais išreiškė palaikymą. Suminio socialinio palaikymo šeimoje rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia socialinio palaikymo šeimoje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą socialinį palaikymą šeimoje, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš šeimos narių. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas ir labai žemas (nuo 7 iki 12), vidutinis (nuo 13 iki 17) ir aukštas ar labai aukštas (nuo 18 iki 21) socialinis palaikymas šeimoje.

71 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimos narių socialinio palaikymo rodiklį (proc., N=281)

Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklio vidutinė reikšmė – 14,64. t. y. vidutinis šeimos narių / globėjų palaikymo rodiklis. Grupei, pasižyminčiai aukštu / labai aukštu šeimos narių socialinio palaikymo lygiu, priskirtini 39 procentai apklaustųjų, vidutinio palaikymo lygio grupei – 42 procentai, žemo ir labai žemo palaikymo – 19 procentų respondentų (žr. 71 pav.).

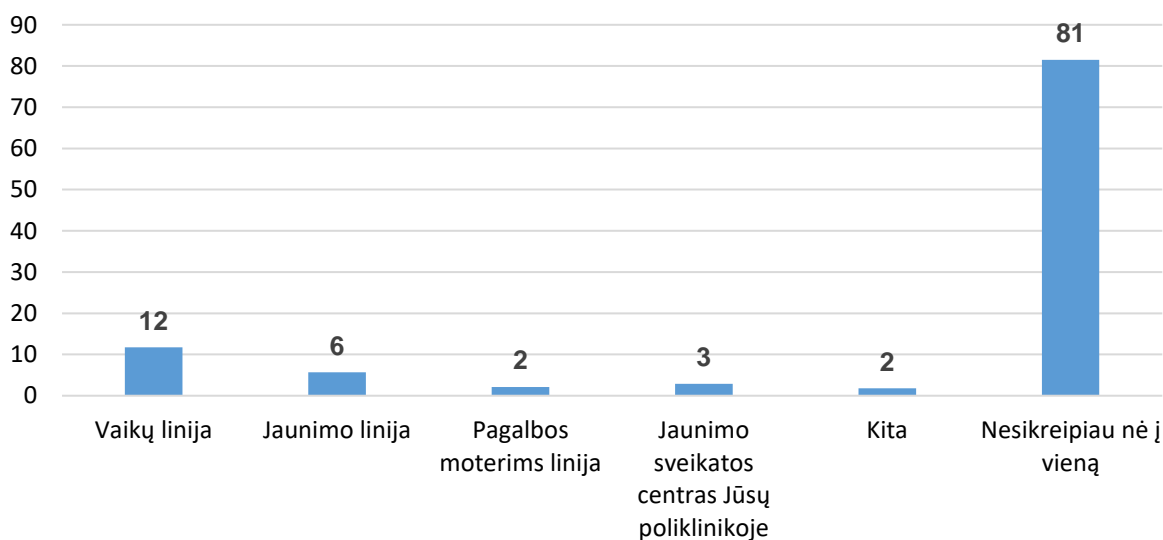
Nemokamus pagalbos teikėjų žinojimo rodiklis - pateikti keturi nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus žinomus. Pateikiamas atsakymų pasiskirstymas pagal pasirinktus variantus.

72 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal nemokamų pagalbos teikėjų žinojimo rodiklį (N=283)

Labiausiai žinomas nemokamos pagalbos teikėjas – Vaikų linija, ją žino 78 procentai respondentų. 68 procentai apklaustųjų teigė žinantys Jaunimo liniją, 38 procentai – pagalbos moterims liniją, dar 19 procentų – Jaunimo sveikatos centrą poliklinikoje. Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė nežinantys jokių pagalbos teikėjų (žr. 72 pav.).

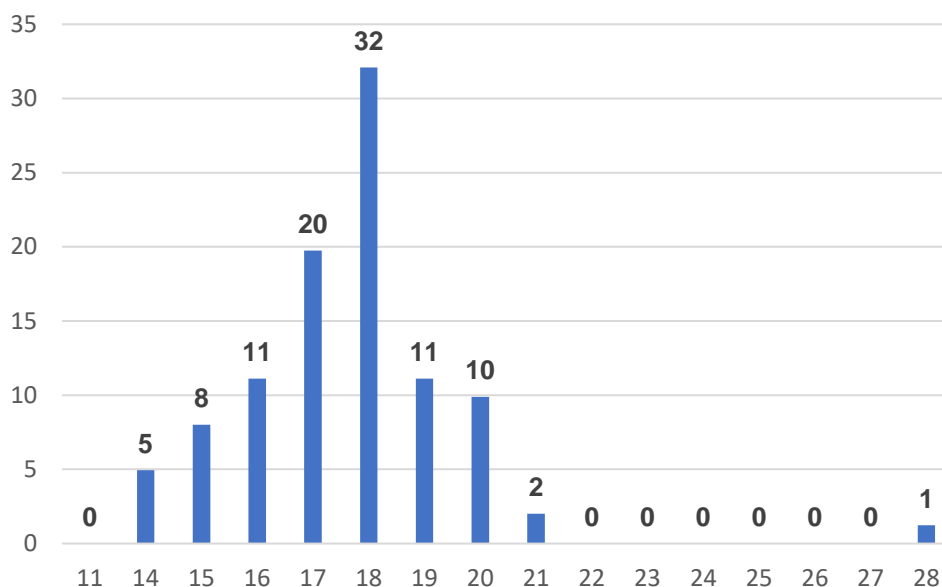
Naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklis- pateikti penki nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus, į kuriuos teko bent kartą kreiptis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

73 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklį (N=281)

Dauguma (81 procentas) respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš išvardintų nemokamos pagalbos teikėjų. 12 procentų yra kreipęsi į Vaikų liniją, 6 procentai kreipėsi į Jaunimo liniją, 3 procentai į Jaunimo sveikatos centrą jų poliklinikoje, 2 procentai į Pagalbos moterims liniją (žr. 73 pav.).

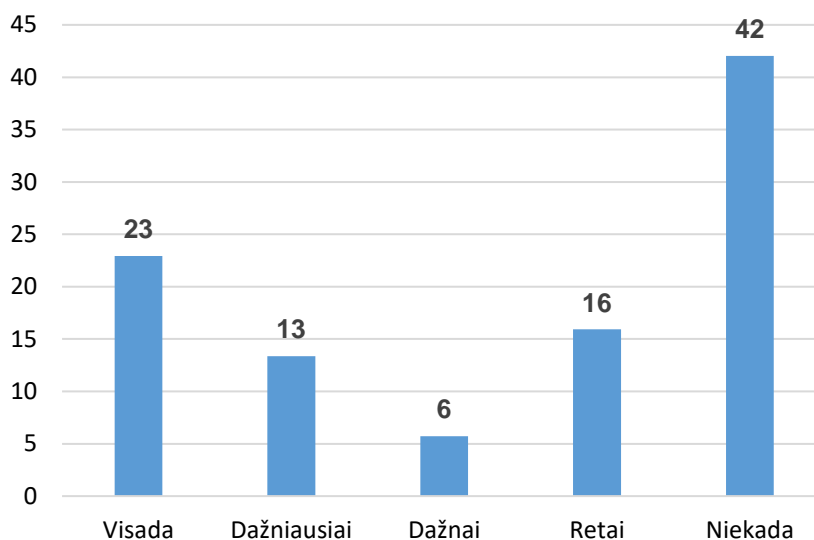
Pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklis – metai, kada turėjo pirmus lytinius santykius, atsakoma, jei tokius turėjo. Pateikiamas pirmų lytinių santykių amžiaus vidurkis bei pasiskirstymas pagal metus, kada turėjo pirmuosius lytinius santykius.

74 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklį (proc., N=81)

Lytinių santykių turėję nurodė apie 27 procentus respondentų. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 17,16 metų. Dauguma respondentų lytinį gyvenimą pradėjo 16–18 metų (63 procentai). 13 procentų respondentų lytinius santykius pradėjo 15 metų ir jaunesni, 24 procentai – būdami 19 - ikos ir vyresni (žr. 74 pav.).

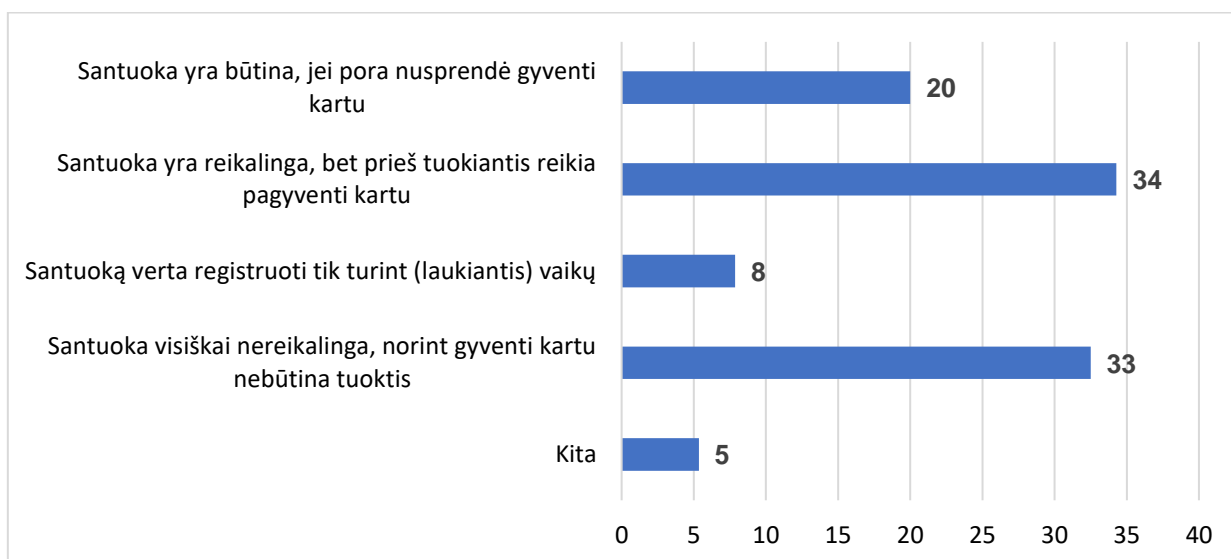
Naudojimasis kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu matuojamas 5 rangų skale pagal dažnumą, nuo „visada“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

75 pav. Naudojimas kontracetinėmis priemonėmis lytinių santykių metu (proc., N=157)

42 procentai apklausos dalyvių nurodė nesinaudojantys kontracetinėmis priemonėmis. 23 procentai respondentų kontracetinėmis priemonėmis lytinių santykių metu naudojami visada, 16 procentų – retai, 13 procentų apklaustųjų – dažniausiai. 6 procentai respondentų nurodė kontracetines priemones naudojantys dažnai (žr. 75 pav.).

Nuostatos santuokos atžvilgiu pateikiami keturi teiginiai apie tai, kada ir kodėl reiktų susituokti. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

76 pav. Nuostatos santuokos atžvilgiu (proc., N=280)

34 procentų Panevėžio rajono savivaldybės jaunuolių linkę manyti, kad santuoka yra reikalinga, bet prieš tuokiantis reikia pagyventi kartu, 33 procentai respondentų mano, kad norint gyventi kartu, santuoka visiškai nereikalinga. 20 procentų apklaustųjų mano, kad norint gyventi kartu santuoka yra būtina. 8 procentai tyrimo dalyvių laikosi nuomonės, kad santuoka reikalinga tik turint (laukiantis) vaikų (žr. 76 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (5 procentai) nurodė, jog nei vienas iš atsakymų neatitinka jų nuomonės, arba, kad santuoka yra žmonių apsisprendimo reikalas.

IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Šioje dalyje pateikiamos tyrimo rezultatus apibendrinančios išvados pagal atskiras tyrimo sritis: mokykla, studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, kaimynystė, gyvenimo sąlygos, dalyvavimas, įpročiai, psichologinė ir fizinė savijauta, lytinė elgsena ir šeimos planavimas.

46 procentai, moksleivių geba gerai arba labai gerai kontroliuoti įvykius bei spręsti mokykloje kylančias problemas. Šiuos gebėjimus didele dalimi lemia jaunuolių psichologinė savijauta mokykloje – geresnės psichologinės savijautos jaunuoliai labiau pasitiki savimi, geriau jaučiasi mokykloje ir sėkmingiau valdo kylančias situacijas bei lengviau sprendžia problemas. Pažymėtina, kad dauguma moksleivių neturi lankomumo problemos (85 procentai) ir net 30 procentai apklaustų moksleivių turi aukščiausią pažymių vidurkį (8,51 -10). 19 procentų moksleivių nurodė, kad mokosi mokykloje, kurioje yra nedidelė rizika arba nesaugi aplinka. 28 procentai apklaustų moksleivių domisi būsima profesija, dar 57 procentai respondentų būsima profesija domisi vidutiniškai. Tyrimo rezultatai rodo, kad didžiosios daugumos respondentų (93 procentai) įsitraukimo į mokinių savivaldą aktyvumo lygis yra vidutinis arba aukštas.

Rekomenduojama parengti savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukiant interaktyvias neformalaus užimtumo didinimo priemones ir veiklas, kurios skatintų moksleivius domėtis studijų galimybėmis bei būsima profesija (pvz. organizuoti leidžiančius pažinti profesijas protmūšius gyvai ir online, atvirų durų dienas potencialiose darbovietėse, „pasimatuok“ profesiją iniciatyvas), stengtis sudaryti kuo palankesnes sąlygas moksleiviams naudotis mokyklos patalpomis ne pamokų metu, taip stiprinant mokyklos bendruomeniškumą bei gerinant psichologinę aplinką mokykloje.

Tik 16 procentų studentų sąmoningai rinkosi ir stipriai domėjosi būsिमomis studijomis. Studijų pasirinkimo rodiklio reikšmė yra vidutinė ir rodo vidutinišką domėjimąsi studijų pasirinkimu. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijas toje pačioje srityje Lietuvoje rinktųsi tęsti 71 procentas jaunuolių, tuo tarpu kiti galimi pasirinkimai – tęsti studijas kitoje srityje Lietuvoje ar užsienyje arba toje pačioje srityje užsienyje – yra mažiau populiarūs. Aktyvumas studentų savivaldoje yra vidutinis, tik 13 procentų apklaustųjų pasižymi aukštu aktyvumu.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukti priemones, skatinančias studijuojančius jaunuolius aktyviau dalyvauti nevyriausybinų organizacijų veiklose, taip pat priemones, stiprinančias nevyriausybines organizacijas, buriančias studijuojančius, t. y. vyresnės amžiaus grupės jaunuolius, kuriose jie galėtų keistis patirtimi tarpusavyje bei dalintis patirtimi su mokyklinio amžiaus savivaldybės jaunimu (pvz. kuriant mokinių savivaldos alumni grupes socialiniuose tinkluose, bendradarbiaujant su Panevėžio kolegijos studentų savivalda), spręsti jiems aktualias problemas, užsiimti jiems aktualia veikla.

63 procentai dirbančių jaunuolių yra samdomi darbuotojai. Pažymėtina, kad sąmoningumo renkantis būsimą profesiją rodiklis yra vidutinis ir pagal specialybę dirba tik 38 procentai jaunuolių, o 11 procentų respondentų nurodė neturintys jokios specialybės. Pagrindinės to priežastys – jaunuoliai nerado darbo pagal specialybę ar suprato, jog darbas pagal išsilavinimą/specialybę/profesiją jiems yra neįdomus. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijos pasirenkamos nepakankamai apgalvotai ir motyvuotai, bestudijuojant motyvacija ir savęs identifikavimas su pasirinkta profesija silpnėja.

37 procentai apklaustųjų ketina keisti darbo vietą. Pagrindinės to priežastys - didesnio atlygio, didesnių karjeros perspektyvų, geresnių darbo sąlygų ar įdomesnio darbo poreikis. 53 procentai apklaustųjų darbo ieškoti planuoja tame pačiame mieste, 21 procentas dirbti planuoja išvykti į kitą miestą. 35 procentai apklaustųjų svarsto galimybę išvykti dirbti į užsienį. Dažniausi su noru keisti darbo vietą susiję ketinančių išvykti į kitą miestą lūkesčiai yra didesnės darbo pasirinkimo galimybės, sunkumai rasti darbą savo gyvenamojoje vietovėje ar tai, kad dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo. Pagrindinės darbo paieškų užsienyje priežastys – didesnė tikimybė užsidirbti daugiau pinigų, noras pakeliauti po šalį bei geresnės darbo sąlygos užsienyje. Svarbu paminėti, jog daugiau nei pusė (54 procentai) apklaustųjų taip pat nurodė, jog ketina mokytis / tęsti mokslus.

Rekomenduojama peržvelgti ir atnaujinti bei pagal galimybes numatyti didesnę finansavimą savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytoms priemonėms, skatinančioms Panevėžio rajono savivaldybėje įsikūrusius darbdavius įdarbinti savivaldybės teritorijoje veikiančių švietimo įstaigų absolventus (pvz. parengiant, įgyvendinant ir tobulinant bendras jaunimo užimtumo programas), taip pat skatinti darbdavius sudaryti kuo palankesnes sąlygas jauniems žmonėms studijuoti, stažuotis, kelti kvalifikaciją bei, darbo pobūdžiui leidžiant, dirbti nuotoliniu būdu.

Dauguma nedirbančiųjų (27 procentai) yra trumpalaikiai bedarbiai - jų nedarbo trukmė yra iki 6 mėnesių. Ndirbančiųjų nedarbo priežastys įvairios, tačiau jaunuoliai akcentuoja nerandantys darbo kurio pobūdis juos tenkintų ar už juos tenkinantį darbo užmokestį. Pagrindinis darbo paieškos šaltinis yra skelbimai per užimtumo tarnybą (48 procentai apklaustųjų), skelbimai internete (39 procentai apklaustųjų), per pažįstamus ir draugus (26 procentai apklaustųjų). Lietuvoje šiuo metu nedirbantys jaunuoliai labiausiai norėtų dirbti tik gerai apmokamą darbą (42 procentai respondentų) arba darbą pagal specialybę (29 procentai respondentų). Mažai skiriasi darbo užsienyje požymiai: daugiau nei pusė respondentų (57 procentai) sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą, 16 procentų – jokio darbo.

Rekomenduojama peržiūrėti ir atnaujinti savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytas profesinį orientavimą stiprinančias priemones (pvz. nusimatant ir atliekant Panevėžio rajono savivaldybės žmogiškųjų išteklių pasiūlos ir paklausos tyrimą bei pagal tyrimo rezultatus planuojant žmogiškuosius išteklius bei profesinį orientavimą). Rekomenduojama švietimo įstaigoms, Ramygalos atviram jaunimo centrui savo veiklos planuose nusimatyti profesinį orientavimą stiprinančias priemones, ypatingą dėmesį skiriant karjeros orientavimui, kompiuteriniam bei informacinių technologijų raštingumui, aktyviam bendradarbiavimui su Jaunimo darbo centru.

Dauguma jaunų žmonių (77 procentai) yra patenkinti savo laisvalaikiu. Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie jaunuoliai, kurių manymu jie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą. 49 procentai jaunuolių mano, kad kaimynystėje kurioje jie gyvena trūksta veiklų skirtų jaunimui.

Rekomenduojama skatinti savivaldybėje jaunimui (ne tik moksleiviams, bet ir vyresniam jaunimui) skirtų veiklų, renginių organizavimą, skatinti pačius jaunuolius siūlyti ir inicijuoti tokių veiklų organizavimą, jų tematiką, formą (pvz., elektroninėje erdvėje sukurti „Atvirą jaunimo langelį“ klausimams, siūlymams bei minčių, idėjų, lūkesčių išsakymui), sudaryti palankesnes sąlygas tokias veiklas organizuoti nemokamai (pvz., atlikti inventorizaciją ir sudaryti Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje turimų aktyviam laisvalaikiui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus sąrašą, organizuoti apskritojo stalo diskusijas su suinteresuotomis grupėmis dėl turimų aktyviam laisvalaikiui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus panaudojimo jaunimo užimtumui, parengti ir įgyvendinti turimų aktyviam laisvalaikiui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus panaudojimo jaunimo užimtumui savivaldybėje planą).

Didžioji dalis apklaustųjų (82 procentai) gyvena su tėvais ar savo šeima / partneriu. Tėvų parama taip pat yra ir pagrindinis jaunuolių (taip nurodė 63 procentai respondentų) gaunamų lėšų šaltinis. Iš uždarbio gyvena 39 procentai respondentų, tuo tarpu nuosavą būstą turi 12 procentų apklaustųjų. Dažniausiai respondentų šeimos pajamos tenkančios vienam asmeniui per mėnesį yra nuo 286 iki 430 eurų (taip nurodė 21 procentas respondentų), 431 iki 850 eurų (17 procentų respondentų) ir nuo 144 iki 285 eurų (12 procentų respondentų).

Du trečdaliai (66 procentai) respondentų nurodė, jog nėra susipažinę su būsto programa jaunoms šeimoms ir 77 procentai neketina ja pasinaudoti. 53 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. Dauguma apklaustųjų (81 procentas) nurodė savo verslo neturintys. Savo verslui vadovauja tik 5 procentai respondentų, 7 procentai planuoja pradėti verslą.

Rekomenduojama aktyviau skatinti jaunimą domėtis LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms (savivaldybės administracijos skyriams, atsakingiems už savivaldybės jaunų šeimų pirmo būsto įsigijimo programą, viešinti informaciją apie programą, organizuoti viešinimo kampanijas, parengti

metodines priemonės, lankstinukus ir pan.), rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti jaunimo verslumo, ypač e-verslumo, skatinimo priemonės ir / ar parengti/atnaujinti savivaldybės jaunimo verslumo skatinimo programą (pvz., ugdyti jaunimo verslumo įgūdžius simuliacinėse verslo platformose, kasmet rengti jaunimo verslumo kūrybines dirbtuves, sudaryti galimybę jauniems žmonėms pirmą kartą arba iki tam tikro amžiaus nemokamai išsiimti verslo liudijimą), siekti, kad verslo planų rengimas būtų įtrauktas į pamokų turinį ugdymo įstaigose.

Daugiau nei pusę (55 procentus) Panevėžio rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. Trijų ketvirtadalių (75 procentų) respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra vidutiniškos, o 24 procentų - žemos. Daugiau nei pusės (58 procentų) jaunuolių požiūrio į politiką negatyvumas yra vidutiniškas. 76 procentams apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringumo lygis. Tyrimo rezultatai rodo, kad žemo ar vidutinio politinio-pilietinio aktyvumo aplinkoje gyvenantys jaunuoliai, taip pat yra neaktyvūs.

Kad yra įsitraukę į nevyriausybių organizacijų veiklas nurodė vos 10 jaunuoliu. Tyrimo rezultatai rodo itin mažą motyvacijos lygį dalyvauti NVO veikloje. Kokiai nors neformaliai grupei ar stiliui priklauso 15 procentų jaunimo. Trys ketvirtadaliai (76 procentai) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 80 procentų apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius nėra dalyvavę savanoriškoje veikloje.

Rekomenduojama institucijai, atsakingai už portalo zinauviska.lt veiklą, skirti daugiau laiko informacijos apie šį portalą viešinimui.

Tyrimo rezultatai rodo, kad nevyriausybinėms organizacijoms dažniau priklauso politiškai pilietiškai aktyvesni apklaustieji. *Daroma prielaida, kad didesnį jaunimo pilietinį aktyvumą lemtų jų aplinkos pilietiškumo, iniciatyvumo skatinimas, jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių palaikymas, populiarinimas ir stiprinimas, savanorystės ir jaunimo įsitraukimo į savanorišką veiklą propagavimas (pvz., rajono seniūnijose organizuoti informacinius renginius, skatinančius jaunas žmones įsitraukti į savanorišką veiklą jaunimo organizacijose, siekti, kad jaunimo politika būtų įtraukta į pilietiškumo pamokų turinį ugdymo įstaigose).*

Tyrimo rezultatai rodo, kad alkoholio vartojimas yra dažniausiai pasitaikantis žalingas įprotis jaunuolių tarpe, net 44 procentai apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius yra bent kartą arba kelis ir daugiau kartų vartoję alkoholio. 26 procentai tyrimo dalyvių teigė bandę narkotikų arba norėtų jų pabandyti, 3 procentai nurodė, kad vartoja pastoviai. Daugiau nei pusė (54 procentai) apklaustųjų niekada nerūkė, o 12 procentų nurodė, kad yra metę rūkyti. 34 procentai apklaustųjų per paskutines 30 dienų yra surūkė vieną ir daugiau cigarečių per savaitę ar dieną ir turi rūkymo įpročių. 20 procentų apklaustųjų prisipažino bent kartą per 6 mėnesius vartoję migdomuosius / raminamuosius vaistus. Greitieji kreditai nėra plačiai paplitę jaunimo tarpe.

Norint gerinti situaciją ir mažinti jaunimo žalingų įpročių paplitimą rekomenduojama aktyviau skatinti sveikos gyvensenos propagavimą, organizuoti jaunimui patrauklias prevencines kampanijas (pvz. soc. tinklų bei mobiliųjų aplikacijų pagalba organizuoti įvairius iššūkių konkursus, vykdyti periodinius lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių (alkoholio, tabako, narkotikų vartojimo ir kt.) paplitimo nustatymo tyrimus / apklausas savivaldybės ugdymo įstaigose, pagal tyrimų / apklausų rezultatus planuoti ir vykdyti prevencines veiklas ugdymo įstaigose), vykdyti migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo prevenciją jaunimo tarpe, riboti galimybes jaunuoliams įsigyti kvaishalų.

Dauguma respondentų (65 procentai) sportuoja ne mažiau kaip kartą per savaitę, o visai nesportuoja 35 procentai apklaustųjų. Sportavimui per dieną skiriamą trukmę dažniausiai yra 30-60 min. bei 15-30 min. Tyrimo rezultatai rodo, kad tiriamų jaunuolių fizinė sveikata ir psichologinė savijauta gali būti vertinama kaip vidutinė (48 procentų) ir gera (42 procentų). Labai dažnai apklaustieji jaučiasi sudirgę ar nervingi, blogos nuotaikos ar nedarbingi. 43 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi labai gerai ir su sveikata problemų neturi. 37 procentams būdingi trumpalaikiai sveikatos sutrikimai.

Rekomenduojama skatinant jaunimo sveiką gyvenseną, numatyti priemonės, skirtas organizuoti ne tik įvairias fizinio aktyvumo, bet ir sveiką bei subalansuotą mitybą populiarinančias veiklas (pvz., sveiko maisto gaminių dirbtuves, stovyklas su žinomais virtuvės šefais, asmeniniais treneriais), sveiką bei tinkamą miegą populiarinančias veiklas. Rekomenduojama rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti / atnaujinti priemonės, skirtas kuo įvairesnių, tiek komandinių, tiek individualių sporto šakų populiarinimui jaunimo tarpe, ypač didelį dėmesį skiriant vyresnių jaunuolių įtraukimui į sporto veiklas.

39 procentai respondentų sulaukia aukšto ir labai aukšto šeimos narių socialinio palaikymo. Bendra šeimos narių socialinio palaikymo rodiklio vidutinė reikšmė – 14,64 rodo vidutinį šeimos narių / globėjų palaikymą. Dauguma respondentų geriausiai žino nemokamos pagalbos teikėjus - Vaikų liniją, bei Jaunimo liniją, tačiau 81 procentas respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš nemokamos pagalbos teikėjų.

Rekomenduojama numatyti priemonės savivaldybės socialinių darbuotojų, psichologų motyvavimui, kvalifikacijos kėlimo skatinimui ir darbo kokybės gerinimui. Rekomenduojama peržvelgti jaunimui teikiamos informacijos apie nemokamas pagalbos linijas turinį, didesnę dėmesį skiriant praktiniam informavimui apie pokalbių turinį paskambinus į pagalbos linijas, ko gali tikėtis jaunimas paskambinęs į pagalbos linijas, kaip vyksta pokalbis ir pan.

Lytinis jaunuolių išprusimas yra gana vidutinis – 58 procentai respondentų nurodė retai arba išvis nenaudojantys apsaugos priemonių. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 17,16 metų. Daugiau nei dviejų trečdalių jaunuolių požiūris į santuoką yra pozityvus, tačiau 34 procentų nuomone prieš santuoką porai reikėtų kartu pagyventi. 33 procentai apklaustųjų mano, kad santuoka yra visiškai nereikalinga, norint gyventi kartu.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukti jaunimo lytinio išprusimo gerinimo priemonės, didinti jaunimo informavimą (organizuoti diskusijas, susitikimus su sveikatos specialistais, gydytojais, vykdyti lytiškumo ugdymo renginius ugdymo įstaigose) bei kitas veiklas, skirtas jaunimo lytiškumo ugdymui ir jaunuolių rengimui šeimai, įtraukiant gerą užsienio šalių patirtį.